

51217

T. C.
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

CUMHURİYET'İN İLK YILLARINDA SOSYAL HİZMET
SÖYLEMİ

(1924- 1928 YILLARINDA ESKİ YAZIYLA BASILMIŞ RESİMLİ AY MECMUASI)

ATATÜRK İLKELERİ VE İNKILAP TARİHİ
YÜKSEK LİSANS BİTİRME TEZİ

N. ELİF ALUÇ ULUĞ

TEZ DANIŞMANI: DOÇ. DR. SELİM TARLAN

İSTANBUL, 1996

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	1
I. BÖLÜM	
I. BAŞLANGICINDAN 1928'E TÜRKİYE'DE BASIN.....	3
A. TÜRKİYE'DE BASININ BAŞLANGICI.....	3
1. Tanzimat Döneminde Gazeteler.....	5
2. II. Abdülhamit Döneminde Gazeteler.....	7
3. II. Meşrutiyet döneminde gazeteler.....	8
4. Mütareke ve Milli Mücadele Döneminde Gazeteler.....	9
5. Cumhuriyetin ilanından 1928'e Gazeteler.....	12
II. BAŞLANGICINDAN 1928'E TÜRKİYE'DE DERGİLER.....	12
A. TANZİMAT DÖNEMİ VE TÜRKİYE'DE DERGİCİLİĞİN BAŞLANGICI.....	12
1. II. Abdülhamit Döneminde Dergiler.....	13
2. II. Meşrutiyet Döneminde Dergiler.....	14
3. Mütareke ve Milli Mücadele Döneminde Dergiler...	15
4. Cumhuriyetin İlanından 1928'e Dergiler.....	15

II. BÖLÜM

1924-1928 YILLARI ARASINDA RESİMLİ AY MECMUASI

I. RESİMLİ AY MECMUASI'NİN ÖZELLİKLERİ.....	16
A. RESİMLİ AY MECMUASI'NİN AMACI.....	18
B. RESİMLİ AY MECMUASI'NİN YAZI KADROSU.....	21
a. 1924 Yılı'nın Yazarları.....	21
b. 1925 Yılı'nın Yazarları.....	22
c. 1926 Yılı'nın Yazarları.....	23
d. 1927 Yılı'nın Yazarları.....	24
C. RESİMLİ AY MECMUASI'NİN BAZI ÖNEMLİ YAZARLARININ BİYOGRAFİLERİ.....	25
a. Sabiha Sertel.....	25
b. Zekeriya Sertel.....	25
c. Fahrettin Kerim (Gökay).....	26
d. Hasan Bedrettin Bey.....	26
e. Selim Sırrı (Tarcan).....	27
f. Ercüment Ekrem (Talu).....	27
g. Yakup Kadri (Karaosmanloğlu).....	27
ğ. Halide Edip (Adıvar).....	28
h. Ahmet Rasim.....	29
ı. Mehmet Rauf.....	29
i. İbnürrefik Ahmet Nurettin.....	30

III. BÖLÜM

RESİMLİ AY MECMUASI'NIN SOSYAL HİZMET SÖYLEMİ...	31
I. SOSYAL HİZMET KAVRAMINA GENEL BİR BAKIŞ.....	31
A. EKONOMİK REFAH.....	32
B. MANEVİ YÜCELME.....	34
C. SOSYAL HİZMETİN AMAÇLARI.....	34
D. SOSYAL HİZMET ALANLARI.....	37
a. Kamu Yardımı.....	37
b. Sosyal Sigorta.....	37
c. Aile Hizmetleri.....	37
d. Çocuk Refahı Hizmetleri.....	37
e. Sağlık ve Tıp Hizmetleri.....	37
f. Islah Hizmetleri.....	38
g. Emekli Hizmetleri.....	38
ğ. İş ve İşçi bulma Hizmetleri.....	38
h. Konut Hizmetleri.....	38
ı. Bilgilendirme Hizmetleri.....	38
II. 1924 -1928 YILLARI ARASINDA RESİMLİ AY MECMUASI'NIN SOSYAL HİZMET SÖYLEMİ.....	39
III. RESİMLİ AY MECMUASI'NIN SOSYAL HİZMET SÖYLEMİNİ YANSITAN MAKALELER.....	40
A. KADIN İLE İLGİLİ OLAN MAKALELER.....	40
a. Zehra! Arzuhalini Yazdım, Fakat Verecek Makam Bulamıyorum.....	40
b. İnsanları Fenalığa Sevk Eden En Laf Anlamaz Kuvvet.....	41
c. Kadınlık Satılamaz!.....	42
d. Anadolu'nun İçyüzü.....	44
e. Ben İnsan Değil miyim?.....	45
f. Kadının Hakk-ı say'ı Var mıdır?.....	46
g. Görüşler.....	47

B. ÇOCUK KONULU MAKALELER.....	49
a. Milletimizi Tehdit Eden Müthiş Tehlikeden Haberdar mıyız?.....	49
b. Çocukları Korkutmayınız Ve Dövmeyiniz.....	50
c. Bu Çocuktan Kim Mesuldür?.....	50
d. Beyoğlu'nda Dilenci Çocuklar Mektebi.....	51
e. Üsküdarlı Küçük Melahat.....	52
f. İstanbul'un Üç Yüzünden Bir Sahne: Hırsızlık Teşkilatı.....	53
g. Satılık Çocuk Beşyüz Liraya.....	54
ğ. Bizim Çocuklarımız, Onların Çocukları.....	55
h. Çocukları Kurtaralım.....	55
ı. Çocuk Ölümünün Önünde Nasıl Durabiliriz?.....	57
i. Başmuharririn Köşesi.....	58
j. Görüşler.....	58
C. TOPLUMSAL DÜZENE İLİŞKİN MAKALELER.....	60
a. Türkiye'nin En Demokratik Cemiyeti.....	60
b. Dilenciliği Nasıl Men Edebiliriz?.....	61
c. İctimaî Umran Nasıl Tesis Eder?.....	63
d. Tahrir-i- Nüfus Ne Demektir?.....	65
e. Görüşler.....	65
D. RESİMLİ AY MECMUASINDA YER ALAN DİĞER MAKALELERİN LİSTESİ.....	67
a. Sabiha Zekeriya Tarafından Yazılanların Listesi....	67
b. Mehmet Zekeriya Tarafından Yazılanların Listesi.	68

IV. BÖLÜM**REKLAMLAR, RESİMLER**

I. RESİMLİ AY MECMUASI'NDA YER ALAN REKLAMLARIN DÖKÜMÜ.....	69
A. REKLAMLARIN DÖKÜMÜ.....	69
a. 1924 Yılı Reklamları.....	69
b. 1925 Yılı Reklamları.....	72
c. 1926 Yılı Reklamları.....	73
d. 1927 Yılı Reklamları.....	74
e. Resimli Ay Mecmuası'nda Yer Alan Reklamların Yıllara ve Sektörlere Göre Dağılımı.....	76
II. RESİMLİ AY MECMUASI'NDA RESİMLERİN DÖKÜMÜ...	78
A. RESİMLERDEN ÖRNEKLER.....	80

V. BÖLÜM

RESİMLİ AY MECMUASI'NIN İÇİNDEKİLER.....	85
A. RESİMLİ AY MECMUASI'NDA YER ALAN KONULARIN YILLARA GÖRE DAĞILIMI.....	132
SONUÇ.....	134
KAYNAKÇA.....	138
ÖZGEÇMİŞ.....	140

ÖNSÖZ

Bu çalışma, 1924-1931 yılları arasında aylık olarak yayınlanmış olan **Resimli Ay** adlı aktüalite dergisinin ilk dönemi diyebileceğimiz 1924-1928 arasını kapsamaktadır. Amacımız, cumhuriyetimizin ilk yıllarında **Resimli Ay** dergisinde sosyal hizmet konusunu irdeleyen makalelerin dökümünü vermektir. Bu konunun ve bu derginin seçilmesinin temelde üç nedeni vardır:

1. Dergi, süreli yayınların ancak ve ancak birkaç sayı çıkabildiği, edebiyat dergilerinin okura kendi zevklerini aşlamayı amaç edindiği bir dönemde yayın hayatına başlamıştır. Yayıncılarının çektiği her türlü maddi, manevi sıkıntıya rağmen eksiksiz olarak yedi yıl ayakta kalmayı başarabilmiştir. Ancak 1928'in başlarından itibaren dergi, kadrosuna dahil olan bazı isimlerle daha değişik bir kimliğe bürünmüştür.

2. Derginin hemen hemen tüm nüshaları İstanbul kütüphanelerinde mevcuttur. Yayının Osmanlıca olması günümüz Türkçesi'ne kazandırılması açısından da önemlidir.

3. Her sosyal olayın eleştirisi kendi döneminin şartlarından yola çıkılarak yapılmalıdır. Araştırmamız, bugünün Türkiye'sinde yazılı ve görsel basın en önemli malzemesi sayabileceğimiz sosyal hizmetlerin, o günlerde hangi çerçevede anlaşıldığını göstermesi bakımından önemlidir.

Dolayısıyla, çalışmamızda Cumhuriyet tarihinin ilk yıllarında, sosyal devlet anlayışının temellerinin atıldığı bir döneme de ışık tutulmaya çalışılmıştır.

Çalışma beş bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde başlangıcından 1928'e kadar geçen süre içinde Türkiye'de basın hayatının kısa bir tarihçesi aktarılmıştır. İkinci bölüm, derginin çizgisini tanımlamayı amaçlamıştır. Bu bölümde derginin çıkış amacı ve yazı kadrosu hakkında bilgiler verilmektedir. Çalışmanın temeli ise **Resimli Ay**'ın sosyal hizmet söylemini gösteren makalelerin dökümünün yer aldığı üçüncü bölümdür. Bu bölümde derginin sosyal hizmet söylemini yansıtan tüm yazılar ile diğer yazıların listesi yer almaktadır. Derginin içindekiler kısmının gösterildiği bölüm çalışmamıza ekli olarak sunulmuştur.

Çalışma esnasında hoşgörü ve iyi niyetini esirgemedi bana büyük destek olan tez danışmanım Doç. Dr. Selim Tarlan'a; tüm yaşantımda, her zorlukta yanımda olan iki mükemmel insan Tülây Aluç ve H. Avni Aluç'a; bu yorucu çalışmada her türlü desteği vermekten kaçınmayan eşim H. Ali Uluğ'a teşekkürlerimi bir borç bilirim.

GİRİŞ

I. BAŞLANGICINDAN 1928'E TÜRKİYE'DE BASIN A. TÜRKİYE'DE BASININ BAŞLANGICI

Türkiye'de basının yüzelli yılı aşan bir tarihi vardır. Gutenberg'in modern anlamda baskı makinesini icat etmesinden ancak birkaç yüzyıl sonra kitap basmaya başlayabilen Osmanlılar, basın ile de oldukça geç tanıştılar. Osmanlı'da, Avrupa'da ilk dergi ve gazetelerin yayınlanmasından çok sonraları kitap basımına başlanabilmıştır. Basın olarak nitelediğimiz kavram Türk toplumunun yaşamına Tanzimat dönemi ile girmiştir. Avrupa'da ilk dergiler 16. yüzyılda yayınlanmaya başladığı halde, Osmanlı, basını 19. yüzyılın sonunda keşfedilebilmişti.

İstanbul'da ilk gazete, Fransız Devrimi sırasında kralcı olduğu için Rusya'ya kaçan elçi Choiseul-Gouffier'in basımevinde, Fransızca olarak çıkmaya başlar. "Bu gazete Devrim olaylarını ve fikirlerini, Türklere değil; Osmanlı şehirlerinde bulunan Fransız vatandaşlarına anlatmak için çıkıyordu."¹ Ondan sonra çıkan ikinci gazete *Salpinx Hellenikon* adlı Rumca gazetedir.

Charles Triconne adında bir Fransız, 1824 yılında İzmir'de Fransızca olarak "*Smyrneen*" gazetesini yayınladı. Bu gazete, bir müddet sonra "*Spectateur Oriental*" adını aldı. Cumartesi günü çıkan gazetenin sahipliğini Kont D'Andre adında bir doktor üzerine aldı.

Yunan bağımsızlık hareketi başladığı zaman, İngiltere ile Rusya, Osmanlı devletine bunu kabul ettirmek için bir anlaşmaya vardılar. İzmir'de yayınlanan "*Spectateur Oriental*" gazetesi, bu durum karşısında Osmanlı hükümetinin politikasını savunarak, İngiltere'nin İstanbul elçisi Stradford Kaning'e karşı hücumla geçti, sert yazılar yazdı. İngiliz politikasını şiddetle tenkit etti. Gazetenin bu konu üzerinde sürekli yayını tepkiler yapmakta gecikmedi. İngiliz elçisi, gazetenin tutumunu Fransız elçisine ve İzmir konsolosuna bildirdi. Bunun üzerine gazeteye yapılan baskı ve tehdit sonunda gazetenin sahibi ayrıldı ve yerine avukat Alexandre Blaque getirildi. Bir Türk dostu olan Blaque'da Fransa'nın ve İngiltere'nin doğu politikasını tenkit etti. Yunanlıların desteklenmesini

¹ Niyazi BERKES, *Türkiye'de Çağdaşlaşma*, İstanbul, 1978, s. 197.

onaylamadı. Blaque'in yazıları dışarıda iyi karşılanmıyordu. Zira, Osmanlı hükümetine yapılan dış baskı ve şikayetler de bir sonuca varmıyordu. Osmanlı devletinin politikasını savunduğu için hükümet, gazeteyi himaye ediyordu.

Fransız konsolosu, kapitülasyonlardan faydalanarak "Spectateur Oriental" matbaasına bir baskın yaptı; bütün makineleri müsadere ederek Hollanda konsoloslughuna naklettirdi. Alexandre Blaque de üç gün nezaret altına alındı.

Blaque, 1828 yılında İzmirde bu defa Fransızca "Courrier de Smyrne" gazetesini çıkarmaya başladı. Bu gazetede de Osmanlı hükümetinin politikasını savunduğu için büyük bir ilgi ve yardım gördü. Gazetenin kapatılması için yine dışarıdan yapılan baskılar, şikâyetler ve müracaatlar dikkate alınmadı. Türkiye lehinde yayın yapan gazeteyi hükümet kapatmak istemiyordu.

İkinci Mahmut, Fransız gazetelerinin dışarıya karşı Osmanlı menfaatlerini korumaları ve savunmaları ve Mustafa Reşit Paşa'nın lâyhaları ile umumi efkâr denilen ve basın vasıtasıyla ifade edilen kuvvetin varlığını kabul etti. Basın'ın önemini takdir ederek devletçe yapılmakta olan icraatın memleket içinde ve dışında doğru olarak bilinmesi gerektiği üzerinde durdu. Alexandre Blaque'i İstanbul'a çağıran Padişah, bir gazete çıkarmak istediğini ve bu işe ön ayak olmasını söyledi. Sonuçta anlaşmaya varıldı ve Blaque'e yardımcı olarak işleri yürütmek için bazı Türk aydınları da görevlendirildi. "11.12.1832 tarihinde Fransızca 'Le Moniteur Ottoman' ile aynı anda Türkçe olarak 'Takvim-i Vakayi' yayına başladı. Türkiye'de yayınlanan bu ilk Türkçe gazete, devletin bir yayın organı idi."²

Takvim-i Vekayi'nin birinci sayısı sekiz sayfadır ve baskı açısından Müteferrika'nın baskılarına benzer. İlk sayıdaki başyazısında Esat Efendi gazeteciliğin geleneksel olay yazarlığının geleneksel biçimi olduğunu söyler. Gazetenin yazı dili çok ağırdır, paragraf, noktalama yoktur. Düşün ve görüş gazetesi olmaktan çok resmi haber gazetesi niteliğindedir.

² Füzûzan Hüsrev TÖKİN, *Basın Ansiklopedisi*, İstanbul, 1963, s. 27.

Le Moniteur Ottoman'da resmi bir gazetedir ama her iki gazetenin yazıları aynı değildir. Hatta iki bakımdan birbirinin karşıtıdır. Osmanlıca olanı iç olaylara önem verir ancak Fransızcası Türkiye olaylarını ve Padişahın reformlarını Avrupalı okuyuculara tanıtır, beğendirmek ister. Ayrıca Türkiye'nin en yararlı ticaret politikasının liberalizm olduğunu iddia eden yazılara da yer vermiştir.

Bugünkü Resmi Gazete'nin bir bakıma atası sayılabilecek atası olan bu gazetenin ilk sayılarında resmi haberler, dış olaylar hakkında bilgiler, ticaret ve sanayii ilgilendiren duyurular yayınlanmış ve basımı İstanbul Hükümeti'nin yıkılışına kadar devam etmiştir.

1- Tanzimat Döneminde Gazeteler

1839 yılında okunan Tanzimat Fermanı'nda basın ile ilgili bir konu yoktur. Çünkü o devirde henüz basının anlamı iyice bilinmiyordu. Ortada sadece devletin yayın organı olan "**Takvim-i Vakayi**" gazetesi vardır. Tanzimat ile beraber Türk toplumu, çeşitli alanlarda yeniliklere doğru giderken, diğer taraftan da kültür hayatımız aydınlanmaya başladı. Batı düşünceli aydınlar, edebiyat alanında yazılarıyla, çevirileriyle Türk toplumuna yeni bir hayatın yolunu gösterdiler. Bir süre sonra gazetelerin yayınlanıp çoğalması sonucu olarak yeni bir kültür topluluğu meydana geldi. Aydınlar, yayın yolu ile halkı uyandırmaya çalıştılar ve milletin politik hukukunu savundular. Basın, halkı uyandırmak, sosyal ve politik bir anlayışa götürmek amacını güttü. Matbaanın kültür hayatında yaptığı gelişme ve basının insan topluluklarına etkisi, hizmeti, Tanzimat inkılâbında önemli bir rol oynadı. Basın'ın daha ilk hamlede halka kendi anlayacağı dil ile hitap etmesi, gazetelere karşı olan ilgiyi arttırdı. Tanzimat devrinde düşüncenin medrese dışına çıkması, pozitif bilimin, felsefenin, edebiyatın, sosyal ve politik meselelerin tartışma konusu olmaya başlaması, ülkede bir hürriyet ortamı yarattı. Bütün bu meseleler gazetelerde de ele alındı. Tanzimat basını, edebiyata önem veriyordu. Bizde basın, edebiyat ile el ele yürümüştür. İlk gazetecilerimiz, aynı zamanda batı etkisi altındaki ilk edebiyatçılarımızdır, dolayısıyla ilk gazetecilerimiz de, basın tarihinin olduğu kadar, edebiyat tarihinin de malıdırlar.

31 Temmuz 1840 tarihinde William Churchil adında bir İngiliz **Ceride-i-Havadis Gazetesi**'ni yayınladı. **Ceride-i - Havadis** kişisel çabalarla

çıkartılmış ilk özel gazete sayılabilir. William Churchill'in özel imtiyaz olarak yayınladığı gazete, giderek Takvim-i Vekayi'ye benzemiş; bir süre sonra hükümetten destek alarak yayına, 1860'a kadar devam etmiştir. Türkiye'de basın hayatı bu ilk bağımsız gazete ile başlar. Bu gazetede ve matbaasında basılan bir iki kitapta ekonomide liberal doktrin savunulmuş ve yayılmıştır. Bu nedenle Ceride-i Havadis ile birlikte bir basın düşünüyü de başlamış sayılabilir.

1831'de Takvim-i-Vekayi'nin çıkmasıyla basının başladığı söylenemez. 1840'ta çıkan ve ilk özel gazete olarak kabul ettiğimiz Ceride-i Havadis ise bir Türk gazetecisinin değil İngiliz'in eseridir. Muhtemelen yazarları Ermeniler olmuştur.

Türk olarak basın dilinin gelişmesinde ilk rolü oynayan adam İbrahim Şinasi (1824-1871) olmuştur. 1861'de önce Agâh Efendi tarafından kurulan Tercüman-ı-Ahval'de kısa süre ilk gazete yazılarını yazdıktan sonra, 1862'de kendi gazetesi olarak Tasvir-i Efkâr'ı çıkarmaya başladı.³

Bunu takiben, haftada beş gün çıkan Ruzname-i-Ceride-i-Havadis'de dönemin önemli gazetelerindendir. Tercüman-ı-Ahval ile bu gazete arasında geçen tartışmalar; sonuçta Türk basınında ilk denetim örneğinin gerçekleşmesine neden oldu ve Tercüman-ı-Ahval iki hafta süreyle kapatıldı.

Şinasi'nin Tercüman-ı-Ahval'den ayrılarak çıkarmaya başladığı Tasvir-i Efkâr düşünce özgürlüğünü yaymaya çalışan yazılarıyla dikkat çekti. Namık Kemal'in de yazılarıyla katkıda bulunduğu bu gazete, kültürel etkinlikleri parasız duyurularla yayma ilkesi ve dilinin benzer gazetelerden ayrılan sadeliği ile basın tarihimizde önemli bir yer tutar. Bu gazete 1866'da kapanıncaya dek 830 sayı yayınlamıştır.

Türkiye'de çıkan ilk resimli gazete Ayine-i-Vatan 1867'de yayınlanmış, fakat bir süre sonra hükümet tarafından kapatılmıştır. İbret (1872) de önemli siyasi gazetelerden biriydi. O da Abdülhamit II'nin tahtta olduğu dönemin basın denetiminden payına düşeni almıştır.

³ Ö. Faruk AKÜN, "Şinasi", *İslam Ansiklopedisi*, IV. cilt, 1968, s. 548.

Sürgüne gönderilen yada yurtdışına kaçan yazar ve gazetecilerin yurtdışında çıkardıkları iki önemli gazete vardır. Bunlar; Ali Suavi'nin 1869'da Paris'te çıkartmaya başladığı *Ulum ve Ziya Paşa*, Agâh Efendi, Namık Kemal üçlüsünün 1868'de Londra'da yayınlanmaya başladıkları *Hürriyet*'tir. Bu gazetelerin ortak özelliği dönemin siyasetine ve siyasilerine karşı takındıkları muhalif tavidir.

Türk basını bu ilk safhada hemen uygulanmaya başlayan sınırlandırıcı tedbirler yüzünden zor nefes alırken, kapitülasyonlar yoluyla yabancı basın ayrıcalıklardan geniş ölçüde faydalanabiliyordu. 1872'de yayınlanan Türkçe gazete ve dergilerin sayısı dokuz iken, yabancı dilde gazetelerin sayısı otuz idi.

1876'daki Meşrutiyet ilanına dek süren dönemde çeşitli özellikleriyle dikkati çeken, ama bir görünüp bir kaybolan gazetelerden bazıları *Latife*, *Kamer*, *İstikbal*, *Vakit*, *Sabah*, *Sadakat*'tir.

I. Meşrutiyet'in ilanına dek çıkmış, fakat pek etkili olamamış diğer gazetelerden bazıları da şunlardır: *Ruzname-i-Ayine-i-Vatan*, *Veled-ül-Cevaib*, *Muhib*, *Utarid* ve *Mecmua-i-Maarif*.

2. II. Abdülhamit Döneminde Gazeteler

İkinci Abdülhamit (1842-1918), padişah olunca sürgünde bulunan gazeteciler daha önce memlekete gelmişler, ateşli yazılarla memleket meselelerini tartışmaya başlamışlardı. Abdülhamit, önceleri basına karşı yumuşak davrandı. Fakat basında çıkan eleştirilere tahammül edemez oldu. Bunun başlıca sebebi basın mensuplarının gönüllerinde Cumhuriyet rejimini beslediklerine dair olan kanaati idi. Sadrıâzam Mithat Paşa'ya; "Basının ağzını bağlamasını, bazı gazetelerin de kapatılmasını" emretti. Türk basınına eşsiz bir sansür rejimine tâbî kılan Abdülhamit'in otuzüç yıllık istibdatı sırasında, Osmanlı İmparatorluğu'nda güdümlü basın vardı. Yazılı olan herşey zararlı idi; baskı makinesi, mürekkep ve kalem bile.⁴ Bu kültür engizisyonu, İkinci Meşrutiyet'in ilanına kadar sürdü. Abdülhamit baskısına dayanamayıp yeraltı teşkilatına benzer şekilde teşkilatlanan Jön Türkler'in yazarları

⁴ Nermin ABADAN, "Türk Basını'nın Gelişmesi ve Sorunları", *Ulus Gazetesi*, 24 Temmuz 1964.

sürgün devirleri boyunca Fransa, İngiltere, İsviçre, Mısır, Yunanistan ve Romanya da 100'e yakın gazete yayınlanmışlardır. Bütün bu güçlükler rağmen Türk basınının ilk kudretli ekibi: Şinasi, Namık Kemal, Ziya Paşa, Muallim Naci, Tevfik Fikret, Ahmet Mithat, Ali Suavi, Mizancı Murat ve Ahmet Rasim hem basın hem de edebiyat alanında Türk aydın halk oyunun gittikçe genişlemesine yol açan yayınlarda bulunmuşlardır.

Bu yılların en önemli gazeteleri ise şunlardır: **Hakikat, Osmanlı, Tercüman-ı Şark, Karagöz, Bahçe, Tercüman-ı-Hakikat, Mizan, Sabah, İkdam.**

Yurtdışına çıkan Jön Türkler'in yayınladıkları gazetelerin başlıcaları şunlardır: **İstikbal** (Ali Şefkatî, 1880, Cenevre), **Meşveret** (Ahmet Rıza, 1895, Paris), **Ezan** (Tunalı Hilmi, Cenevre), **Osmanlı** (İshak Sükutî- Abdullah Cevdet), **Kanun-i- Esasî** (Kahire), **Hakikat** (Cenevre), **Hilafet** (Londra, 1889), **Enin-i-Mazlum** (Kahire), **İntikam** (Cenevre, 1900), **Nizam-ı-Adalet** (Kahire), **Emel, Rumeli, Şark, Meşrutiyet, Hak, Sancak, İstirdad, Şura-yı-Ümmet, Terakki, Tercüman, İctihad.**

3. İkinci Meşrutiyet Döneminde Gazeteler

Türk basınının üçüncü safhası (1908-1918) İkinci Meşrutiyet devresi ile Osmanlı İmparatorluğunun çöküşü devresini kapsamaktadır. 1908 yılının 24 Temmuz gününde Meşrutiyetin ilânı ile birlikte uzun bir süre boyunca dış ülkelerde yayında bulunan Türk gazetecilerine yeni ufuklar doğdu.

İkinci Meşrutiyetin ilanını takip eden ilk yılda Osmanlı İmparatorluğu'nda 350 gazete ve dergi yayınlanmıştı. Meşrutiyetin ilânı ile birlikte siyasi arenaya çıkan partilerin nüfuzlu gazeteleri vardı. İktidarda bulunan İttihat ve Terakki Partisi, Hüseyin Cahit Yalçın'ın çıkardığı **Tanin**'e sahipti. Muhalefetin ise **Fedakâran-ı-Millet, Ahali ve İttihad-ı-Muhammedi** gibi yayın organları vardı. Bu arada **Kalem** ve **Püsküllü Belâ** gibi ilk mizah dergileri de bir okuyucu kitlesine kavuştular.

Bu devre aynı zamanda ilk ideolojik mücadeleye de sahne olmuştu. Milliyetçilik, **Türk Yurdu, İslâmcılık, Sırat-ı Müstakim,**

sosyalizm ise **İştirak** başlıklı dergiler tarafından savunuluyordu. Sonuncunun parolası "Biri yer diğeri bakar, kavga bundan çıkar" idi.

Bu devirde basın üç şehit verdi. **Serbestî** gazetesinin başyazarı Hasan Fehmi köprü üzerinde bir kurşunla öldürüldü. **Sadâ-yı-Millet** gazetesinin başyazarı Ahmet Samim'in Bahçekapı'da hayatına bir kurşunla son verildi. **Şehrah** gazetesi başyazarı Zeki Bey'de Bakırköy'deki evine giderken yine bir kurşunla yere serildi. Bu üç basın şehidinin katilleri bulunamadı.

Oldukça çalkantılı geçen 1908-1918 yılları arasında yayınlanan başlıca gazeteler şunlardır: **Yeni Tasvir-Efkâr, Milliyet, Hak Yolu, Hürriyet, İttihad, İttifak, Basiret, Payıtaht, Servet, Ahali, İstiklâl, Metin, Protesto, Saadet, Zaman, Akşam, Vakit.**

Bunların dışında çok sayıda mizah gazetesi de yayınlanmıştır: **Kalem, Curcuna, Püsküllü Bela, Hokkabaz, Dalkavuk, Zuhuri, Nasreddin Hoca, Geveze, Laklak vb.**

Birinci Dünya Savaşı'nın başlaması basın hayatını söndürdü. Gazete ve dergilerin çoğu kapandı. Bu arada bir iki gazete yayınlandı. 1918'de İttihat ve Terakki iktidardan çekildi. Partinin bir takım ileri gelenleri yabancı ülkelere kaçtılar, bir kısmı da yeni partiler kurarak politika hayatlarına devam ettiler. Bu arada gazetelerin de çoğaldığını görüyoruz.

4. Mütareke ve Milli Mücadele Döneminde Gazeteler

1918 yılında Mondros Mütarekesi akdedildi. İtilaf Devletleri'nin donanmaları ve askerleri İstanbul'u işgal ettiler.

Türk basını çok acı ve çetin günler geçirdi. İtilâf devletleri karargâhının basın ile ilgili bürosundan hergün gazetelere direktifler, tehditler yağıyordu. gazete ve dergilerin sütunları sansürün sildiği yazılar yüzünden bembeyaz çıkıyordu. Bu yıllarda gazeteci için doğruyu yazabilmek, okur için de doğruyu öğrenmek kolay olmuyordu. Basının kutuplaşmasını; Anadolu'da girişilen Milli Kurtuluş Hareketi'ni bir ayaklanma olarak gösteren gazeteler ile Milli Mücadele'yi tutan ve destekleyen gazeteler arasındaki çatışmalar teşkil ediyordu.

Milli Mücadele'yi destekleyen gazeteler: İleri, Yeni Gün, Akşam ve Vakit'tir. Milli Mücadele'ye bütün güçleriyle saldıranlar ise Peyam-ı-Sabah, Alemdar ve İstanbul gazeteleridir. Tasfir-i-Efkâr, İkdâm ve Tercüman ise zaman zaman çeşitli grupları tutan ve Anadolu'daki direniş eylemine de sempatisi olan gazetelerdir. Tanin, İttihatçıları korurken, koyu islamcılar Sebil-ür-Reşad'ın çevresinde toplanmışlardır. Komünistler de Aydınlık dergisini çıkartırlar. Bu gazete yazarları cumhuriyet döneminin de önemli imzaları olacaklardır. Bu nedenle üzerlerinde tek tek duracağız. Bahsi geçen isimlerin, pek çoğu Resimli Ay Mecmuası'nın da yazı kadrosunu oluşturmuştur.

Akşam Gazetesi'nin kadrosunu Necmettin Sadak, Kâzım Şinasi Dersan, Falih Rıfki Atay ve Ali Naci Karacan oluşturur. İleri Gazetesi ise 1919 'da Celal Nuri ve Suphi Nuri İleri kardeşler tarafından kurulmuştur. İleri'ciler İttihatçıları ve İstanbul Hükümeti'ni sertçe eleştirerek Milli Mücadele'yi desteklerler. Anadolu'daki cephe haberleri ve Atatürk'ün yayınlanmasını istediği yazılar ilk olarak burada yayınlanır. Ancak başka adlar kullanılır. İleri, Milli Mücadele'nin İstanbul sözcüsüdür.⁵ Yeni Gün ise 1918'de Yunus Nadi tarafından çıkartılır. Nabizade Hamdi ile Zekeriya Sertel'de yazı kadrosundadır. Açık açık Milli Mücadele'yi desteklemesi İngilizlerin gazeteyi basmasıyla sonuçlanır. Yunus Nadi Ankara'ya kaçar. Baskı makinelerini de kaçıtır ve gazete 1920'de Ankara'da yayınlanmaya başlar.

Milli Mücadele yandaşı olan Vakit gazetesi de 1917'de Ahmet Emin Yalman ve Mehmet Asım Us tarafından kurulur. Gazeteye sürekli yazı yazarlar arasında Hakkı Tarık Us, Ahmet Rasim, Ahmet Şükrü Esmer, Reşat Nuri vardır. Ruşen Eşref, Hüseyin Cahit Yalçın, Ziya Gökalp ve Halide Edip'de zaman zaman yazı yazarlar.

Milli Mücadele'ye en güçlü eleştiriler Ali Kemal tarafından Peyam-ı-Sabah'ta gönderilir. 1909'da Cevat Ulunay tarafından kurulan Alemdar ise hem İttihatçılara hem de Milli Mücadele'ye karşıdır. İstanbul gazetesini ise İngilizlerle işbirliğinin en şiddetli savunucusu, İngiliz Muhipleri Cemiyeti'nden Sait Molla çıkartır.

⁵ Hıfzı TOPUZ, *Yüz Soruda Basın Tarihi*, İstanbul, 1973, s. 122.

Anadolu'da Milli Mücadele'nin doğup gelişmesinin yanı sıra bir de Milli Mücadele basını doğmuş ve gelişmiştir. En basit baskı araçlarıyla çalışmıştır bu basın. "Eser-i cedid" denilen yazı kâğıtlarına gazete basılmıştır bazı yerlerde. Baskı makineleri at ve öküz arabaları ile ilden ile taşınmış ve en ilkel koşullar altında gazeteler yayınlanmıştır. Meslekten mürettip yoktur, matbaacı yoktur, kâğıt yoktur, mürekkep yoktur, yedek parça yoktur... Ama her şeye rağmen gazete çıkarmıştır Millî Mücadele'ye katılanlar. Bu yıllar Türk basın tarihinin kahramanlıklarla dolu, en övünçlü dönemlerinden biri sayılır.⁶

Anadolu basınının düşmana ilk direnişi İzmir'de **Hukuk-u-Beşer** gazetesi başyazarı Osman Nevres'in (Takma adıyla Hasan Tahsin'in) Mayıs 1919'da Kordonboyu'nda karaya çıkan Yunan askerlerine attığı kurşunla başlar. Bu olayı basının direnişi olarak aldandırabiliriz.

O sıralarda İzmir'de **Anadolu, Duygu, Islahat, Ahenk, Müsavat** gibi bazı gazeteler çıkmaktadır. Ancak Milli Mücadele'nin ilk gazetesi Mustafa Kemal tarafından 14 Eylül 1919'da Sivas'ta yayınlanır. Gazete haftada iki gün çıkar. Mustafa Kemal'in amacı yapılan ve yapılacak olan memleket işlerinin **İrade-i-Millîye** adlı gazete tarafından yurda ve dünyaya anlatılmasıdır. Hemen ardından da **Müdafa-i-Hukuk Cemiyeti'nin** kararlarını duyurmak için Ankara'da Mustafa Kemal tarafından 10 Ocak 1920'de **Hakimiyet-i-Millîye** gazetesi çıkartılır. Yunus Nadi'de 1920'de Ankara'da **Yenigün** gazetesini çıkartmaya başlar. Cumhuriyetin ilanından sonra İstanbul'a taşınan Yenigün'ün adı sonradan **Cumhuriyet** olacaktır.

Yine 1921'de Ankara'da **Öğüt** adında bir akşam gazetesi çıkartılır. Gazete önceden Konya'da kurulmuştur. Her iki ilde de yayınlanır.

Bu dönemde Eskişehir'de 1920 yılında yayınlanmaya başlayan **Yeni Dünya**, Yeşil Ordu'nun organıdır. Gazete Çerkes Ethem'ce desteklenir. Ankara'ya taşındıktan sonra ismi **Seyyare-i- Yeni Dünya** olarak değişir. Kendini **Türkiye Komünist Gazetesi** namıyla tanıtır.

⁶ Enver Behnan ŞAPOLYO, **Türk Gazetecilik Tarihi ve Her Yönüyle Basın**, Ankara, 1969, s. 119.

Anadolu'nun çeşitli illerinde Milli Mücadele'yi destekleyen çok sayıda gazete çıkartılmıştır: 16 Kasım 1919'da İzmir'e **Doğru**, 22 Mayıs 1919'da Balıkesir'de **Doğru Söz**, 25 Aralık 1918'de **Yeni Adana**, 15 Haziran 1919'da Kastamonu'da **Açıksöz**, 25 Aralık 1919'da Konya'da **Babalık**, Diyarbakır'da 1922'de Ziya Gökalp tarafından çıkartılan **Küçük Mecmua**, Albayrak (Erzurum), Emel (Amasya) Ahali (Edirne) **İstikbal** (Trabzon) **Işık** (Giresun), **Ahali** (Samsun), **Anadolu** (Antalya) **Satvet-i Milliye** (Elazığ), **Amal-i-Milliye** (Maraş), **Dertli** (Bolu), **Türkoğlu** (Bolu), **Yeşil Yuva** (Artvin).⁷

5. Cumhuriyet'in İlanından 1928'e Gazeteler

Atatürk, Cumhuriyet'in ilanından sonra, Türk toplumunu fikren gelişmiş bir millet haline getirmek için basına gereken değeri ve önemi verdi. Gazete ve gazeteci yalnız Atatürk döneminde güvenli konuma gelmiştir.

Hakimiyet-i Milliye gazetesi yeni Türkiye'yi ve cumhuriyeti dünyaya ilk duyuran gazete olmuştur. 1928'de Harf Devrimi'nden sonra yeni bir düzene sokulan gazetenin 1934'de adı **Ulus** olarak değişmiştir. 1938'e kadar yayını sürdürmüştür. İleri gazetesi ise 1924'te kendiliğinden kapanmıştır. Milli Mücadele'de Atatürk'ü destekleyen ve devamında da Türk devrimlerini savunan **Akşam** gazetesi 1960'lara kadar yayınlanmıştır. 1922'de yayımına başlanan **Akbaba**, haftalık siyasi mizah gazetesidir. 1924'te **Son Telgraf** isminde bir akşam gazetesi çıkarılmıştır.

II. BAŞLANGICINDAN 1928'E TÜRKİYE'DE DERGİLER

A. TANZİMAT DÖNEMİ VE TÜRKİYE'DE DERGİCİLİĞİN BAŞLANGICI

Osmanlılar, kitap ve gazete yazımında olduğu gibi dergi yayınında da Avrupa'dan çok geri kalmışlardır. Avrupa'da bilinen ilk dergi 1655 yılında Paris'te çıkan **Journal des Savant**'dır. Bizde ise ilk dergi, ilk gazetenin yayınlanışından onsekiz yıl sonra, 26 Mart 1849'da Hekimbaşı Abdülhak Molla'nın gayretleriyle 2-4 sayfa olan, aynı zamanda ilk resim basma özelliğini de taşıyan **Vakayi-i Tıbbiye**'dir. 1850'li yıllarda

⁷ Ömer Sami ÇOŞAR, **Milli Mücadele Basını**, İstanbul, 1967, s. 42.

Osmanlı'da yayınlanan dergilerin büyük bir bölümünün yabancı dillerde olduğu gözönünde bulundurulursa, bu derginin Türkçe olmasının da önemi artmaktadır.

Vakayi-i-Tıbbiye'nin ardından, on yıl sonra,1862'de "Cemiyet-i-İlmiye-i-Osmaniye" tarafından yayınlanan *Mecmua-i- Fünun* çıkmıştır. Derginin çıkış nedeni kalitesinde önemli bir etken olmuştur."Vatan çocuklarının yetişmesini sağlamak" amacı taşıyan bu dergi, Ahmet Hamdi Tanpınar'ın deyişiyle, "tam bir okuldur ve bizde Büyük Fransız Ansiklopedisi"nin 18. yüzyıldaki rolünü oynar. Sadece çeşitli bilgiler değil, onların bileşkesi olan çağdaş ve pozitif görüş, ayrıca bilim ve felsefe dili onun aracılığıyla tartışma alanına girer. "Din ve politika dışında herşeyden bahseden dergi çeşitli aralıklarla 1883 yılına dek yayınlanmış ancak sakıncalı görünen bir yazı dolayısıyla kapatılmıştır."⁸

Tanzimat döneminin başlıca dergileri arasında edebiyat ve bilim dergisi *Ravzat-ül-Maarif*, tıp dergisi *Sıhhatnüma*, fikir ve bibliyografya dergisi *Dağarcık*, (1873-1874) eğitim ve edebiyat dergisi *Dolap*, (1873-1875) *Revnak*, *Kırk Ambar* sayılmalıdır. Ancak açıkça anlaşılacağı üzere dergiler bir ya da iki yıl süren en fazla sekiz ila onüç sayı ile sınırlanmaktadır. Uzun ömürlü bir çalışma hayatı gösterememişlerdir.

1. II. Abdülhamit Döneminde Dergiler

1879'dan sonra gazeteler kayıt altına alınunca dergi ve kitap yayını büyük artış gösterdi. İkinci Abdülhamit döneminin basınında görülen siyasetten uzak durma anlayışı adeta basının zorunlu geleneği haline gelmiş ve bu dönemde yayınlanan gazetelerin büyük bir kısmında "... siyasetten maada herşeyden bahseder..." türü ibareler yer almıştır.

1880-1890 yılları arasında çıkan başlıca dergiler: edebi-siyasi *Mecmua-yı-Ebüzziya*, din ve siyasetten başka herşeyden sözeden *Şark* (1880-1881, 8 sayı), edebiyat ve bilim dergisi *Envar-ı- Şarkiye*, *Hazine-i-Evrak*, fen dergisi *Rehber-i-Fünun*, *Afak*, *Mecmua-i-Asar*, *Gayret* vb., 1890 yılından sonra Ahmet İhsan (Tokgöz)'ın kurduğu resimli *Servet-i*

⁸ Turizm ve Tanıtma Bakanlığı, Türkiye'de Gazeteler, Dergiler ve Basımevleri, Ankara, 1963.

Fünun dergisi (1891-1944), çevresine topladığı genç şair ve yazarlar, adını taşıyan yeni bir edebi topluluk ve akıma yolaçtı.

Bu dönem ağır istibdat koşullarının altında gazetecileri tamamen edebiyata sevkeden bir dönem olmuştur.

2. İkinci Meşrutiyet Döneminde Dergiler

1908-1909 yıllarında çıkan gazete ve dergilerin sayısı 353'ü bulur. Ancak 31 Mart vakası üzerine basına sansür konulunca dergi ve gazete sayısı da birdenbire düştü: 1910'da 130, 1911'de 124, 1914'te 70, 1915'te 6, 1916'da 8, 1917'de 14, 1918'de 71. Bu dönemin basın özgürlüğü rüzgarıyla Anadolu'da yayınlanan gazete ve dergilerin sayısında büyük artışlar görülmüştür. Hergün çok sayıda derginin çıkıp kaybolduğu, Osmanlı Devleti'nin o bozbulanık döneminde uzun süre ayakta kalabilen ve çeşitli alanlarda başlattıkları tartışmalarla bugün bile önem taşıyan bazı dergiler olmuştur. Şimdi bu dergileri hatırlatalım: İktisat alanında önde gelen dergiler **Ulum-u-İktisadiye** ve **İctimaiye Mecmuası** ile **İktisadiyyat Mecmuası**'dır. Ahmet Muhtar, Rıza Tevfik, Halide Edip gibi dönemin önde gelen düşünür ve yazarlarının bulunduğu bu dergiler, toplumsal gelişmenin sağlanabilmesi ile ekonomi arasındaki ilişkinin önemini vurgulamaya çalışmıştır.

Bu dönemin ilk yıllarında, dini dergi ve gazetelerin çoğaldığı görülür: "Cemiyet-i- İlmiye" nin yayınladığı **Beyan-ül-Halk** (1908-1912)'tir. Bu dergi 183 sayıdan sonra **Sebil-ür-Reşad** adını almıştır. Ayrıca **Ceride-i-Sufiye** (1910), **Ceride-i- İlmiye** (1915), **Cihan-ı-İslam** ve **el-Medaris** (1913)'de bu dini dergiler arasında yer almışlardır.

Osmanlı Devleti'nin içinde bulunduğu çıkmazdan kurtulmasının tartışıldığı bu dönemde ortaya çıkan düşünce akımlarının (Türkçülük, İslamcılık, Osmanlıcılık) sözcülüğünü üstlenen çeşitli dergiler de gündemdedir. Bunların en önemlileri Türkçülük düşüncesini yaymaya çalışan **Türk Derneği**'dir. (1911). Bu derginin kadrosunda Necip Asım ve Veled Çelebi gibi Türkçüler bulunmuştur. Kapanmasından sonra aynı doğrultudaki **Türk Yurdu** (1911) Yusuf Akçura tarafından çıkartılmıştır. Kadrosunda Ziya Gökalp, Hamdullah Suphi, Celal Sahir, Mehmet Emin, Mahmut Şevket gibi Türk edebiyatı ve siyasetinin önemli isimlerini barındıran **Halka Doğru** (1913) ve **Türk Sözü** (1914) dergileri de daha

önceki Türkçü dergileri yayınlayan Türk Yurdu Derneği tarafından çıkarılmıştır. Bu derneğin ilan edilen amacı "Türk diye anılan bütün Türk kavimlerinin mazi ve haldeki âsar, ef'al, ahval ve muhitini öğrenmeye ve öğretmeye çalışmak" idi.⁹

1908'den sonra yayıma başlayan edebiyat ve bilim dergileri ile magazinler arasında *Aşyan* (1908-1903), resimli kadın dergisi *Mehasin*, *Resimli Kitap*, *Eşref*, *Resimli İstanbul*, *Şehbal*, *Mülkiye*, ünlü mizah dergisi *Cem*, *Ömer Seyfettin* ve *Ali Canip Yöntem* tarafından çıkartılan dil ve edebiyat dergisi *Genç Kalemler* sayılabilir.

3. Mütareke ve Milli Mücadele Döneminde Dergiler

Mütareke ve Milli Mücadele döneminde çıkan dergi ve gazete sayılarında bir azalma görülür; edebi- mizahî *Diken*, *Sedat Simavi* tarafından yayınlanır. Yine *İnci* ve *Güleryüz* dergileri de onun gözetimindedir. *Nedim*, *Aydınlık*, *Yarın*, *Mustafa Nihat Özön* tarafından yayınlanan *Dergâh*, Milli Mücadele'ye karşı olan siyasi mizah dergisi *Aydede* *Refik Halit Karay*'ın yönetiminde çıkartılmıştır. Ancak 1923-1947 yılları arasında çıkmamıştır. Ankara'da koyu islamcılar *Sebil-ür-Reşat*'ın yayımına devam etmektedirler. Bir yandan *Hayat* adlı bir komünist dergi de çıkmaktadır.

4. Cumhuriyet'in İlanından 1928'e Dergiler

Cumhuriyetten sonra çıkan dergileri de şöyle sıralayabiliriz: *Kelebek*, *Zümrüt-ü-Anka*, *Ayın Tarihi*, *Resimli Ay*, *Papağan*, *Haftalık Mecmua*, *Aylık Mecmua*, *Faruk Nafiz* ve *Mehmet Emin* tarafından çıkarılan *Hayat*, *Sedat Simavi* tarafından yayınlanan *Yeni Kitap*. "Mehmet Rauf tarafından başyazarlığı yapılan *Gelincik* ve *Sinema Yıldızı* dergisi ise tamamen bir seks dergisidir."¹⁰

Bu dönemde *Konya Maarif Müdürlüğü*'nce yayınlanan (1925-1928) *Yeni Fikir* dergisini de görebiliriz. *Muallimler Birliği* ve *Türk Hava Mecmuası* da dönemin kurumlar tarafından basılan dergileridir.

⁹ Yusuf AKÇURAOĞLU, *Türkçülük*, İstanbul, 1928, s. 435.

¹⁰ Fuat Süreyya ORAL, *Türk Basın Tarihi*, İstanbul, 1970, s. 77.

II. BÖLÜM

1924-1928 YILLARI ARASINDA RESİMLİ AY MECMUASI

I. RESİMLİ AY MECMUASI'NIN ÖZELLİKLERİ

Resimli Ay: Her ayın onbeşinde bir çıkar. Aylık Mecmuadır.
İdarehanesi: Bab-1 Ali Caddesi'nde Sûdî Kütüphanesi'dir.
Fiyatı 20 kuruştur.

Hür türlü yazılar, resimler ve mektuplar doğrudan doğruya idarehaneye gönderilmelidir.

Senelik Abonesi	:	300 Kuruş
Aylık (Altı Ay)	:	150 Kuruş
Ecnebî Memleketler için Senelik Abonelik	:	400 Kuruş
Aylık (6 Ay)	:	250 Kuruş
İlân için İdare Müdürü ile görüşülmelidir.		
Sahib-i- İmtiyazı	:	Nebizâde Hamdi
Müdür-ü- Mesulü	:	Zeki Cemal

"SEVİMLİ AY"da aynı fiyatları uygulamıştır.

Ancak; Resimli Perşembe ile beraber istenirse senelik abonelik için 50 kuruş tenzilat yapılır.

Müdür Mesulü : Tevfik Bey

Vatan Matbaasında basılmaktadır.

A. RESİMLİ AY MECMUASI'NİN AMACI

Mecmuanın amacı öncelikle derginin sahipleri tarafından ilk sayıda açıklanmıştır. Resimli Ay Türkiye'de bir ilk'e imzasını atmaktadır. Amaç ve tanıtım ile ilgili yazı şöyle devam etmektedir:

"Şehrimizde çıkmakta olan müteadid edebî, ictimai mecmualar meyanında kendisine bir mevki yapmaya çalışmak isteyen" Resimli Ay'da sayın karilerin bir ihtiyacına cevap vermek, hissedilen bir boşluğu doldurmak için intişar etmiştir. Mecmuayı çıkaranlar bir mecmua çıkarmış olmak için paradan ferağ edecek kadar nekes değildirler. Bu mecmuanın naşirleri birçok seneler matbuat aleminde çalışmış birçoklarının acemi, ve nâhoş tecrübelerinden muteber olmuş kimselerdir. Buna aid 'Resimli Ay' ne bir amatör mecmuasıdır, ne de sahiblerine mevki yapmak emeliyle neşr edilmiştir.

Bizde şimdiye kadar daima iki nevi mecmua görülmüştür. Birincisi yalnız muayyen bir derecede edebi bir terbiye almış mahdud bir zevke hitab eden edebi mecmualardır. Bunlar Servet-i Fünun intişarından beri zevki, kanaati, ve edebî terbiyesi gelişmiş muayyen bir zevki kendilerine muhatab addeder ve mecmuanın münderecatını ona göre tertib ve tanzim ederler. Bu mecmualarda naşirler karîlerine kendi seviyelerine yükselmiş addederek makalelerin intihabında kendi edebi zevklerini muayyen ittihaz ederler. Bu kabil mecmualarda yalnız yüksek ağırbaşlı, vakur ve çetin yazılara tesadüf edilir. Hikâyeler de yalnız zevk-i edebisi mecmuayı çıkaranların edebî zevkine yaklaşmış kimseleri tatmin ve memnun eder. Yeni mecmua, Büyük mecmua, Dergâh, Türkiye Edebiyat Mecmuası bu zümreye dahil mecmualardır. Bunlar daha ziyade naşirlerinin zevklerini tatmin için çıkarılmış mecmualarıdır.

Bir de ikinci sınıf mecmualar vardır ki bunları para kazanmak veya şöhret temin etmek ümidiyle kitapçılar ve amatörler çıkarırlar. Bunlar şübhesiz ciddiyetten ari, kaba ve çocukça mecmualardır. Her ay doğup ölen, daha ismini tanıtmadan ortadan gaib olan mecmualar bu ikinci zümreye dahil olanlardır. Şimdiye kadar bu zümreye dahil yüzlerce mecmua neşredilmiş, fakat bunların hiçbiri tutunmağa muvafak olamamıştır.

Resimli Ay ne birinci ne de ikinci zümreye dahildir. Resimli Ay naşirlerin zevkini tatmin ve fikrini neşr için çıkmıyor. Bizim hedefimiz

karîlerin tatmin edilmemiş okumak ihtiyaçlarını temin ve memleketimizde hakiki bir mecmua tesis etmektir. Bu nüshamızın münderecatına göz atanlar göreceklendir ki biz neşrettiğimizi kendi edebi zevkimize, kendi fikri seviyemize göre değil, karîlerimizin arzularına göre tertib etmeği düşünmüşüzdür. Bizde her bir makalenin kıymeti, altındaki imzasından ziyade, çok okunmasındadır. Bahusus ve umumiyetle yazılar yalnız mahdud bir sınıfın edebi zevkine cevab veren tufeylî yazılar değil, fakat umumiyetle insanların hiss-i-kalbi, dimağı ve ihtiyaçlarını tatmine çalışan umumi bir muhite haiz yazılar olacaktır. Bizde mecmuacılık aleminde büyük bir yoldur. Şimdiye kadar müellifler ve mecmua naşirleri karileri namına kendi zevk ve fikirlerinden fedakârlık yapmağa alışmamışlardır.

Halbuki Resimli Ay baştan başa kariin mecmuasıdır. Mecmuada karî naşirleri değil kendisini, kendi zevkini attığımız adımda ne dereceye kadar muvaffık olduğunu gösteren ilk namzet olacaktır.¹¹

Resimli Ay'ın amacının en kapsamlı açıklaması sayılacak bu tanıtma yazısına Zekeriya Sertel'in şu görüşlerini de eklememiz gerekiyor: "Resimli Ay hem teknik, hem içerik bakımından Türkiye için yepyeni bir şeydi. Güzel ve renkli bir kapak içinde zengin yazılarla dolu olarak çıkardı. O vakte kadar dergiler ünlü imzalara dayanarak yaşamaya çalışırlardı. Biz büyük imza aramadık. Halkın sosyal hayatına önem verdik, yazıların halkın hayat ve istekleriyle ilgili olmasına dikkat ettik.

Oysa Cumhuriyet ilân edilmiş olmasına rağmen, memlekette hürriyet ve demokrasiye gidildiğini, gösteren hiçbir işaret yoktu. Halka önem verilmiyordu. Kurtuluş Savaşı'nda kanlarını ve canlarını verenler unutulmuştu. Şimdi başta bulunanlar, kendilerine bir saltanat kurmaya çalışıyorlardı. Halk yine sefaletiyle baş başa bırakılıyordu. Yönetim başında yeni çıkar grupları kurulmaya başlamıştı. Bunlar yönetimdeki imtiyazlı durumlarından yararlanarak servet yapmaktan başka bir şey düşünmüyorlardı. Bu gidiş diktatörlüğe, kötü politikacılığa, halkın sömürülmesine yol açabilirdi. Bununla savaşmak, her şeyin üstünde halkın iradesini, halkın çıkarlarını egemen kılmak gerekti. İşte 'Resimli Ay'ı çıkardığımız zaman tuttuğumuz yol bu olmuştu."¹²

¹¹ Resimli Ay Mecmuası, 1924, Sayı 1, s. 1.

¹² Zekeriya SERTEL, Hatırladıklarım, İstanbul, 1963, s. 138.

Resimli Ay Mecmuası ilk sayısında büyük bir başarı kazanır. O döneme kadar hiçbir derginin görmediği derecede satış yapar. Geniş bir okuyucu kitlesi kazanır, dergi geniş halk yığınlarının dergisi olur. Bu başarı öylesine büyüktür ki bir yıl içinde iş büyür ve arkasından üç dergi daha gelir. "Resimli Yıl ve Çocuk Ansiklopedisi'nin de yayınlanmasına karar verilir."¹³

Resimli Ay Mecmuası'nın Türk basın tarihinde önemli yeri olduğu inkâr edilemez. Derginin yayın hayatı iki belirli döneme ayrılmıştır. Birinci dönem 1924-1928 başları arasındaki dönemdir. Birinci dönem yılları yeni bir cumhuriyetin kurulmakta olduğu yıllardır ve bu nedenle dergi gerçek demokrasinin tanımı ve toplumsal sorunlara ilişkin konuları işlemiştir. Özellikle Sabiha Zekeriya almış olduğu eğitimin de desteğiyle daha çok bu ikinci sorun üzerinde durmuştur.

Derginin ikinci dönemi ise 1928-1930 arasındaki dönemdir. Bu devrenin en belirleyici unsuru Nazım Hikmet'in dergide çalışmaya başlamasıdır. Onun gelişinden sonra dergi sosyal ve demokratik yöndeki eğilimine başka görüşler de katmıştır. Onunla ilgili düşüncelerini Sabiha Sertel şöyle dile getirmiştir: "Nazım 1928'de Moskova'dan döndüğü zaman hiçbir tarafta iş bulamamıştı. Valâ Nureddin, Nazım'ın sanat değerini Zekeriya'ya anlatmış, dergiye musahhah olarak alınmasını rica etmişti. Nazım, Resimli Ay'a bu işi yapmak için geldi. Ona yazı yazdırmak, Resimli Ay için tehlikeli olabilirdi."¹⁴

Nitekim Sabiha Sertel şüphelerinde haklı çıkmış, Resimli Ay'da yayınladığı yazıları, şiirleriyle Nazım dergiyi daha farklı bir görünüme büründürmüştür.

"Resimli Ay dönemi, Nazım Hikmet'in en yaratıcı, en savaşçı dönemidir. Bütün ömrü boyunca bu savaşa devam eden Nazım diyebilirim ki, bu savaşın zevkini en çok o zaman tatmıştır. Onun içindir ki, Nazım, hayatının bu dönemini her vakit heyecan ve sevgi ile anmıştır."¹⁵

¹³ Yıldız SERTEL, *Annem*, İstanbul, 1995, s. 120.

¹⁴ Sabiha SERTEL, *Roman Gibi*, İstanbul, 1968, s. 117.

¹⁵ Zekeriya, Sabiha, Yıldız SERTEL, *Sertellerin Anılarında Nazım Hikmet ve Babîâlf*, İstanbul, 1993, s. 96.

B. RESİMLİ AY MECMUASI'NIN YAZI KADROSU

a. 1924 Yılı'nın Yazarları

KADIN YAZARLAR

ERKEK YAZARLAR

	KADIN YAZARLAR	ERKEK YAZARLAR
1. Şubat	Sabiha Zekeriya Sabiha Emel Hanım	Hakkı Süha, Hıfzı Tevfik Bey İbnürrefik Ahmet Nuri Bey
2. Mart	Sabiha Zekeriya, Sabiha Emel Hanım	Mehmet Zekeriya, Hakkı Ziya
3. Nisan		Hakkı Ziya
4. Mayıs		Mehmet Zekeriya, Selim Sırrı
5. Haziran		Orhan Mithat, Hasan Bedrettin
6. Temmuz		Mehmet Zekeriya, Hakkı Ziya
7. Ağustos		M. V.
8. Eylül		Mehmet Zekeriya, Selim Sırrı Hakkı Süha, Osman Cemal
9. Teşrin-i Evvel		Mehmet Zekeriya, Selim Sırrı Hakkı Süha, Ahmet Kadri
10. Teşrin-i Sani		Mehmet Zekeriya, Yakup Kadri, Ahmet Rasim
11. Kanun-u Evvel		Hakkı Süha
12. Kanun-u Sani	Münire Handan, Halide Edip	

b. 1925 Yılıının Yazarları

KADIN YAZARLAR

ERKEK YAZARLAR

1.	Münire Handan	Ahmet Rasim, Selim Sırrı Osman Cemal, Hakkı Süha Mehmet Sait, Hakimizade Mahmut Rifat, İbnürrefik Refik Ahmet
2.	Münire Handan	Mehmet Zekeriya, Hakkı Süha Selim Sırrı, Ahmet Rasim, Çelebizade Sait
3.	Münire Handan, Sabiha Zekeriya	Hakkı Süha, Selim Sırrı Çelebizade Sait, Vecihî, Müşait Bey, Yusuf Münir, Mehmet Rauf
4.	Münire Handan, Nigar Salih Birhan Cahit	Hakkı Süha, Mehmet Arif İbnürrefik Ahmet Nuri
5.	Münire Handan	Hakkı Süha, Çelebizade Sait Tevfik, İbnürrefik Ahmet Nurettin, Zeki Cemal, Dr. Kenan , Dr. Mazhar Sadık
6.	Nigar Salih	Hakkı Süha, Selim Sırrı İbnürrefik Ahmet Nurettin, Tevfik Nuri, Aziz Fikri
7.	Münire Handan	İbnürrefik Ahmet Nurettin Selim Sırrı, Hakkı Süha, Dr. Fahrettin Kerim
8.	Münire Handan, Nermin	Selim Sırrı, Dr. Fahrettin Kerim, Dr. Kenan, Hakkı Süha, Seyyah
9.	Münire Handan, Nermin, Kabile Rasiha	İbnürrefik Ahmet Nurettin Hakkı Süha, Dr. Fahrettin Kerim, Mehmet Cemal
10.	Münire Handan, Nesime Hanım	Hakkı Süha, Nadir Sabri, Nail Muhtar, Ali Sami
11.	Seniha Nahit	Hakim Ahmet Fehmi, Dr. İbrahim Osman, Vefik Sakir

c. 1926 Yılıının Yazarları

KADIN YAZARLAR

ERKEK YAZARLAR

1.	Münire Handan	Dr. Fahrettin Kerim, Hakkı Süha, Mehmet Rauf Niyazi Enver
2.	Münire Handan	Mehmet Arif, Hakkı Süha İbnürrefik Ahmet Nurettin
3.	Münire Handan, Naciye Fikri	Dr. Fahrettin Kerim Hakkı Süha, Kemal Nuri, Kemal Kamil, Feyzi, Muallim Rüknettin, Ferudun Nejdət
4.	Münire Handan, Nigar Salih Ayten	Dr. Feyzi, Seyyah, Selim Sırrı, Manastırlı Cavit İbnürrefik Ahmet Nurettin
5.	Münire Handan, Ayten	Seyyah, Sait, Selim Sırrı
6.	Münire Handan, Nigar Salih Birhan Cahit	Dr. Feyzi, Selim Sırrı Nejat Kadri, Mehmet Sait
7.	Münire Handan, Selma Selim Sırrı	Mehmet Sait, Nejat Kadri Çelebizade Sait Tevfik Mehmet Rauf
8.	Münire Handan	Selim Sırrı, Kemal Kamil, İbnürrefik Ahmet Nuri, Çelebizade Sait Tevfik, Nejat Kadri
9.	Münire Handan (2), Nerime Nejdət Birhan Cahit	Mehmet Sait, Selim Sırrı Refik, Mehmet Rauf, İhsan Ragıp, Ercüment Ekrem, Vedat Arifi
10.	Münire Handan, Nerime Nejdət	Nevzat Bey, Selim Sırrı, Hüseyin Cahit, Çelebizade Sait Tevfik, Enver Behnan
11.	Münire Handan, Sabiha Zekeriya	Selim Sırrı, Ahmet Rasim Reşat Nuri
12.	Birhan Cahit, Nigar Salih Münire Handan	Mehmet Cemal, Selim Sırrı Fahrettin Kerim, Hakkı Süha Ahmet Şükrü, Mehmet Sait Mehmet Arif

d. 1927 Yılıının Yazarları

KADIN YAZARLAR

ERKEK YAZARLAR

1.	Sabiha Zekeriya	Reşat Nuri, Ömer Seyfettin, Ahmet Rasim, Mehmet Rauf
2.	Sabiha Zekeriya	Ahmet Rasim, Sırrı Ethem, Hikmet Şevki, Selim Sırrı, Çelebizade Sait Tevfik, Reşat Nuri, Mehmet Rauf
3.	Münire Handan	Selim Sırrı, Ahmet Rasim, Kemal Kamil, Feyzi, Vedat Arif, Çelebizade Sait Tevfik, Reşat Nuri
4.		Selim Sırrı, Ercüment Ekrem, İbnürrefik Ahmet Nurettin, Ahmet Rasim, Reşat Nuri
5.	Sabiha Zekeriya, Bedia Muvahhit	Selim Sırrı, Ercüment Ekrem, İbnürrefik Ahmet Nurettin, Beha Sait, Reşat Nuri, Mehmet Rauf, Ayaz İshaki
6.	Münire Handan	Mustafa Kemal Atatürk, İbnürrefik Ahmet Nurettin, Vedat Arifi, Selim Sırrı, Kemalettin Şükrü, Hikmet Şevki
7.	Sabiha Zekeriya, Sabiha Ziya	İbnürrefik Ahmet Nurettin, Sina, Selim Sırrı, Reşat Nuri, Ercüment Ekrem
8.	Münire Handan	Ali Nejat, Mehmet Zekeriya, Hüseyin Hasan, Sina, Ercüment Ekrem, Reşat Nuri
9.	Münire Handan	İbnürrefik Ahmet Nurettin,
10.	Münire Handan	Reşat Nuri, Sadri Ethem Sait İzzet
11.	Münire Handan, Sabiha Zekeriya	Şakir, Sadri Ethem, İbnürrefik Ahmet Nurettin
12.		Mehmet Sait

C. RESİMLİ AY'IN BAZI ÖNEMLİ YAZARLARININ BİYOGRAFİLERİ

a. **Sabiha Sertel: (1895- 1968)** Türk gazeteci ve yazardır. İlk ve ortaöğrenimini Selanik Terakki İdadisi'nde tamamladıktan sonra bir süre Fransız Mektebi'ne gitti. 1912 Balkan Savaşı sırasında ailesiyle birlikte İstanbul'a yerleşti. 1917'de evlendiği gazeteci Zekeriya Sertel ile birlikte 1919'da Amerika'ya giderek Columbia Üniversitesi'nde sosyoloji öğrenimi gördü. Yurda döndükten sonra eşiyle birlikte yayıncılığa başladı. Çeviriler yaptı. Resimli Ay, Sevimli Ay, Resimli Perşembe, Tan, Görüşler adlı dergi ve gazetelerin yönetiminde bulundu. 2. Dünya Savaşı sırasında anti- faşist düşünceleri savunan yazıları nedeniyle muhafazakâr çevrelerin eleştirisine hedef oldu. 1945'te Tan gazetesi ve matbaasının yakılmasından sonra giderek artan siyasal baskılar sonucu 1950'de eşiyle birlikte yurt dışına çıktı. 1958'ten sonra Bakü'ye yerleşti ve ölümüne değin orada yaşadı.

Yapıtları: Fikret'in İdeolojisi ve Felsefesi 1946, Roman Gibi 1968.

b. **Zekeriya Sertel: (1890- 1980)** Türk gazeteci ve yazardır. İstanbul Hukuk Mektebi'ni, Paris Sorbonne Üniversitesi Sosyoloji Bölümü'nü bitirdi. Gazeteciliğe Selanikte çıkan Rumeli gazetesinde yazarlık yaparak başladı. 1912'de Yeni Felsefe dergisini, 1914 öncesinde İstanbul'a giderek Turan gazetesini çıkardı. I. Dünya Savaşı sırasında Muhacirin Müdüriyeti Umumiyesi Şube Müdürlüğü yaptı. 1919'da ABD'ye giderek Columbia Üniversitesi Gazetecilik, Fakültesi'ni bitirdi. 1923'te kısa süreyle Matbuat Umum Müdürlüğünde (Basın Yayın Genel Müdürlüğü) bulundu. Şubat 1924'te Resimli Ay Dergisi'ni çıkartmaya başladı ve kimi yazılarından dolayı İstiklâl Mahkemesi'nde yargılanarak üç yıl hüküm giydi. 1932'de Faik Sabri Duran'la Hayat Ansiklopedisi'ni çıkardı. 1936'da Ahmet Emin Yalman ve Halil Lütfü Dördüncü ile yayınlamaya başladığı Tan gazetesinde dönemin hükümetini sert biçimde eleştiren yazıları ve II. Dünya Savaşı sırasındaki faşizm tartışmaları nedeniyle birkaç kez tutuklandı. 4 Aralık 1945'te Tan gazetesi ve matbaası hükümetin de desteklediği bir eylem sonucu yakılıp yıkıldı. Yoğun baskılar üzerine 1950'de eşi Sabiha Sertel'le birlikte yurtdışına çıktı. Uzun yıllar Paris'te ve Bakü'de yaşadı. Eşinin ölümünden sonra Paris'e yerleşti. Türkiye'ye dönmek için yaptığı başvurular sürekli reddedildi. Ancak Danıştay

kararıyla 4 Mart 1977'de Türkiye'ye döndü. İstanbul'da Cumhuriyet ve Vatan gazetelerinde makaleler yazdı. Milliyet gazetesinde yayımlanan "Nazım Hikmet'in son Yılları" adlı yazı dizisi tartışmalara yol açtı. Bir süre sonra ABD'ne, sonra Paris'e gitti ve orada öldü.

Yapıtları: Mavi Gözlü Dev (1968), Hatırladıklarım (1968), Nazım Hikmet'in Son yılları (1978).

c. Fahrettin Kerim Gökay: (1900- 1978) Türk doktoru ve siyasetçisidir. İlköğretimini Eskişehir'de, ortaöğretimini İstanbul'da tamamladı. 1922'de Tıp Fakültesi'ni bitirdikten sonra nöropsikiyatri dalında Almanya'da iki yıl uzmanlık eğitimi gördü. 1924'te Türkiye'ye döndükten sonra İstanbul Akliye Hastanesi Ruhiyat Laboratuvarı Şefliği'ne atandı. 1926'da İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde doçent, 1933'te profesör, 1942'de ise nöropsikiyatri ordinaryüs profesörü oldu.

1949'da CHP iktidarı tarafından İstanbul Valiliği'ne ve Belediye Başkanlığı'na atandı. 1957'de Bern Büyükelçiliği'ne getirilene kadar bu görevde kaldı. 1960'da Dışişleri Bakanlığı'nda yüksek müşavir oldu. 1961'de CHP'den İstanbul milletvekili seçilerek parlamentoya girdikten sonra 1962'de İmar ve İskan Bakanı, 1963'de Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı olarak CHP- AP koalisyonunda görev yaptı. 1964'te Avrupa Konseyi üyeliğine seçilen Gökay birçok uluslararası bilim kuruluşunun üyesi, Dünya Göçmenler Birliği'nin fahri başkanı, Türkiye Sosyal Psikiyatri Derneği kurucusu ve başkanıdır. Bir süre Türkiye Yeşilay Derneği'nin başkanlığını da yapan Gökay, derneğin yandaşlarının çoğalmasında etkin bir çalışma yürütmüştür.

Yapıtları: Yeşil Kitap (1925), Türkiye'de Felc-i-Umumi Meselesi (1926), İntiharlar Karşısında Ruhiyatçı (1928), Rakı fiyatlarının düşürülmesi hakkında memleket aydınının düşünceleri (1947).

d. Hasan Bedreddin Bey: (1870-1926) Türk gazeteci ve yazarı. Leriyoş kaymakamı Bedrizade Rauf Bey'in oğludur. İstanbul'da çeşitli gazetelerde çalıştı. Bu arada Hasan Merzuk ve Nakşî Nur isimleri altında birçok makale, tefrika, hikaye ve tercümeler yayınladı.

Yapıtları: Fransızca'dan Türkçe'ye Kamus-u Fransevi, İtalya Nedir?, Cinlerle Muhabere yahut İspirizma, Fakirizm, Manyatizm ve Bizans

Tarihi. Tercümeleri: Hugo'nun Sefiller'i, Labbé Prévost'un Manon Lescaut 'su ve Der Tunnel adlı Almanca bir kitaptır.

e. Selim Sırrı (Tarcan): (1874- 1956) Türk spor eğitimcisidir. Öğrenimini Galatasaray Lisesi'nde yaptı. Sonra orduya girdi. İstihkâm subayı olarak İzmir'de görev yaparken beden eğitimi öğretmenliğine başladı. 1908'de askerlikten ayrılarak beden eğitimi ihtisası yapmak için İsveç'e gitti. 1910'da Türkiye'ye döndü. İsveç jimnastiğini Türk okullarına soktu. 1916'da Olimpiyat Komitesi'ni kurdu. 1930'a kadar bu komitenin başkanı olarak çalıştı ve 1935'de başmüfettişlikten emekliye ayrıldı. 1935- 1946 yılları arasında Ordu milletvekili olarak meclise girdi. Beden eğitimi ve spor konusunda 400'den fazla kitap yazdı.

f. Ercüment Ekrem (Talu): (1888- 1956) Türk romancısıdır. Recaizade Mahmut Ekrem'in oğludur. 1905'de Galatasaray Sultanisi'ni bitirdi. 1905-1907 yılları arasında Paris'te çeşitli okullarda eğitim gördü. Galatasaray Lisesi edebiyat öğretmenliğine getirildi. 1908'den ölümüne kadar çeşitli dergi ve gazetelerde makale, fıkra, hikaye ve romanları yayımlandı. Mizah romanları, özellikle "Meşhedî" serisiyle şöhret yaptı. Çoğu roman olmak üzere otuzdan fazla eser yayımladı.

Yapıtları: Evliya-yı Cedit, Asrîler (1922), Günbatarken (1922), Meşhedî ile Devrialem (1927), Gemi Aslanı (1928), Kodaman (1935), Papeloğlu (1937).

g. Yakup Kadri (Karaosmanoğlu): (1889-1974) 20. yüzyıl yazarlarından. İlk ve orta öğrenimini Manisa, İzmir ve İskenderiye'de tamamladı. 1908'de İstanbul'a geldi. Peyam ve İkdâm gazetelerine makale ve hikâyeler yazdı. Millî Mücadele yıllarında Anadolu'ya, Mustafa Kemal saflarına geçti. Milletvekili, Tiran, Prag, Lahey, Bern elçisi oldu. Ulus gazetesinde (Ankara) başyazarlık yaptı, son olarak Manisa milletvekilliğini dört sene sürdürdü (1961-1965). Ölümünde Anadolu Ajansı Yönetim Kurulu Başkanı bulunuyordu. Yazı hayatına Fecriâtî topluluğunda romantik- realist hikâye ve mensur şiirle 1909'da başlayan; deneme, makale, oyun, monografi ve anı türlerinde eserler bırakmış olan Yakup Kadri, yayın şöhretini romanlarıyla sağladı. Tarih ve toplum olaylarında her birini bir romanına konu edinerek, Tanzimat devriyle Atatürk Türkiye'si arasındaki dönem ve kuşakların geçirdikleri sosyal değişim ve bunalımlarını, yaşayış ve görüş farklarını işledi, düşünceye ve

teze dayanan özlü eserler verdi. Pek çoğu yabancı dillere çevrilmiş ve tükendikçe yeni baskıları yapılagelen eserleri vardır.

Yapıtları: Bir Serencam (1913), Rahmet (1923), Milli Savaş Hikayeleri (1947), Kiralık Konak (1922), Nur Baba (1922), Hüküm Gecesi (1927), Sodom ve Gomore (1928), Yaban (1932), Ankara (1934), Bir Sürgün (1937), Panorama (1953), Hep O Şarkı (1956), Erenlerin Bağından (1922), Okun Ucundan (1940), Vatan Yolunda (1958), Gençlik ve Edebiyat Hatıraları (1969), Politikada 45 Yıl (1968).

ğ. Halide Edip (Adıvar): (1884-1964) Türk romancısıdır. 1901'de Üsküdar Amerikan Kız Koleji'ni bitirdi, özel olarak da Rıza Tevfik'ten felsefe ve sosyoloji, Salih Zeki'den matematik dersleri aldı. 1917'de İstanbul Kız Öğretmen Okulu'nda, Kız Lisesi'nde öğretmenlik ve müfettişlik, Beyrut, Lübnan ve Şam'da Türk Kız Mektepleri Umumî Müfettişliği yaptı. Darülfünun'da garp edebiyatı okuttu (1918-1919), Millî Mücadele'ye katıldı, Cumhuriyet'in ilânından sonra kocası Adnan Adıvar'la gittiği Avrupa ve Amerika'da on beş sene kadar kaldı. 1939'da yurda döndükten sonra İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'nde İngiliz Dili ve Edebiyatı profesörü, İzmir milletvekili (1950-1954) oldu. 1954'te gene Edebiyat Fakültesi'ndeki profesörlüğüne döndü. 1908'den sonraki dergilerde Halide Salih imzasıyla görüldü (örneğin: Şehbal dergisinde, 1911-1912). 1919'da Büyük Mecmua'da Halide Edib imzasıyla "edebiyatımızın son simaları ve safhaları" başlığı altında Yakup Kadri, Mehmet Emin, Ömer Seyfettin... üzerine incelemeler, "Kadınlığa dair" başlığı altında kadın hakları üzerine yazılar, ayrıca hikâyeler yayımladı. 11. sayıdan başlayarak (18 Eylül 1919) bu derginin başyazarı da olmuştu. Halide Edib'i, bu yazıları yanında asıl, İngiliz edebiyatı etkisinde, o zaman için yeni, fakat çağdaşlarının çapraşık, aksak ve pürüzlü buldukları bir üslupta yazılmış romanları tanıttı. İlk romanlarında aşk konularını işliyor, kadın psikolojisi üzerinde duruyordu. Sonra Türkçülük akımını benimsedi; duygulandırma ve süslemeden kaçınan, realizmi ön planda tutan romanlar verdi. Hele yurda döndükten sonraki romanlarında konularını bir olay çevresinde toplanan insanlara değil; devirlere, nesillere, gelenek ve törelere bağladı.

Yapıtları: Raik'in Annesi (1909), Seviyye Talib (1910), Handan (1912), Yeni Turan (1912), Son Eseri (1912), Mevut Hüküm (1918), Ateşten Gömlek (1922), Kalp Ağrısı (1924), Vurun Kahpeye (1926), Zeyno'nun Oğlu (1928),

Sinekli Bakkal (1936), Yolpalas Cinayeti (1938), Tatarcık (1939), Sonsuz Panayır (1946), Döner Ayna (1954), Akile Hanım Sokağı (1958), Hayat Parçaları (1963), Sevda Sokağı Komedyası (1972), Çaresiz (1972), Kerim Usta'nın Oğlu (1974), Harap Mabetler (1911), Dağa Çıkan Kurt (1922), İzmir'den Bursa'ya (1922), Türk'ün Ateşle İmtihanı (1962), Mor Salkımlı Ev (1963), Kenan Çobanları (1918), Maske ve Ruh (1945).

h. Ahmet Rasim: (1864- 1932) 20. yüzyıl yazarlarından. Mahalle mekteplerinde başladığı öğrenimine Darüşşefaka'da devam etti, burayı birincilikle bitirince 1883'de Posta ve Telgraf Nezareti Fen Kalemi'ne memur oldu. İlk yazılarını Ahmet Mithat Efendi'nin Tercüman-ı Hakikat gazetesinde yayımladı, sonra çeşitli gazetelerde çalıştı. 1927-1932 yılları arasında İstanbul milletvekili oldu. Şiir ve hikâyeler, okul kitapları, tarih ve bilim konularında türlü eserler yazan, çeviriler de yapan Ahmet Rasim'in asıl değeri, renkli, canlı bir anlatımla çocukluk, ilk-orta öğrenim ve basın hayatını, İstanbul'un gündelik yaşayışını yansıtan fıkra, makale ve anılarında görülür. Ahmet Rasim'in bütün eserlerinin bir dökümü, M. Nihat Özön tarafından hazırlanmış Ahmet Rasim Bibliyografyası'ndadır.

Yapıtları: Gecelerim (1894), Şehir Mektupları (4 cilt, 1910-1911, birinci cilt yeni b. Ahmet Kabaklı tar. 1971), Romanya Mektupları (1988), İki Hatırat Üç Şahsiyet (1916, yeni b. İbrahim Oğgun tar. 1976), Eşkâl-i Zaman (1918, yeni b. Orhan Şaik Gökyay tar. 1969), Cidd-ü-Mizah (1918), Fuhuş-u-Atik (2 cilt, 1922, yeni b. Hamamcı Ülfet adlı eseriyle birlikte, Server İskit tar. 1958) Muharrir Şair Edip (1924, yeni b. Kâzım Yetiş tar. 1980), Gülüp Ağladıklarım (1926, yeni b. Ahmet Sevinç tar. 1978), Falaka (1927, yeni b. Sedit Yüksel tar. 1969, yeni b. Atilla Özkırımlı tar. 1978), Muharrir Bu Ya (1927, yeni b. Hikmet Dizdaroğlu tar. 1969), Ramazan Sohbetleri (1913). Kitaplarına girmemiş ve 1925-1928 yılları arasında Resimli Ay, Resimli Rerşembe dergileriyle Akşam ve Cumhuriyet gazetelerinde yayımlanmış yazıları Anılar ve Söyleşiler (Der. Nuri Erten, 1983) adlı kitapta toplandı. Ahmet Rasim'in yeniden yayımlanan eserlerinden biri de Resimli ve Haritalı Osmanlı Tarihi (4 cilt, 1910) isimli esirinden Seçmeler'dir (haz. İsmet Parmaksızoğlu, 1968).

1. Mehmet Rauf: (1875-1931) Servet-i Fünun romancılarından. Bahriye Mektebi'ni bitirdi, deniz subayı oldu, staj için Girit'e, 1895'de Kiel kanalının açılış töreninde bulunmak üzere Almanya'ya gönderildi,

dönüşte İstanbul'da Tarabya'da elçilik gemilerinin irtibat subaylığına atandı. 1908'den sonra bahriyeden ayrıldı, hayatını yazarlıkla kazanmaya başladı. Cumhuriyet devrinde kadın dergileri çıkardı, ticaretle uğraştı. Onaltı yaşında iken yazdığı *Düşmüş* adlı hikâyesini İzmir'e, Halit Ziya'ya göndermiş, Halit Ziya'da *Hizmet* gazetesinde basmıştı, daha sonra İstanbul'da *Mektup* dergisinde yazıları çıktı. Halit Ziya, Cenap Şehabettin, Hüseyin Cahit'le böylece önceden tanışan Mehmet Rauf, sanatının en başarılı eserini Eylül romanıyla verdi; psikolojik roman örneği olan Eylül'de olduğu gibi öteki eserlerine de özellikle aşk maceralarını konu yaptı.

Yapıtları: Eylül (1901), *Ferdâ-yı Garam* (*Aşkın Yarını*, 1913), *Karanfil ve Yasemin* (1924), *Genç Kız Kalbi* (1925), *Böğürtlen* (1926), *Define* (1927), *Son Yıldız* (1927), *Ceriha* (*Yara*, 1927), *Kan Damlası* (1928), *Halâs* (1929), **Hikaye Kitapları:** *İhtizar* (*Cançekişme*, 1909) *Aşıkâne* (1909), *Son Emel* (1913), *Hanımlar Arasında* (1914), *Bir Aşkın Tarihi* (1915), *Üç Hikâye* (1919), *İlk Temas İlk Zevk* (1923), *Aşk Kadını* (1923), *Eski Aşk Geceleri* (1924), *Siyah İnciler* (1901, 1925), *Ferdi ve Şürekâsı* (*Ferdi ve Ortakları*, Halit Ziya'nın romanından aktarma, 1909), *Pençe* (1909, filme de alındı: 1917), *Cidal* (*Kavga*, 1911) *sansar* (1920)

i. **İbnürrefik Ahmet Nurettin: (1874- 1935)** 20. yüzyıl oyun yazarlarından. Galatasaray Lisesi'ni bitirince başladığı memurluk hayatı Karantina İdaresi muhasebe müdürlüğünden emekli oluşuna kadar sürdü. 1923'de Mahmut Yesari ve Reşat Nuri ile birlikte haftalık, *Kelebek* adında mizah dergisi çıkarmıştı. Ölümünde Ankara Halkevi Rejisörü bulunuyordu. Güllü Agop Efendi'nin Gedikpaşa Tiyatrosu temsillerine devam ettikçe tiyatroya merak salan Ahmet Nuri Bey, Darülbedayi'nin (İstanbul Şehir Tiyatrosu) 1915'de ikinci kuruluşunda yönetim kuruluna üye seçilmiş, 1919,1922 yıllarında, ardarda kendi yazdığı, uyarladığı, çok tutulmuş, defalarca oynanmış, vodvil ve komedileriyle o yılların sanat hareketlerinde ön plânda yer almıştı.

Yapıtları: *Ceza Kanunu* (1930), *Şeriye Mahkemesinde* (1933), *Belkıs* (1934), *Himmetin Oğlu* (1934), *Son Ateş* (1934).

III. BÖLÜM

RESİMLİ AY MECMUASI'NIN SOSYAL HİZMET SÖYLEMİ

I. SOSYAL HİZMET KAVRAMINA GENEL BİR BAKIŞ

İnsanların teker teker ve insan topluluklarının birbiri ile olan ilişkilerini 'sosyal' kelimesi ile adlandırıyoruz. Amaç aynı toplumda yaşayan bireylerin sağlıklı ve iyi olmalarına yardım etmektir. Yani sosyal hizmetler insanın her toplumsal alandaki durumunu içine alan geniş anlamlı bir kavramdır. Sağlığı korumak, işsizlere iş bulmak, sakatlara yardım etmek vb. gibi konular yanında toplumsal çalışmaların, siyasetin ve ekonominin de sosyal tarafları vardır.

Refah düzeyine erişmiş olan toplumların sosyal hizmetleri de daralmıştır. Ancak toplum düzeyini her açıdan yükseltmek için başlangıçta sosyal hizmetleri geliştirmek gerekmektedir.

Hayat düzeyinin yükselişini, maddi açıdan hastalık ve ölüm istatistikleri, okula giden çocuk sayısı, ev inşaatı, dayanıklı tüketim mallarının satış istatistikleri ile anlamak mümkündür. Maddi açıdan hayat düzeyinin yükselişi yanında bir de manevi yönden iyi insan olma hali vardır. Sosyal hizmet çalışmaları da gönüllü olarak bu hizmetlere katılma çabasını bekler.

Sosyal hizmetler, kişilerin ve kurumların iyi niyetli katkıları ile birlikte gerçekleşebilir. Bu çalışmalarda görsel, işitsel ve yazılı iletişim araçlarının katkısı geçmişte de, günümüzde de inkar edilemez boyutlardadır. Çeşitli aksaklıklar, eksiklikler, yanlış yapılanmalar iletişim araçlarıyla topluma yeri geldiğinde haberin bile önüne geçebilecek bir hızla ulaştırılabilmektedir. Resimli Ay Mecmuası, sosyal hizmet çalışmalarındaki yetersizlikleri Cumhuriyet'in ilk yıllarında duyurma söylemini üstlenerek ilk olmayı başarmıştır.

Sosyal hizmet'in tanımını şöyle yapabiliriz: **Sosyal hizmet**, kendi kendine yardım ve işbirliği prensibi uyarınca, değişmekte olan toplumun yapısı içinde kişi aile grup ve toplulukların ihtiyaçlarının karşılanması, sorunlarının çözülmesi, çevreleriyle karşılıklı uyumlarına yardım etmektir. Ayrıca insan kaynaklarıyla sosyal ve ekonomik koşulların

korunmasını, geliştirilmesini sağlamak amacıyla, kendine özgü bilimsel teknikler, metodlarla insan ilişkilerindeki becerilere dayanan düzenli çalışmaları kapsar.

Sosyal hizmet'in bir başka tanımı da kişi, grup ve toplulukların bünye ve çevrelerinin koşullarından doğan veya kendi kontrolleri dışında olan yoksunluk ve eşitsizlikleri gidermek; toplumun değişen koşullarından ortaya çıkan sorunları önlemek; insan kaynaklarını geliştirmek kişi aile ve toplum refahını sağlamak amacıyla hizmet programları düzenlemektir. Bu alan örneğin, sosyal yardım hizmetleri, çocuk ve aile refahı hizmetleri, sosyal, fiziksel ve ruhsal sakatlar için yapılan hizmetler, ıslah hizmetleri, sosyal sigortalar, aile planlaması, konut sorunları ve toplum kalkınması gibi hizmet ve programları kapsar.¹⁶

Sosyal hizmetler, hükümetlerin tekeli altında olmadığına göre her birey kendi ölçüsünde ve olanaklarına göre sosyal sorunlarla ilgilenmelidir. Sosyal hizmetleri ikiye ayırmalıyız:

1. Ekonomik Refah
2. Manevi Yücelme

Böyle bir sınıflama yetersiz görülse de ikisinden birinin eksikliği halinde diğerinin başarısı gerçekleşemez.

A. EKONOMİK REFAH

Çalışan her insan karşılığı olan parayı alır. Bu çalışma ve kazanç şahısların bedensel ruhsal ve zekâ düzeyleri ile doğru orantılıdır. Bedenen sağlam, ruhen normal, zekâsı işleyen bir şahıs yaptığı veya yapacağı işi iyi organize eder ve gereği kadar çalışırsa maddi karşılığını muhakkak alır.

Demek oluyor ki, maddi varlık temin edemiyen bir şahıstan bu üç esas unsurdan biri veya birkaçı eksik bulunacaktır. Şukadar var ki, yeni yetişmekte olan bir çocuk bedenen sağlam ruhen iyi, fikir ve zekâsı yerinde olupta; bu niteliklerinden yararlanarak bir varlık gösterebilmesi için hiç bir maddi varlığı yoksa, bu şahıs iyi yetişemeyecektir.

¹⁶ Üçüncü Sosyal Hizmetler Konferansı, Ankara, 1968, s. 9.

İlk olarak sağlam ve fakat yetişmesi için maddi olanağı olmayan çocukları ele alalım. Bunlardan bir kısmı hiç kimseleri olmadığından yetiştirilmeleri için yardıma muhtaçtırlar.

Bu gibi gerçek muhtaç çocukları okutmak veya birer meslek sahibi yaparak para kazanmalarını, maddi refaha kavuşmalarını sağlamak için yardımlarda bulunmak toplumların görevidir.

Herhangi bir toplumda okumuşların veya iş görebilecek şahısların çok olması ile refah derecesi artacağı bilindiğinden ilk olarak ele alınması ve hal çaresinin bulunması gereken bu guruptaki insanlardır. Kimsesiz veya maddi olanakları yetersiz olan çocukların dünyaya bu şekilde gelişlerinde hiçbir suçları yoktur. Onların yetişecek olanakları olmadığı için yetişememelerinin suçu ancak toplumun olabilir.

Yetişme olanakları olmayan bir çocuğun bir an için ne olacağını düşünelim. Bu çocuk hayatını yürütebilmek için normal gidişin tamamıyla tersine bir yol izlemek zoyrunda kalacaktır. Ya dilencilik edecek veya hırsızlık yapacaktır. Sefil hayata alışan çocuk bu özelliklerini gittikçe geliştirecektir. İleride daha büyük anti-sosyal hareketlere girişecektir. Böyle alışkanlıkları düzeltmek ve doğru yola getirmek çok zor, hattâ olanaksız olur.

Resimli Ay Mecmuası, özellikle çocuk konusunda çok kapsamlı bir söylem geliştirerek, onların gelecek kuşaklar demek olduğunu öne sürmüştür. Çocuğun iyi yetişmiş genç bir insan ve bilinçli birey olarak toplumsal yaşama katılması ancak ve ancak devletin halkla elele vererek geliştirdiği projelerle mümkün olacaktır.

Her insan doğuştan iyi bir insandır. Doğuştan gelen bâzı karakterleri kabul etmekle beraber, sosyal hizmet ilk olarak her insanı iyi kabul etmek ile işe başlayacaktır. En kötü karakterli insanda bile bir insan tarafı vardır. Bizler bu insan tarafını göreceğiz, kötü kısımlarının yeşermesine imkân vermeyeceğiz. Bu konuda bütün insanların, kurumların, toplumların ve milletin sorumlulukları vardır.¹⁷

¹⁷ Enver PEKTAŞ, *Sosyal Hizmetler ve Genel Prensipleri*, İstanbul, 1963, s. 5.

B. MANEVİ YÜCELME

En önemli konu okuma-yazma ve ilime gösterilen ilgidir. Gelişmiş ülkelerde okuma-yazma bilenlerin oranı çok yüksektir. Bu konu da sosyal hizmetlerin belli başlı görevlerinden biridir.

Herhangi bir kişi her ne kadar eğitilmiş de olsa bilgili durumu yanında bir de insanlık niteliklerinin bulunması gerekir. Eğitimi yalnız maddi refahını sağlamak için değil ruhsal huzura kavuşmak için de kullanılmalıdır.

Eğitim görmüş bir kişi, etrafının düzeyini yükseltebilecek olanaklara sahiptir. Zamanının bir kısmını bu tür işlere harcaması, öğretici olması gereklidir. Kanun ve kurallara saygı manevi yükselme konusuna girer. Esasen düzeyi yükselmiş kişi kanun ve kurallara aykırı hareket yapamaz.

C. SOSYAL HİZMETİN AMAÇLARI

Sosyal hizmetin amacı kriz durumlarının sosyal ve psikolojik yönlerden zararlı etkilerini önlemek veya hiç değilse hafifletmek ve kişi, grup ve toplumların sağlam bir gelişme yapabilmesini engelleyen unsurları ortadan kaldırmaktır.¹⁸

Ekonomik, sosyal veya kişisel ihtiyaç içinde bulunan ferдин ihtiyaçlarının ne olduğunu ve bunların nasıl karşılanması gerektiğini kendisinin kararlaştırmaya hakkı vardır. Sosyal hizmet çalışması yapılırken maddi ve manevi ihtiyaç içindeki insanın kendi geleceğini kararlaştırmaya öncelikle hakkı vardır. Kişinin kendi kendine yardım etmek istemi kişisel hakları arasındadır. Ancak kendine yetemediği durumlarda sosyal hizmet devreye girecek ve sorunun özüne inerek, çözüme kavuşturacaktır.

Herkes, demokratik düzende ancak doğal yetenekleriyle sınırlanan, eşit olanaklara sahip olmalıdır. Sosyal hizmet, ırk, din, siyaset ayrımlarına karıştığında, insan onuruna ve insanların kendi kaderlerini

¹⁸ Henry S. MAAS, Martin WOLLINGS, *Concept and Methods in Social Work Research*, New York, 1954, s. 215.

kararlaştırma haklarına olan temel inançları yıkmış olacaktır. Sosyal hizmetler din, zümre ve sınıf farkı gözetmeden bütün topluma açık olmalıdır.

Sosyal hizmet, kişisel, biyolojik ve psikolojik unsurlarla insanların içinde yaşadıkları çevrenin sosyo-ekonomik kuvvetleri arasındaki dinamikleri dikkate alarak iş görür. Teşhislerinde ve sosyal uyum güçlüklerine çözüm yolu bulmak için yaptığı plânlarda sosyal yardımcı, birlikte çalıştığı insanların hayatında hiçbir cepheyi veya iş gördüğü toplumda bulunan hiçbir sosyal şartı gözardı edemez. Sosyal hizmetin böyle iki katlı işleyişine "dualistic" (ikici) denmiştir. Amacı yalnızca fert, aile ve grup halindeki insanların sosyal ilişkilerinde onlara yardımcı olmak değil, aynı zamanda sağlık ve ekonomi yönünden standartları yükselterek, daha iyi mesken ve iş şartları teminini ve yapıcı sosyal kanunlar hazırlanmasını savunarak genel olarak sosyal şartları geliştirmektir.¹⁹

Günümüzde sosyal hizmet çalışmaları sınıf özelliğini kaybetmektedir. Çalışmaları bütün toplumun her sınıfının daha iyiye gitmesine yaramaktadır. Ekonomik bakımdan muhtaç durumda olmayan fert ve ailelerde dahil çok çeşitli sosyal durumlarda bulunan her sosyal seviyeden insana gittikçe daha fazla yardım sağlamaktadır.²⁰

Bu geniş görevi yapabilmek için sosyal hizmet, çevrenin yapıcı kuvvetlerini olduğu kadar, fert ve grupların güçlerini de kullanır. Bu iş, refah daireleri, okullar, hastaneler, klinikler, iş ve işçi bulma hizmetleri gören teşekküller, kiliseler ve mahkemeler gibi sosyal kurumlar aracılığı ile başarılır. Bunlar çevrelerinin taleplerini karşılamakta veya kişisel ilişkilerinde sosyal ya da ekonomik güçlüğe uğrayan insanlara yardım için kullanılan sosyal araçlardır. Yaşlılıktan, akıl haslatıklarından veya fizikî şartlardan ileri gelebilen bu güçlüklerden bazıları kişilerin kendi işlerini kendilerinin idare edememeleri sonucunu verir.

Sosyal hizmetin amacı fertlerin refahı ile içinde buldukları toplumun refahı arasında denge kurmaktır. Önceden uygulanan sadaka usulünün tersine, sosyal hizmet, müracaatçı veya sosyal grupları böyle

¹⁹ Herbert BİSNO, *The Philosophy of Social Work*, Washington, 1952, s. 72.

²⁰ Walter FRIEDLANDER, *Sosyal Hizmetin Kavram ve Metodları*, Ankara, 1985, s. 7.

şartları kabul etmeye zorlamaz, onların önce şartları gerçek olarak görmelerinde ve sonra bunları düzeltmelerine yol açacak açık bir görüş kazanmalarında onlara yardımcı olur. Aynı zamanda sosyal hizmet, beden ve akıl sağlığını bozan, insanları acze düşüren ve anti-sosyal davranışlara yol açan sosyal ve ekonomik durumları düzeltmek için sosyal kuvvetleri harekete geçirmeye çalışır. Çatışma hallerinde, sosyal hizmet, fertlere kendi yararları için meydana getirilmiş toplum kaynaklarını açıklayarak, onların çevrenin kendilerine sağladığı imkânları yerinde kullanırken rastgeldikleri güçlükleri yenmelerine yardım eder.

Sosyal hizmet, sosyal problemlerin nedenlerinin çeşitliliğini kabul ettiğine göre, bir yandan hizmete ihtiyacı olan müracaatçılara yapılacak kişisel yardımla ilgilenirken bir yandan da insanların uyumsuzluklarına ve acı çekmelerine neden olan veya bunlarda payı olan toplumsal şartların değişmesini hedef tutan tedbirlerle uğraşır. Birey veya grubun sosyal uyumu üzerinde çalışırken, sosyal hizmet, birey veya grup üyelerinin içinden çıktıkları kültürel çevreyi dikkate almak zorundadır. Onların değer yargıları, sosyal yardımcının, ya da kurumun vasıtasıyla sosyal hizmetin politikasını kararlaştıran çoğunluğun değer yargıları ile aynı olmayabilir. Sosyal hizmetin amacı, fert ve grupların kendi tatminkâr başarıları için en iyi yolu bulmalarında, eğer davranış ve hareketleri diğerlerinin refah ve haklarına tecavüz etmiyorsa, onları boyun eğmeye zorlamaksızın, kendilerine yardımcı olmaktır. Âdil olmayan davranış ve hareketler sosyal hizmetçe desteklenemez. İnsan davranışını belirleyen unsurlara ait bilgilere dayanarak, birey ve sosyal grupta, kendilerinin daha tatminkâr ve eksiksiz bir hayat kurmalarını mümkün kılacak olan, bütün yapıcı kuvvetleri geliştirmeye çalışır. Sosyal hizmet onların doğal yeteneklerini ve yaratıcı güçlerini serbest bırakarak, duygusal, sosyal ve ekonomik problemlerini çözümlenmelerine yardımcı olmakla kalmayıp, onları bizzat seçtikleri hedeflere varmak için yapılan çalışmalara aktif olarak katılmağa da teşvik eder. Bu hedefler, ekonomik olmayıp daha çok insan gücünün değerlendirilmesi ve toplumun gelişmesi için gerekli görülen yaratıcı yeteneklerin uygulanmasını ve bütün insan gücünün harekete geçirilmesini içerir. Sosyal hizmet bütün yurttaşlar için yeterli bir hayat standardını, sosyal güvenliği ve insanların sevgi, tanınma, kabul edilme, toplumda bir yer kazanmaya olan ihtiyaçlarını karşılamayı sağlayarak insan haklarının ve demokratik ilkelerin gerçekleştirilmesinde yardımcı olur.

D. SOSYAL HİZMET ALANLARI

Sosyal Hizmet'in ilk ve asıl hedefi toplum üyelerini birey, grup veya topluluk şeklinde ele alarak, doğrudan doğruya onların refahını artırmaktır. Sosyal hizmet alanındaki çalışmalar, hizmet çeşidine göre şöyle sınıflanmıştır:

a. Kamu Yardımı: Malî yardıma muhtaç kimselere yapılan genel yardım veya yoksulluk yardımı; yaşlılara, körlere, tam sakatlara ve bakıma muhtaç çocuklara yapılan daha yüksek standarttaki karşılıksız yardımlar; evde bakılamayan muhtaç durumdaki yaşlı, kör ya da diğer yetersizlikleri olan kişilerin kurumlarda bakımını içine alan sosyal hizmetler.

b. Sosyal Sigorta: Sigortalı işçileri, serbest iş sahiplerini ve ailelerini, yaşlılık, işsizlik, iş kazaları, meslek hastalıkları, aile reisinin ölümü gibi durumlar yüzünden gelir kaybına uğramağa veya tıbbî bakım, hastanede tedavi, rehabilitasyon yoluyla diğer hastalıkların bazı zararlarına karşı korumaya yönelmiş hizmetler.

c. Aile Hizmetleri: Kişisel ve ailevi ilişkiler evlenme, sağlık, ekonomik ve bütçe problemleri ile ilgili kişisel çalışmalar, danışma işleri, evinden ayrı olanlara, yolculara, göçmen ailelerine, mahkûmlara yapılan özel hizmetler, adlî yardım.

d. Çocuk Refahı Hizmetleri: Çocukların koruyucu aileler, çocuk evleri, gündüz bakımevlerine yerleştirilmeleri, koruyucu aileler, evlât edinmeler, uyumsuzluk ve antisosyal davranışları önlemek için koruyucu hizmetler, bebeklerin, okul öncesi devredeki çocukların bakımı, okulda sosyal hizmetler, çocuk işçilerin korunması.

e. Sağlık ve Tıp Hizmetleri: Ana ve çocuk sağlığı hizmetleri, çocuk bakımı merkezleri ve dispanserleri, çocuk konusunda konferanslar, ziyaretçi hemşire hizmetleri, kamu yardımı alanların veya yardım almadığı halde tıbbî bakıma muhtaç olanların tedavileri; kötürüm çocukların, kör ve sağırın, kanser, verem, çocuk felci, kalp hastalığı, felç gibi hastalıkların kurbanlarına devlet kurumları ve özel kuruluşlar himayesinde malî ve tıbbî yardımlar ve rehabilitasyon hizmetleri. Akıl

hastaları ve geri zekâlılar için hastane ve sanatoryumlarda görülen hizmetler; mesleğe yönelim; sinir hastalarının yerleştirilmesi, rehabilitasyon hizmetleri; çocuk rehberlik klinikleri yoluyla çocukların, hastane poliklinikleri ve ruh sağlığı klinikleri yoluyla yetişkinlerin akıl sağlığının korunma ve tedavisini sağlayan hizmetler.

f. Islah Hizmetleri: Çocuk ve yetişkin mahkemelerinde tecil hizmetleri, teşhis ve tedavi hizmetleri, tevkif, hapis, ceza ve ıslâh evlerinde suçluların toplum hayatına dönme hazırlıklarına yardımcı olmak, ıslâh müesseselerinden tahliye edilen çocuk ve yetişkin suçlulara nezaret, suçluluğun önlenmesi için toplum hizmetleri.

g. Emekli Hizmetleri: Hastane ve Kliniklerde tıbbî ya da psikiyatrik tedaviye ihtiyacı olan malûl, emekli veya gazilerle yapılan kişisel çalışmalar ve grup çalışmaları, emekli aileleri ile kişisel çalışma, işe yönlendirme ve rehabilitasyon, öğrenimle ilgili yardımlar, özel iş hizmetleri, devlet hizmetindeki mevkilere göre halk konutlarında öncelik, çiftlik, ev satınalma, iş teşebbüsleri için kredi, malûl emekliler veya emeklilerin dul ve yetimleri için tazminat ve aylıklar.

ğ. İş ve İşçi Bulma Hizmetleri: İş arayan işçilerin işe yerleştirilmeleri; sanayi ve tarım alanında vasıflı işçi bulunmasına yardımcı olmak; işçilerin korunması ve güvenlikleri için gerekli bilgilerin verilmesi; işe yönlendirme; meslekî rehabilitasyon hizmetleri.

h. Konut Hizmetleri: Özellikle sanayi bölgelerinde farklı ırk ve etnik azınlıkları ilgilendiren projelerde olmak üzere yeni konut geliştirme halk konutları projelerinde aile ve çocuk hizmetleri; yaşlılar, müzmin hastalıkları olanlar ve çok çocuklu aileler için özel hizmetler, korunmak için yardım, bütçe yapma ve ekonomik idare konusunda yardım; ev ve bina satınalma için devlet garantisi altında krediler, sefil mahallerin kaldırılması, şehrin geliştirilmesi işleri.

ı. Bilgilendirme Hizmetleri: Yazılı ve görsel iletişim organları olarak sosyal hizmet alanında yapılan ya da yapılamayan çalışmaların topluma yansıtıcısı olmak, eleştirilerde bulunmak, toplumsal güçleri olumlu yönlere kanalize etmek, bilgilendirmek ve bilinçlendirmek.

Genel olarak ele aldığımız tüm bu organlar toplumun daha sağlıklı bir işleyiş kazanması adına çalışırlar. Buna en genel anlamda Toplum Teşkilatı demek mümkündür. Çünkü amaç toplumu meydana getiren fert ve grupların ihtiyaçlarının giderilmesidir.²¹

II. 1924-1928 YILLARI ARASINDA RESİMLİ AY MECMUASI'NIN SOSYAL HİZMET SÖYLEMİ

Resimli Ay, Zekeriya Sertel'in de 1 Şubat'ta çıkan ilk nüshasında dediği gibi; "okuyucuların, okuma ihtiyaçlarını doyumak ve memleketimizde gerçekçi bir halk dergisi kurmak"²² amacındadır. Özellikle **Resimli Ay**'da yayınlanacak makaleler, hikayeler, genel nitelikte yazılar olacaktır. Bu şekil mecmuacılık alanında yeni bir yoldur.

Derginin kendisini tanıtmak için yazdığı bu yazıdan da anlaşılacağı gibi, **Resimli Ay** basın hayatına halkın kültür seviyesini yükseltmek için atılmıştır. Ayrıca ve bizce de en önemli olarak, Milli Kurtuluş Savaşı'ndan sonra kurulması tasarlanan Yeni Türkiye'de sosyal problemleri ele almak, saltanat döneminin cumhuriyete bıraktığı ekonomik, sosyal, kültürel bozuklukları şu üstüne çıkarmak, bunlara çare aramak amacıyla ortaya çıkmıştı.

Zekeriya Sertel'e göre "Cumhuriyet ilan edilmiş olsa bile, memlekette hürriyet ve demokrasiye gidildiğini gösteren hiçbir hareket yoktu. Halka önem verilmemekteydi. Kurtuluş Savaşı'nda kanlarını ve canlarını verenler unutulmuştu. Şimdi başta bulunanlar, kendilerine bir saltanat kurmaya çalışmaktaydı. Halk yine sefaletiyle başbaşa bırakılıyordu. Yönetimin başında yeni çıkar grupları kurulmaya başlamıştı. Bunlar yönetimdeki imtiyazlı durumlarından yararlanarak servet yapmaktan başka birşey düşünmüyorlardı. Bu gidiş diktatörlüğe, kötü politikacılığa, halkın sömürülmesine yol açabilirdi. Bununla savaşmak, herşeyin üstünde halkın iradesini, halkın çıkarlarını egemen kılmak demekti."²³

²¹ Arthur FINK, *Sosyal Hizmet Alanı*, Ankara, 1963, s. 593.

²² *Resimli Ay Mecmuası*, İstanbul, 1924, s. 1.

²³ Zekeriya SERTEL, *Hatırladıklarım*, İstanbul, 1963, s. 138.

III RESİMLİ AY MECMUASI'NIN SOSYAL HİZMET SÖYLEMİNİ YANSITAN MAKALELELER

A. KADIN İLE İLGİLİ OLAN MAKALELER

a) Sabiha ZEKERİYA, "Zehra! Arzuhalini Yazdım, Fakat Verecek Makam Bulamıyorum, Temmuz 1924, s.2.

Siz herkesin masalını yazıyormuşsunuz. Benim de bir masalım var, memleketimde hayatlarından haber almadığım bir anam, kardeşlerim var beni de dinler misiniz?

Onbeş, onaltı yaşlarında, renksiz yeldirmeli, siyah başörtülü küçük bir kızdı. Odanın eşiğinde oturdu, daha selam vermeden masalını söylemek için yüzüme bakıyordu. Kendimi Bayezit'ta arzuhalcilere benzettim ve kahkahayla güldüm. Fakat o derdini dökmek istiyordu.

"- Benim ismim Zehra'dır dedi. Asıl ismim Meryem fakat İstanbul'da beni herkes Zehra bilir. On yaşında iken Kırşehir'den İstanbul'a gelmişim. Şimdi oturduğum kapıları hesap ediyorum, yaşım onyediye çıkıyor. Kırşehir'deki evimizi, mahallemizi hatırlamıyorum. Babamı da hiç bilmem. Babam ben altı yaşındayken ölmüş, annem başka kocaya varmış. Üvey babam bizlere bakmak istemediği için büyükannem Ebe Hatice Hanım beni, ismini hatırlayamıyorum, Kaymakam Bey'in evine evlatlık vermiş. Orada geçirdiğim hayatı pek güzel hatırlıyorum. İlk zamanlar çocukları olmadığı için beni naz ve niyazla büyütürler, severlerdi. Sonra bir gün kendi çocukları olunca, beni ihmal ettiler. Çocuklarını o kadar çok seviyorlardı ki ben kıskançlığımdan ölüyordum. Beşiğini sallamak üzere beni çocuğun yanına koydukları zaman, beşiği devirir, odada yalnız bulunca kollarını ısırırdım. Nihayet beni evden çıkarmaya mecbur oldular. Nineme iade ettiler. Bir müddet ninemin yanında kaldım fakat o da çok ihtiyardı ve bir müddet sonra öldü.

Annem beni yanında alıkoyamıyordu. O zaman İstanbul'dan gelmiş Muhittin Efendi namında birisine beni ikinci defa olarak evlatlık diye verdiler. Ben İstanbul'a geleceğime çok memnundum. Yeni bir memlekette yeni insanlar benim için çok zevkli bir şeydi. Çocukluk neşesiyle annemden, kardeşlerimden ayrıldığıma hiç üzülmeyerek, memnun Muhittin Efendi ile İstanbul'a geldim. Orada iki sene kaldım.

Beni evlatlık olarak aldıkları halde hizmetçi gibi kullanıyorlar bir mahalle öteden su taşıyorlar, evi bana temizletiyorlar, üstüne de ücret olmak üzere dayak atıyorlardı. Artık bu evden usanmışım"

Bu genç kadının hayatı daha bir çok ev değiştirmek ve kovulmakla geçer. En sonunda genç kadın intihara teşebbüs eder .

b) Sabiha ZEKERİYA, "İnsanları Fenalığa Sevk Eden En Laf Anlamaz Kuvvet", Teşrin i Evvel 1924, s.12.

"Neriman'a Emraz-ı-Zühreviye Hastahanesi'nde rastgeldim" diye söze başlayan S. Zekeriya bu kadının öyle bir hastahaneye düşer diğerlerinden daha farklı olduğunu hisseder. Konuşmalarından okumuş, görmüş bir insan olduğu bellidir. Kadın Paris'ten getirdiği bir moda dergisini incelemektedir. S. Zekeriya onun hikayesini dinlemek ister ve kadın başından geçenleri ona anlatır. İstanbul'da doğmuştur. Babası binbaşıyken bir kazada yaralanır ve çalışmaz duruma gelir. Bursa'ya taşınırlar. Ailesinin tek kızıdır ve babası onun iyi okuması için elinden geleni yapmıştır. İstanbul'da Bezm-i-Alem Mektebi'nde okurken ondört yaşında, taşınma yüzünden okulu bırakır. Bir türlü iyileşemeyen babası bir gün ölür. Onun acısına dayanamayan annesinin vefatı da onu izler.

Neriman kimsesiz kalır. Başlarda onu evlerine alacaklarını söyleyen komşuları eşyalarını kapıştıktan sonra sudan bahanelerle sonradan onu reddederler. Komşulardan olan kırk yaşlarındaki Hayri Bey, kıza seni evlat edineyim der ve evine götürür. O gece koklattığı bir şeyle onu bayıltır, tecavüz eder. Ertesi sabah ise evden kovar. Üç gün üç gece sokaklarda sürünen Neriman aç ve susuzdur. Onun tarifine göre "insanı fenalığa iten en kuvvetli ses aç midenin gürültüsüdür". En sonunda dilencilığe başlar. Geceleri bir harabede kalır. Gecelerden birinde harabede uyurken üç adamın tecavüzüne uğrar ve polis tarafından kurtarılır. Ama vesikalanmaktan da kurtulamaz. Hayatını o günden sonra umumhanede çalışarak kazanır. Sabiha Zekeriya son olarak şunu söyler: "İctimai teşkilatı olmayan bir memlekette, fertlerini himaye etmeyen, hayat ve şereflerinden mesul olmayan bir cemiyette Neriman günahsız bir kadındır.

c) Sabiha ZEKERİYA, "Kadınlık Satılamaz", Kanun-u-Sanî,
1926, s. 24.

Bir senelik gazete koleksiyonunu elinize alıp zabıta vukuatını inceleyecek olursanız bu vakıaların ekseriyetini fuhuş hayatında yaşayan kadınların sebep olduğu intiharlar, cinayetler, münazaalar, katiller teşkil ettiğini görüyoruz. Bu vakıaları hergün birer ikişer gazetelerde okurken belki size ehemmiyetsiz vakıalar gibi görünür. Fakat bunları bir araya toplayacak ve bu yekûnun memleketin ictimai hayatında yarattığı ızdırab ve huzursuzluğu adetlerle cem edecek olursanız çok mühim bir ictimai meseleyle karşı karşıya gelmiş oluruz.

Hapishaneleri dolduran canilerin, katillerin münazaa yüzünden hapis olanların, hatta birçok vakıalarda hırsızların hayatında hep bir kadın, kadınlığını pazarda mal satar gibi satan bir kadın vardır.

Kadını her vaziyette mazur yapan ictimai sebepler tahlil edilince belki, hatta muhakkak olarak yine cemiyet kabahatli, fakat ben sebeplerden evvel fuhuş hayatındaki kadının mevkisini bulmak istiyorum. Vesikasız icrayı sanat ettiği, bir kaç kişiye emraz ı zühreviye aşılacağı için hapis edilmiş bir fahişe tanıdım. Bu kadın bana hayatını anlattı. Diyordu ki: "Sekiz yaşında iken annem, babam öldü. Beni evlatlık olarak bir eve verdiler. Bu ev benim gençliğimi berbat etti. Harum hiç aramadan sormadan beni kovdu. Gecelerle sokakta kaldım. Başıma türlü felaketler geldi. Nihayet ihtiyar bir kadın merhameten beni yanına aldı. Fakat beni geçindirecek parası yoktu. Benden para istiyordu. Elimden hiçbir iş gelmezdi. Yüzümdeki kara ile hangi eve girdimse kovuldum. O zaman bu ihtiyar kadının yardımıyla bu hayata girdim. Artık ne bir eve girip hizmetçilik edebilirim ne de evlenebilirim. Hiçbir koca bana bu kadar para veremez. Hem nemelazım evde çocuk, parasızlık bin türlü dert var. Burada haram kazanıyorum.

Eğer bu kadının söylediği sözleri tahlil edecek olursanız ellerinizi yüzünüze kapayıp insan olduğunuza utanırsınız. Cemiyetin insanlara bahsettiği en büyük mükafat fertlerin açlık, hastalık, ihtiyarlık hülasa zayıf zamarına karşı vücade getirdiği himayedir. Bu çocuk anne ve babasının himayesinden mahrum kaldığı zaman cemiyetin himayesini görememiştir. Kendi menfaati için çocuğunu evine alan adam çocuğun hayatını zehirledikten sonra sokağa atabilecek kadar serbest kalmıştır.

Sokakta kadını bilakis dişi olarak tanıyan ve para mukabilinde kadınlığını satın almayı pek tabi bir hak bilen adamlar bu haklarını kullanmışlardır. Genç kızdan istifade için yalancı bir şefkat perdesine bürünen ihtiyar kadın da bunu kendine bir vasıta-yı-ticaret yapabilmıştır. Para kazanmak için elinde hiçbir sanatı olmayan kadın hakikat olarak ancak kadınlığını kullanmış ve bunu satarak hayatını kazanmıştır. Ve artık bu onun için öyle kazançlı bir sanat olmuştur ki hizmetçilik nazarında az para getiren bir iş; aile boğaz tokluğuna çalıştıran bir müessesedir. Ve hatta cemiyetin müesseseleri de onun bu sanatını kabul etmiş ve bunu icraya kabiliyetli olduğuna dair eline vesika vermiştir. Hergün vesika almak için bekleyen bu kadınlar; kadınlıklarını bir ticaret emtiası olarak satan ve bunun için resmen müsaade alan tüccarlardır. Bu kadınların bu hayatta aldıkları ve aşıladıkları hastalıklardan hiç bahis etmeyeceğim. Yalnız vahşet devrinden insanlığa hediye kalan zenci, çocuk, esir ticaretinin menedildiği devirlerde hala kadın ticaretinin, kadınlığın pazarlarda mal gibi satılmasına men edilmediğine nazar-ı dikkatinizi celbedeceğim. Fuhşu , meslek addedenler beni edebiyat yapmakla itham ediyorlar. Ben fuhşun cemiyetten kaldırılacağını iddia ediyorum."

"Kadına hiç bir, sistemin veremediğini veren Bolşevikler bile kadınlığın bir emtia-yı-ticaret gibi müsade etmemiş, umumhaneleri kapatmıştır. Umumhanelerin ictimai bir lüzum ve ihtiyaç olduğu tabi olamaz. Tabiatı kontrole kalktığınız zamandır ki bu tabi olan günahlar gizli kalmak mecburiyetini hisseder. İnsanlar bu tabi ihtiyaçlarını gizli olarak icra ederler. Ahlakı, nizamı bozan bu gizliliklerdir. Tabiatı serbest bıraktığınızda gizliye gerek kalmaz. Böyle gühanların icra edilmesine mahsus bir mahal, bunu icraya vesikalı bir sınıf ayırmak hiçte tabi birşey değildir. Fakat tabiatı böyle serbest bırakırken sıhhati nasıl kontrol ederiz diyorlar. Medeni memleketlerde her fert mahalli teşkilatlar vasıtalarıyla umumi, kısmı kontrole tabidir. Bunu umumhanelerle temin ederken; sıhhiye daireleriyle temin etmenin mümkün olduğunu diğer memleketlerin yaptığı tecrübeler isbat etmiştir."

"... Kadın dünyaya geldiği günden öldüğü güne kadar tufeyli yaşamaya alışmıştır. Ölünceye kadar babasının himayesi ve mesuliyeti altında, evlendikten sonrada kocasının, dul kaldığı zaman da evladının sırtında yaşar. Hiç bir zaman cemiyette müstahsil, hür ve müstakil olamaz. Cemiyette müstakil kaldığı gün hayatını kazanacak hiçbir

vasıtaya sahip değildir. Hayat mücadelesine hazır değildir. Elinden hiçbir iş gelmez. Her kadın bir hizmetçi ve işçi olmaya bir izzet-i-nefis düşkünlüğü telakki eder. Elinden hiçbir iş gelmeyen, hizmetçi ve işçi olamayan kadın için en kolay vasıta-yı-ticaret kadınlığıdır. Hayatta yalnız kalan bir kadının ilk düşüncesi izdivaç; bu olmazsa fuhuştur. Kadına bir geçinme vasıtası kazandırılmalıdır."

"... Medeni bir cemiyette kadınlık emtia-yı-ticaretten sayılamaz. Kadınlık bir mal gibi üç beş kuruşa mukabil satılamaz. Cemiyet bunu bir emtia-yı-ticaret sayıp eline vesika veremez."

d) Sabiha ZEKERİYA, "Anadolu'nun İcyüzü", Nisan 1926, s. 26

Sabiha Zekeriya bu yazısında Trabzon'da yaşayan genç bir kadının başından geçenleri anlatır. Genç kadın evlatlık olarak büyümüştür. Günün birinde evlenir ve evlendiği adam bir müddet sonra üstüne ortak getirir. Bu acının etkisiyle hastalanan genç kadın bayılmaya başlar. Bayılmaların sayısı artınca çare bulmak üzere hoca hoca dolaşmaya başlar. Günün birinde gittiği hoca, onu iyileştireceği yerde daha beter hasta edecek bir tedavi yapar. Hoca, mangalın üstüne eğilen kadına çıkan alevler arasında yılan göreceğini ve bu yılanın ona yapılan büyüünün çıkması anlamına geleceğini söyler. Kadın geçirdiği şokun etkisiyle, ortağının elinde bir ejderle onu her an korkuttuğuna inanmaya başlar. Sabiha Zekeriya yazısına şöyle devam eder:

"Anadolu'nun izdivacı, ailesi, kadın ticareti, hacısı, hocası, büyü, cinleri, ortağı, hastalıkları ve şekli-i-tedavisi hepsi vardır. İnkılabı tehdit eden ejderin başı Anadolu'nun koynunda yatıyor. Sıhhi, ictimai, terbiyevi teşkilatlarımızla, bu ejderlerin başını ezmezsek, yarın Anadolu'nun koynunda yatan bu ejder ve bu ejderin askerleriyle çarpışacağız. Gülşen, gizli gizli kangren olmuş bir yaranın küçük bir çıbanıdır. Onun hastalığı tedavisiz kaldığı gibi, daha henüz Anadolu'nun hastalığı da tedaviye başlanmamıştır.

Gülşen, dimağı hasta bir kızdır. Hayal (halüsinasyon) hastalığına tutulmuştur. Bu hacının, hocanın, hatta mütehassısı olmayan herhangi bir doktorun hastası değildir. Gülşen cehalet umacısının eline düşmüş tedavi nâmı altında mülakat-ı-akliyesine ne kadar zarar vermek mümkünse vermişlerdir. Memleketimizde vesikasız doktorları icra-yı-

sanattan men eden bir kanun var. Hatta herhangi bir ecnebi memlekette icra-yı-tababet eden mütehasıs bir doktoru bile burada imtihana tabi olmadan icra-yı-sanattan men eden bir kanun var. Fakat Gülşen'in belsoğukluğunu fındık kabuğu ezmesiyle tedavi eden Hacı Hanım kapısına "Okuyucu Hanım" diye levhasını takıpta icra-yı-sanat eylerken onu imtihana tabi tutan bir kanun yok mu? Eğer bu kanun varsa Hacı Hanımlarla, Hoca Efendiler nasıl icra-yı-sanat edebiliyorlar? Dimağı bir hastalığa tutulmuş bir kızı kırk altınla, ejderin başıyla tedavi edecek diye tamamen çıldırtan hoca neden, ecnebi doktordan, daha fazla bir imtiyaza sahip olabiliyor? Hırsızlık edenler için hapishanelerimiz var. Cinlere gideceğini söyleyerek kırk altını cebine indiren hırsıza neden kanun kuvveti yetişmiyor? Onu da cinler mi koruyor acaba?

Gülşen'in macerası ve hastalığı bizim memleket için alelade birşey, fakat bu alelade vakıanın içinde bütün Anadolu, sıhhi, ictimai ve terbiyevi noksanlığıyla bütün Anadolu var... Gülşen, ictimai haksızlıklarımızın bir kurbanıdır. Anasından, malından, memleketinden geçen bu kadının kocası gayri ahlakî bir ticaretle onun aşkını oyuncak yaparken, kalbini üzerken onun buna muhalefet hakkı yoktur.

e) Sabiha ZEKERİYA, "Ben İnsan Değil miyim?", Temmuz 1927, s. 1.

Bir kaç mecmua sahibinin birleşerek Anadolu'daki bayilerine gönderdikleri bir mektup bu mecmualar aleyhine bir dava açılmasına sebep oldu. Bu davada Resimli Ay ve Çocuk Ansiklopedisi namına bende dahil bulunuyordum. Hakkımızı müdafa için arkadaşlarla bir avukata vekalet vermeyi kararlaştırdık. Vekaletnamenin tanzimi için Eminönü'nde bir katip-i-adle müracat ettik. İşimizi yapan katip iki şahide ihtiyaç gösterdi. Orada biz yalnız dört mecmua tanzim edilmesini ve birbirimize şahit olmayı teklif ettik. Katip gözlerini gözlüklerinin arasından kaldırarak birşeyler söyledi. Uzakta olduğum için yavaşça dudakları arasından fısıldadığı sözleri işitemedim. Arkadaşlardan biri seslendi:

- Sabiha Hanım, sizin şehadetinizi kabul etmiyorlar, dedi.
- Ben insan değil miyim dedim?
- Estafurullah efendim, kanun öyle dedi.

Eski kanunun öyle olduğunu biliyordum. Fakat Kanun-u-Medeniye'nin benden bu kadarlık bir hakkı esirgemediğini zannediyordum. Bu çok basit gözükse de fakat bana cemiyetin alalede ferdine gösterdiği itimadı göstermiyor. Bu kanunun sırrı manası şudur: Kadın daha henüz cemiyette bir ferd değildir. Her insan çocuğuna tabii bir hassa olarak verilen şuurdan mahrumdur. Ben cemiyetin onu ne gördüğüne, ne hafzettığıne itimat ederim. Bir kadının şuuru kanun nazarında bir çocuğun şuuru ile müsavidir. Çocuğun sözüne, şuuruna nasıl itimat edemezsem kadına da itimat edemem. Kadın cemiyet içinde fert değildir. Cemiyetin ferde verdiği medeni, siyasi, insani, ictimai haklar, vatandaş hakkı, fert hakkı yalnız erkek için mevzu bahistir. Kadın daha henüz şuur sahibi olamadığı için bu haklardan mahrumdur.

¶ Sabiha ZEKERİYA, "Kadının Hâkk-ı- Sây'ı Var mıdır?",
Eylül 1927, s.1.

Esat Beyefendi'ye: "... Bugün kadınların daha istemedikleri hakları, memleketin terakkisi kasdıyla, daha evvel veren bir meclis ve kanunun karşısında söz söylediğimi biliyorum. Fakat tatbikata henüz yeni geçen bir kanunun hayata henüz yeni giren kadınla karşılaşmasında bazı yanlışlıkların olması da gayet tabiidir. Bu ikinci olayda şudur ki: Üç hanım birleşerek onbeşbin lira sermaye ile bir limited matbaacılık şirketi teşkil ettik. Bu şirketin tasdiki için Ticaret Vekaleti'ne müracaat ettik. Ticaret Vekaleti müracaatımızı kabul etti. Nizamnamelerin tasdiki ve tescili muameleleri için katib-i-adl'e müracaat ettik. Katib-i-adl bizim imzalarımızı alırken, zevcelerimizde muvafakatini istediklerine dair kendilerinden imza istedi. Kendimizi bu olay karşısında herhangi bir şey yapabilmesi için babasının muvaffakiyetine ihtiyaç duyan sabiler gibi hissettik. Şimdi size bu soruları soruyorum:

1. Kadın icra-yı-ticaret için zevcinin muvafakini tahsile mecbur mudur?
2. Zevci kadını icra-yı-ticaretten niçin ve ne şerait dahilinde men edebilir?
3. Kadının hakları eskisine nisbeten temdid edilmiş değil midir?

Bunlar memleket meselesi, bilhassa kadınlık meselesi olduğu için serbestçe münakaşa edilmelidir.

g. Görüşler

Sabiha Zekeriya'nın kadınları haksızlık zulüm ve eziyet çeken kadınlardır. Türk kadını Cumhuriyet'in ilk yıllarında çok sancılı dönemler yaşamıştır. Günümüzün Türk kadını geçmişe göre çok yol almıştır. Ancak her dönemin sorunu olan eğitimsizlik belki de kadının en büyük düşmanıdır.

Geleneksel Osmanlı yapısı, anlayışı kadını geri bıraktırmış; fiziksel olarak onu var saysa da, beyinsel ve tinsel olarak yok kabul etmiştir. Kadın alınabilir, satılabilir, bir oyuncak gibi fırlatılıp atılabilir bir şeydir; kısaca bir emtia'dır.

Sabiha Zekeriya'nın "Zehra" başlıklı makalesinde karşılaştığımız zavallı genç kız evlatlık kurumu diye adlandırdığımız bir kamburun altında kalmıştır. Hiçbir kurtuluş çaresi yoktur. Kime sığınsa o yokolur. Her insanın başına gelebilecek en kötü şeylerin hepsi birden onun başına gelir. İşin en acı tarafı da, devletin ona sığınabilecek bir kapı açamamasındadır. Sabiha Zekeriya, bu makalede konuyu dikkatle vurgular. O dönemde birçok evde evlatlık vardır. Kimsesiz insanların istihdam edilmesi, ve fuhşa sürüklenmemesi için geleneksel kültürün bulduğu yöntemlerin başında gelir "evlatlık kurumu"... Ancak, artık geçerliliğini yitirmeye başlamıştır; yeni düzende bu kurumun çok aksak ve eksik bir yapıda olduğu ortadadır.

Bir başka kadın da "Neriman"dır. O da talihinin sürüklemesiyle hep yanlışa sapar. Elleri kolları bağlıdır. Kimsesiz kalan genç bir kızın korunabileceği hiçbir kuruluş o devirde yoktur. Toplum hep kötüyü düşünüp, kötüyü ister gibidir. Ama, doğaldır ki iyiler ve kötüler toplumda birarada yaşarlar. Hepsine iyi ya da hepsine kötü dememiz doğru olamaz. Asıl sorun ortak bir toplumsal bilincin geliştirilmemiş olmasındadır. Kadının eğitimsizliği iş bulmasına, ayakta tek başına durabilmesine, varolabilmesine, onurunu koruyabilmesine, herşeye ama herşeye engeldir. O dönemde sadece erkeğin egemen olduğu bir toplumda, geleceğe güvenle bakmanın mümkün olamayacağı anlaşılabilmiş değildir. İşte, bu bakış açısı toplumsal düzenin bozulmasına ve kadının fuhşa mecbur bırakılmasına neden olmuştur. Evlenmeden önce babasına ait olan evlendikten sonra kocasına devredilen kadın zihinsel olarak hiçbir gelişme kaydedemeyecektir.

Bütün bu geri bırakılmışlığın faturasını yine toplum ödemektedir. Örgütlerini, kurum ve kuruluşlarını tesis edemeyen bir devlet; erkeği, çocuğu ve toplumun temel taşı sayılan aile'siyle hep gizli bir çatışma halindedir.

Eğitimsizlik adeta salgın hastalık gibi her alanda kendini gösterir. Kırsal kesimde de, kentte de insanlar hastalıklarının devasını hacılarda, büyülerde, fallarda ararlar. Bu alışkanlıkların günümüzde de geçerliğini koruduğu düşünülürse geçmişten bugüne çok fazla yol aldığımızı söylemek mümkün olamayabilir. Özellikle kadın, bu alanda da büyük haksızlıklara uğramıştır. Çünkü, eğitimsiz bir kadının kendi hastalığının çaresini büyüde, hocada aramasından daha doğal bir sonuç olamaz. Sabiha Zekeriya'nın "Gülşen" adındaki kahramanı bunun en güçlü örneğidir.

Sabiha Zekeriya'nın kendi başına gelenleri anlattığı "Ben İnsan Değil miyim?" başlıklı makalesinde ise, toplumsal hayatı düzenleyen yasalarda kadınlara verilen hakların neler olduğunun bilinmediği vurgulanır. İşin en traji-komik yanı da kanunların onları uygulayanlarca bile anlaşılammış olmasındadır. Hakimler, Medeni Kanun'da kadına verilen haklardan habersizdir. Kadınların ne durumda oldukları artık düşününüz.

Sonuç olarak diyebiliriz ki, eğitimsizlik, yoksulluk ve çaresizlik elele tutuşup kadının üstüne giden üç karabasan gibidir. O dönemin Türk kadınının sorunları Sabiha Zekeriya gibi yazarların kalemiyle ilk defa topluma duyurulmuştur.

B. ÇOCUK KONULU MAKALELER

a) Sabiha ZEKERİYA, "Milletimizi Tehdit Eden Müthiş Tehlikeden Haberdar mıyız?", Şubat 1924, s.5.

Çocuklarımızın İstanbul'da %80'i; Anadolu'da %90'ı ölüyor. Kalan yüzde onun mühim bir kısmı da hasta, alil, zayıf, gıdasız, yetim ve öksüzdür. Bu müthiş facia karşısında duyduğumuz şey lakırdıdan ibaret mi olacaktır?

Müstakbel nesil gözümüzün önünde ölüyor. Bütün millet düşünmelidir. Bir cihad açmak çocuk meselesini en istikbalden silmek gereklidir."

Dr. Besim Ömer Paşa diyor ki:

"Amerika'da 1913'te İctimaiyat Mütahasısları ictimai bir tetkik yapmışlar. Memlekette çocukların %22 olduğunu ve çocuklara ait teşkilatın medeni bir memlekete yakışmayacak bir şekilde olduğunu isbat etmişlerdir. Tetkikten elde edilenleri, neticeyi millete tebliği maksadıyla bütün Amerikalıların iştirakiyle bir kongre akdetmişler, Reis-i-Cumhur Roosevelt'i çağırmışlardır. Roosevelt bütün iddialara istinad eden çocuk faciasını dinledikten sonra kalakalmış, "Üç senelik reisicumhurluk hayatımda memleketin en mühim işini ihmal ettiğimden dolayı ben mesulum" demiş, "bu günahımı tamir için riyasetimin son senesini Amerika'da" Çocuklar Senesi" olarak ilan ediyorum. Bu sene zarfında hükümet militle elele verecek, çocukların sıhhi, ictimai, iktisadi, terbiyevi vaziyetlerini ıslah için icab eden bütün tedbiri ittihaz edecek, meclis çocukların medeni bir cemiyette sahib olmaları şart olan haklarını müdafaa edecek kanunları yapacak, millet ve hükümet icra edecek Amerika'nın hayat damarına şırınga edeceğimiz bu kuvvetle yarınki Amerika'yı yapacağız. Bu cihada Amerika'da yedi milyon kadın iştirak etmiş ve çocukları üzerine kalbleri titreyen annelere has olan bir şefkatle gecelerini gündüzlerini bu hayırlı işe hasretmiş, fakir aileler arasına girip çocuklarını nasıl büyüteceklerini öğretmişler, eksiklerini tamamlamak için şefkat müesseseleri açmışlar, mektepler, hastahaneler, çocuk büyütme mürebbiyelerini yetiştirecek mektepler, şefkat yuvaları, hülasa çocukların selameti için icab eden her teşkilatı yapmışlar, yapmak için çalışanlara yardım etmişlerdir.

b) Muharrir'i belli değil, "Çocukları Korkutmayınız Ve Dövmeyiniz", 1 Şubat 1924,s.10.

"Bir baba çocuğunu mektepte cam kırdığı için karakola götürüyor. Oysa bu durumun tam tersi olması gerekirdi" deniyor.

"Halbuki bir çocuğa karşı yapılacak cinayetlerin en büyüğü onu dövmek ve ona korkunun ne olduğunu öğretmektir. Korkutmalar bazen çocuğun sınırlarını bozar, çocuk gecelerini korkunç rüyalar, kâbuslar içinde geçirir. Bazen seciyesini bozar.

"Anneler çocuklarınıza sevmeyi, hürmet etmeyi, dost ve arkadaş olmayı öğretiniz. Çocuk yanınıza gelirken hükümdarın huzuruna çıkan bir köle gibi değil, bir arkadaş gibi gelmelidir."

c) Sabiha ZEKERİYA, "Bu Çocuktan Kim Mesuldür?", Şubat 1924, s. 35.

Muazzez'i Etfal Hastahanesi'nin cildiye koğuşunda tanıdım.

... Çocuk polis tarafından üzerinde erkek elbiseleri, yanında küfesi, karlar içinde donmuş bir halde bulundu ve Himaye yi Etfal'e götürüldü. Çocuk, insan yavrusunun görmeye muhtaç olduğu şefkat ve ihtimam ile biraz kendine geldikten, başından saçları, üzerinden dökülmüş elbiseleri, elinden küfesi alındıktan sonra, hastahaneye getirilmişti. Ama bu çocuğu buraya getiren bir sergüzeşti olmalıydı. Muazzez, Diyarbakırlı Berber Hüseyin Efendi'nin kızıdır. Hayatta hiçbir sıkıntısı olmayan bir ailesi vardır. Bir gün sokakta oynarken, polisin yetim çocukları topladığını görür. O da farkında olmadan bu kafiye katılır. Harb-i-Umumi sırasında polis yetim çocukları toplayıp önce Şam, Halep ve Konya'ya sonra da İstanbul'da Harp Mektebi'ne alıyordu. Muazzez ise bir ailenin yanına evlatlık verildi. Kendisini sekiz yaşında yanına alan aile, onüç yaşında polise iade etti. Çocuklara kimin nesi, olduğu sorulmadan sokaktan köpek yavrusu toplar gibi toplamak doğru mudur? Çocuk hastahanedeki mikrop kapmış ve cildinde bir daha düzelmeyecek yaralar açılmıştı.

"... Onu himaye edecek ne velisi, ne de cemiyeti vardı. Bu tehdit karşısında susmuş ve eğer sormazlarsa ölünceye kadar susacaktı. Fakat

onun için artık bütün adalet, şefkat ve merhamet kapıları kapanmıştı. Vücudundaki bu frengi lekeleriyle onu kimse himaye edemezdi. Buradan başlayan bu facia kızı bütün hayatı boyunca takip etti."

d) Cevat HÜSNÜ, "Beyoğlu'nda Dilenci Çocuklar Mektebi",
Mart 1924, s.10.

Bir karakol muavinin anlattıklarına bakılırsa Beyoğlu'nda toparlanan bir gurup dilenci çocuk karakola getirilir. Konuşmaları için onlara zaman tanınır ama onlar konuşmazlar. Muavin şöyle devam eder:

"- Bunlar hakikaten sokaklara düşmüş kimsesiz çocuklar mıydı? Yoksa aileleri namına dilenen serseriler miydi? Düşündük taşındık ve nihayet bu çocukları, kendi mıntıkamızdan dışarı çıkarmış olmak için Beyoğlu'nda dolaşmamak şartıyla bırakmaya karar verdik. Şüphesiz bunlar yine dilenecek, yine serserilik edeceklerdi. Fakat hiç olmazsa muvakkaten bizim başımızdan gitmiş olacaktı. Bu pek gaddar bir karardır. Bizim bu çocukları koyacak bir misafirhanemiz yoktu. Bunları hapis haneye de gönderemezdik. Onlara ağışunu açan himayekâr bir müessese yoktu. Onlar evsiz, yurtsuz, ailesiz, her manasıyla kimsesiz çocuklardı. Biz bu zavallı çocuklar için ne yapabiliirdik? Fakat iş inada binince çocuklarda ağız değişti. Bu çocukların bazıları muhacir ailelerdendi. Anne ve babaları da sokak sokak dolaşıp dileniyorlardı.

Bazılarının anne ve babaları ise çocukları bu yola itiyordu. Çocukların sefaleti, ızdırabı onlar için bir geçinme vasıtasıydı. Bu feci manzara karşısında yapılacak iş bütün soğukkanlılığımızı toplayarak, çocuklardan muhacir olanları Muhacirun Müdüriyeti'ne; ailesi olanları ailelerine göndermekti. Biz bu kararı çocuklara açtığımızda birbirlerine ürkek nazarlarla bakıştılar. Evvela bizden kendilerini serbest bırakmamızı istediler. Kendi kendilerine gidebileceklerini söylediler. Fakat bizim kararımız onları neden bu kadar müteessir etmişti? Onların bu mütereddit halleri bizde şüphe uyandırmıştı. İçlerinden saf gözüken bir ikisini aldık. Ayrı bir odaya götürdük. Tehditle karışık vaatlerle, ağızlarından onları tereddüte iten sırrı almaya çalıştık. Ortada bir teşkilat olması ihtimali kuvvetliydi. Aralarından iki çocuğu serbest bıraktık ve arkalarına iki polis taktık. Çocuklar bugün stadyum olarak kullanılan Taksim Kışlası'nın Ahırlar Kısmı'nda yaşıyorlardı. Gözümüzün önünde

büyük bir oda vardı. Duvar kenarlarına yataklar sıralanmış, üstleri battaniyelerle örtülmüştü, orta yerde çamurla sıvanmış adi bir soba, yanında kırık bir mangal vardı. Kahvehane sahibi olduklarını söyleyen üç adam tevkif edildi. Bunlar o pislğin içinde yaşayan adamlardı. Biri Kürt, biri Türk, biri de Acem olan bu üç adam itiraflarında bu masum zavallıları geçim vasıtası olarak kullandıklarını söylediler. Bu yer bir Dilenci Mektebi idi. Serseri, serazat çocukları sokaklardan topluyor ve burada talim ediyorlardı. Merhametli insanlara nasıl etki edileceğinin gösterildiği derslerden sonra, ailesi olanlar evlerine gider; olmayanlarsa orada kalırdı."

İstikbalimizi kuracağımız neslin böyle pis adamlar elinde baziçe olmasına taraftar değiliz. Bu muazzam bir meseledir. Hükümet ve millet bu mesele ile biraz daha ciddi bir surette meşgul olmalıdır. Çünkü çocukların dilenciliği yalnız İstanbul'a has bir şey değildir. Anadolu baştan başa bu muhacir ve şehit çocuklarıyla doludur. İstanbul'a Anadolu'dan gelen her vapur bize yeni bir dilenci kafilesi getirmektedir. Çocuklarını böyle sefaletler ve zilletler içinde yuvarlayan milletin istikbalinden endişe etmek hakkımızdır.

e) Sabiha ZEKERİYA, "Üsküdarlı Küçük MELAHAT", Mart 1924, s. 34.

"... İhsan ve Melahat iki öksüz çocuktur. Bütün öksüzlere ve sefillere sinisini açan sokakların çocuklarıdır. Yuvalarından alınmış veya kovulmuş, evi, ahlakı, vazifesi olmayan meçhul alemin bizim gözlerimizden sakladığı çocuklardandır. Melahat'i Tophane'de İngilizlerin terkettiği barakaların içinde buldum."

S. Zekeriya bir önceki sayıda bahsettiği Muazzez'in isteğini kıramayarak, arkadaşı olduğunu söylediği Melahat'i bulur. Bu küçük kızın hayatı da Muazzez'e benzer. Melahat Üsküdarlı Kavaf Ahmet Efendi'nin kızıdır. Babası ölür ve üvey anne eline kalır. Kadın türlü işkenceler, dayaklar ile kızı bezdirir ve evden kaçıtır. Her gün mahallede beraber oynadığı arkadaşı İhsan'da onunladır. İhsan'da babasından sürekli dayak yiyen bir çocuktur. Bu hayattan bezmiştir.

Melahat ailesinden ziyade cemiyetin kızıdır. O cemiyet ki onu ne evde, ne sokakta, ne fuhşunda, ne de hayatının hiçbir safhasında himaye

vazifesiyle kendini tevzif etmemiştir. Melahat ailesinin ittiği sokakların kabul ettiği bir çocuktur. Fuhuş ve türlü rezalet onun da hayatını söndürmüştür.

f) Muharriri belli değil. "İstanbul'un Üç Yüzünden Bir Sahne: Hırsızlık Teşkilatı", Nisan 1924, s. 12.

"... Bugün hırsızlık İstanbul'da bir sanat halini almıştır. Öyle bir sanat ki kendisine göre mektebi, muallimleri, mühendisleri, muhabirleri ve teşkilatı vardır. Bu teşkilat o kadar kuvvetli ve o kadar muntazamdır ki tetkik ettikçe hayrete düşmemek mümkün değildir. Hırsızlığın en iyi mektebi Tatavla ve Hapishane 'dir. İstanbul'un iyi ve en meşhur hırsızları Tatavla'dan yetişmiştir."

"... Bunlar nasıl böyle serbestçe icra-yı-sanat eyliyorlar? Bunlar medeni şehirlerin serserileridir ki, şimdiye kadar ne hükümetler, ne de cemiyetler İstanbul'daki bu hırsız teşkilatı Roma'da da, Berlin'de de, Paris'te de, Londra'da da; hülasa her medeni şehirde vardır. Bunlar cemiyetin döküntüleri ve süprüntüleridir. Cemiyet bütün efradına aynı derecede terbiye ve tenvir imkanı veremez. Hepsini aynı imtiyazlardan istifade ettiremez. Bu müthiş ictimai derdin önüne geçmek mümkün değildir. Bir hırsız nihayet göndereceğiniz yer hapishanedir. Halbuki orası hırsızın sanatında terakki etmesini temin edecek yegane yerdir. Binaenaleyh hırsız mesleğinde daha ali bir tahsil görmeğe sevk etmek demektir.

Hırsızlar cemiyetimizin mühim unsurlarıdır. Muhitlerinde gençlerine hırsızları birer kahraman gibi telkin eden cemiyet, çocuklarını ihmal ediyor demektir. Çocuğun yeri tulumbacılar koğuşu değil, mekteptir. Bugünkü hırsızlar hep dün tulumbacı koğuşlarına devam eden çocuklar arasından yetişmiştir. Cehaletin hüküm sürdüğü yerlerde nöbet sürer. Cehaleti kaldırınız, çocukları mektebe ve işe sevkediniz, bugünkü hırsızlığın yürde elli önüne geçmiş olursunuz.

Eskiden yalnız Rumlar ve Ermeniler arasında yetişen hırsızlar içinde bugün Türkleri de görüyoruz. Dünkü Demirci Andon'un yerini bugünkü Fantoma Mehmetler işgale başlamıştır. Bu öyle mühim bir tezahürdür ki ehemmiyetle nazar-ı-dikkate almaya mecburuz. Her sahadaki düşünenleri, her sahadaki bozuklukları müşahade ve tetkik

etmek hırsızlığı İstanbul'da saklayan koyu karanlık perdeyi kaldırarak hakikati olduğu gibi görmek lazımdır.

**g) Sabiha ZEKERİYA, "Satılık Çocuk Beşyüz Liraya", Mayıs
1924, s. 5**

"Satılık Çocuk Beşyüz Liraya! Başımı çevirdim, Acem Sefarethanesi'nin köşesinde dökülmüş elbiseleri içinde sefalet okunan sağır, yorgun bir dilenci kucağında soğuktan morarmış, gözleri ağlamaktan kızarmış yapılan işten bihaber masum bir çocuğu koluna almış bağıırıyordu: "Satılık Çocuk Beşyüz liraya!". Halk lakayd, tabii bir vakanın seyircisi gibi, hatta başını bile çevirmeden, geçiverdi. Gözlerim hayat ve talihi sağır bir dilenciye mudi, ne olduğundan bihaber bakınan çocuğun, ve Türkiye'nin en medeni şehri İstanbul'da çocuk satan bu adamın üzerine dikilip kaldı. Sağır dilenci çocuğun onun olduğunu ve zaruriyet yüzünden onu sattığını anlattı. Mesuliyetini idrak etmemiş bir cemiyetin çocukları olduğumuz hakkındaki kanaatimi takviye etti. Fatih'le Aksaray arasında belli yerlerde her zaman dilenirken gördüğüm bu ihtiyar, sağır dilencinin etrafında başka çocuklar da vardır. İki kız, bir oğlan da onun çocuklarıdır; onlar da mütemadiyen pis ve dilencidirler.

"... İddia edilir ki cemiyette çocukları aile, hayır cemiyetleri, hükümet himaye ve müdafaa eder. Ya ben bir cemiyet içinde yaşamıyorum, ya böyle bir iddiada bulunanlar yalan söylüyorlar. Çocuklarını bir geçim vasıtası olarak kullananlar, bu işi bizim aramızda hiç sıkılmadan icra ederler. Çünkü bunu men eden hiçbir kanun yoktur. Çocukları hayır cemiyetlerinin müdafa ettiğini söyleyenler yalan söylüyorlar. Bir baştan bir başa İstanbul'u saran, şehit çocukları, asker çocukları, insan çocukları, hep dileniyorlar, çalıyorlar. Binbir zorluk içinde babalarının kendilerine terk ettiği bu cemiyet içerisinde, birer günahkâr gibi yaşıyorlar. Bu cemiyet ki onların kurban babalarının birçok fedakârlıklarına mukabil yalnız başlarını dayayacak bir mezar, çocuklarına dilenmek için selahiyet veren bir sokak vermiştir. Bir cemiyetin çocukları kimsesiz, aç, evsiz, ahlaksız yaşarsa; para mukabilinde satılırsa hükümetin himayesinden sözetmek ayıp oluyor. Çocuklar dövülüp, öldürülürken onları himaye edecek yasalar olmaz ve çocuk meselesini küçük iş gören hükümet adamları mevcut bulunursa bu iş yürümez.

ğ) Sabiha ZEKERİYA, "Bizim Çocuklarımız, Onların Çocukları", Ağustos 1924, s.23.

Onların çocuklarını görmeden bizim çocuklarımızın ne kadar bedbaht ne kadar zavallı olduklarını anlayamazsınız. Geçen gün bir ecnebiyle İstanbul'u geziyorduk. Yerde yatmış babasının tazyikiyle gelen geçenden ekmek dilenen bir çocuğun bize uzattığı zayıf eli karşısında ikimizde durduk. Yanımdaki ecnebi gayri ihtiyari; "- Meğer bizim çocuklarımız ne kadar mesutmuş!" dedi. Mesut ve bahtiyarlar hakikaten aileler onlar için; belediyeler onlar için; devlet onlar için çalışır. Çocuğun sıhhati ve çocuğun hayatı her şeyin fevkinde tutulur. Burada gördüğünüz çocukların yüzündeki endişeye dikkat ediniz. Onlarda ise açılan çocuk parklarında yüzüyor, koşuyor, eğleniyor ve gülüyorlar. Buraları onların cennetidir. Buraları millet çocuklarına biraz hayat, biraz neşe ve server vermek için yaptırılmıştır. Çocuklardan mürekkep bir bahçe ki içinde şen ve şuh kahkahalardan, ağaçların kuytu gölgelerinde sıçrayıp oynayan, hülasa zevk ve neşeden başka birşey görülemez. Bu mesut yavrular yanında bir de bizim her gün açlık ve sefaletle karşı karşıya kalan zavallı ve bedbaht çocuklarımızı düşününüz. Onlar için ne evlerimizde huzur ne sokaklarımızda hayat vardır. Evde ve mektepte dayak, sokaklarda toz ve pislik onların daimi arkadaşlarıdır. Çocuğun rengi açlıktan ve sefaletten solgun, pislikten simsiyahtır. Onlar için ne gıda, ne temizlik, ne de hava vardır. Hayvan gibi doğar, hayvan gibi bakılmadan büyürler. Ve biz onlara sıklımadan "çocuklarımız" deriz.

h) Sabiha ZEKERİYA, "Çocukları Kurtaralım", Nisan 1925, s. 1.

Dünyanın her tarafında insanlar zayıflara karşı merhametlidir. Kendisini müdafaya muktedir olmayan zayıf kimselere acınır, kızılmaz. Onları himaye arzusu merhamet hissini doğurduğu en tabii neticedir.

Medeni memleketlerde hastalar, çocuklar, ihtiyarlar acizden ve zayıflardan addedilirler. Bir hasta kendisini müdafaya muktedir değildir. Bir çocuk veya ihtiyar kendini harici tehlikelerden koruyamaz. Bu üç zümre cemiyetin himayeye muhtaç uzuvları addedilirler. Bizde hastalar ve ihtiyarlar, muhtaçlar himaye görür, fakat çocuğa karşı merhamet ve şefkat hissimiz çok noksandır. Hatta yavrumuzdan, kedilerimize gösterdiğimiz şefkati bile esirgeriz. Kendini müdafadan ve korumaktan aciz tehlikeyi gayri medarın zavallı yavrucakları döver, cezalandırır,

hayvan gibi çalıştırırız. Onun halindeki acz ve masumiyet bize merhamet telkinine muktedir değildir.

Bu fikri keyfi ve mutlak bir iddia olarak ortaya atmıyorum. Muhitinizde çocuğun tâbi olduğu hayat şeraitini tetkik edince bu neticeye varmamak mümkün değildir.

Evvela ne yaşta olursa olsun, çocuğu döveriz. Bir yaşındaki yavrucaklarının etini ateşte yakan; iki üç yaşında herşeyden bihaber yavrusunu odunla döven anne ve babalar memlekette ekseriyet teşkil eder. Çocuklarımızı küçük yaşta büyük adamdan ziyade çalıştırırız. Dükkanlarda çırak olarak kullanılan çocukların çoğu on yaşından küçüktür. Bu çocukların say-ı-şeraiti fevkalade ağırdır. Sabah karanlığında dükkanı onlar açar, akşam karanlığında onlar kapar. Saat, mesai mevzubahis değildir. İşin ağırlığını da düşünen yoktur. Çocuğa yaşı ile münasip iş gördürmeyi henüz hiç kimse düşünmemiştir. Bu çocukların yevmiesi nihayet bir okka ekmeğin yarısıdır. Çocuklarımızı kendi itikatlarımızın kurbanı yapmakta hiçbir mahzur göremeyiz. Bilakis bunu vahşiyane de olsa, çocuklarımıza nakil etmeyi mukaddes bir vazife biliriz.

Tekkelerde sekiz on yaşlarında çocukların başlarına sarık sarar ve zikre iştirak etmelerine müsade etmek, onları manen öldürmektir. Henüz düşünmek kabiliyetinden mahrum bir yavruyu anlamadığı anlayamayacağı mistik mabudeler içine sokmak, onu mahpusa atmak kadar günahtır. Çocuk medeni memleketlerde hasta gibi zayıf, kendisini müdafadan aciz addedilir. Ve onlar gibi himaye ve sahabete layık görülür. Bu sebeple çocuğa medeni memleketlerde evde, okulda, işte işkence etmek memnudur.

Çocuğa hürmeti son derecesine çıkaran İskandinavya ve Amerika'da ana baba bile çocuğunu dövmek hakkına haiz değildir. Çocuğunu döven ana baba mahkeme tarafından derhal ikaz edilir. Dayak yalnız hayvanlara yakışan bir şeydir. Halbuki bizde evde çocuklarını dövmeyen kaç aile vardır?

Medeni memleketlerde çocuğun say-ı-şeraiti de tesbit edilebilmiştir. Avrupa'da oniki, Amerika'da on yaşından ufak çocuklar hiçbir yerde, hiçbir vesile ile çalıştırılmazlar. Tahsil çağında çocuğunu

mektepten mahrum ederek işe gönderen aile mes'ul edildiği gibi, çocuk istihdam eden müessesese de tecziye edilir. Devletin çocuklar üzerinde umumi velâyeti tanınmıştır. Bu velayet ailenin velayetine de faiktir.

Çocuk aileden ziyade devletin malı addedilir. Binaenaleyh, ailede bile çocuğun hayat şeraiti tesbit edilmiştir. Ana baba çocuğunu dövemediği gibi mektebe gitmekten de menedemez. Onbeş yaşından küçük çocuklarını kendi işinde bile çalıştıramazlar.

Devletin bu velayet-i-ammesine en başta muhtaç olan çocuklar Türk çocuklarıdır. Çünkü medeni memleketlerde aileler az çok çocuklara hürmeti öğretmişlerdir. Orada ictimai telakki çocuğun ehemmiyetini her ferde anlatmış olduğu için çocuğu istihsal etmek veya işkenceye maruz bırakmak gibi durumlar nadiren vuku bulur. Halbuki bizde henüz bu telakki tesis etmediği ve çocuk her işe yarar bir hayvan telakki edildiği için çocuk her haktan mahrumdur.

1) Sabiha ZEKERİYA, "Çocuk Ölümünün Önünde Nasıl Durabiliriz?", Nisan 1927, s.12.

"Himaye-yi-Etfal Cemiyeti Reisi Doktor Fuad Bey çocuk vefatı hakkında neşrettiğimiz makalenin efkar-ı-umumiyede ve doktorlar arasında uyandırdığı alaka, Vekil Paşa hazretlerinin çocuk meselesine verdiği ehemmiyet, memlekette çocukların himayesine karşı tedbir almak lüzumunun fikirlerde esaslı bir adım şeklinde önem kazandığına delildir.

Muhakkak olan bir şey vardır ki, memlekette çocukları himaye edecek teşkilat noksandır, çocukların haklarını himaye edecek kanunlar mevcut değildir. Kadınlar fenni şekilde çocuk büyütme ilminden mahrumdurlar. Bunları tenvir edecek neşriyat ve teşkilat yoktur. Çocuklar cemiyetin elinde değil talih ve kaderin elindedir. Bundan münferiden hiç kimse mesul değildir, hepimiz mesulüz. Memlekette çocuk meselesini esaslı olarak halletmek için bu mühim mevzuata hiçbir zaman ve mahalde şahısların mevzu bahis olmaması, bunu mukaddes bir mefkure gibi herkesin iman ve samimiyetle kavraması lazımdır. Ortada sahipsiz, kimsesiz, mecalsiz Türk çocukları vardır. Çocuk meselesinde esaslı bir atabilmek için bu üç meselenin halli gerekmektedir:

- 1) Çocuk meselesi bir şefkat meselesi midir? Fen işi midir?
- 2) Çocuk meselesi yalnız bir sıhhat meselesi mi, ictimai bir mesele midir?
- 3) Çocuk teşkilatını hükümet mi, millet mi yapmalıdır?

Çocuk meselesinin halinde gideceğimiz yolu gösteren Başvekil Paşa Hazretleri bu ictimai seferberliği ilanıya bunun kumandanlığını kabul edemez mi? Bu hareketin yürümesi için bir lidere ihtiyaç vardır.

i) Başmuharririn Köşesi (Zekeriya SERTEL), Haziran 1925, s. 47.

Medeniyetin en mühim vazifelerinden birisi de esareti lağvetmiş olmasıdır. Avrupa ve Amerika'da kendi memleketlerinde vatandaşların insan olmak hürriyeti her birisine tanınmış, hiçbir insanın diğeri tarafından esir edilmesi hakkını kabul etmemiştir. Hatta Amerika bunun için bir de harb yapmıştır. Medeni alemde esaret çoktan lağvedilmiştir.

Bizde kadın ve çocuk Yunan ve Roma medeniyetlerindeki kullara muadil bir vaziyettedir. Erkek kadını isterse alır, isterse bırakır, dilerse sokağa atar. Kadın Anadolu'da tarlalarda çalışan bir kuldur. Çiftçi onu sayı için alır. İşine yaramadığı gün bırakır. Erkek kadını dövebilir. Kadın erkeğin mutlak istibdatı altında yaşayan bir kuldur. Erkek onu isterse sefalet içinde süründürür.

Çocuğun vesaiti kadınınkinden farklı değildir. Çocukları dövmek caizdir. Çocuk cemiyetin en mazlum esiridir. Türk Cumhuriyeti bizi garp medeniyetine götürmek istiyorsa evvela esaretleri lağvetmelidir. Türkiye'de kadın esir değildir. Türkiye'de çocuk esir değildir.

j. Görüşler

Çocuk, geleneksel Türk aile yapısı içinde kendisi de yetişkin bir insan olana dek ağır bir saygı perdesi ardında siliktir. Korunmaya muhtaç, ezik, kendi isteklerini bilemeyecek derecede bilinçsiz bir mahluktur. Mahluk diyoruz; çünkü o azarlanır veya gerekirse dövülebilir. Ve pek tabiidir ki buna aile bireyleri karar verir. Ancak bu eğitim ve terbiye biçimi çok eski devirlerin anlayışıdır. Cumhuriyet

Türkiye'sinde bütün bunlar geride kalmalı, yok olmalıdır. Sabiha Zekeriya, çocukların şefkate, sevgiye, ilgiye muhtaç olduğunu anlatır, pek çok makalede onları dövmemek ve korkutmamak gerektiğini vurgular.

Savaştan çıkmış Anadolu, çok bitkindir. Binlerce yavru annesiz, babasız oradan oraya sürüklenir. En çok bu, Sabiha Zekeriya'ya acı verir. Bu çocukları koruyacak, besleyecek, büyütecek kurumlar yuvalar yoktur. İşin en kötü yanı gelecek, çocukların elindedir. Onlar iyi yetişip, iyi eğitilmezlerse hiçbir şeyi sağlam temeller üstüne kurmak mümkün olamayacaktır. Muazzez, Melahat ve onlar gibi binlerce çocuk sefalet içindedir.

Yazar, anne babası kayıp binlerce çocuğun acısını içinde taşır. Çünkü o da bir annedir. Dilencilik, hırsızlık gibi toplum düzenini bozan, yokeden çarkların dişlileri işte bu küçük çocuklardır. En büyük tehlike bir çocuğun küçücük yaştan tembelliğe, başkalarının emeğini sömürerek yaşamağa alıştırılmasıdır.

Bir başka inanılması güç felaket ise ana babaların çocuklarını bir emtia gibi satmalarıdır. Batılı ülkelerde çocuğu satmak bir yana aileler, devletle elele vermiş, güzellikler yaratma çabasına girmiştir. Sabiha Zekeriya, "Bizim Çocuklarımız Onların Çocukları" başlıklı makalesinde çocuk parklarından, havuzlardan bahseder.

Devletin yapması gereken en önemli işlerden biri de çocuk ölümlerini durdurmasıdır. Aksi takdirde geleceği emanet edecek bir kuşak oluşamayacaktır.

C. TOPLUMSAL DÜZENE İLİŞKİN MAKALELER

a) Sabiha ZEKERİYA, "Türkiye'nin En Demokratik Cemiyeti,
Teşrin-i Sani 1924, s.29.

S. Zekeriya, bu makalesinde Topkapı Fukaraperver Cemiyeti'nin Yıllık Kongresi'ni anlatır. Kongrenin yapıldığı salon fakir ve hastalıklı insanlarla doludur. Yazar şöyle devam eder: "Şehrin gürültüsünden azade münzevi, açlığın ve ihtiyacın içinde her türlü hurstan uzak yüksek bir feragat ile yaşayan ve iş gören bu müessesenin müessisi Doktor Galip Bey'dir. Galip Bey onbeş sene evvel Topkapı'da bu cemiyeti tesis etmiş, bazı arkadaşlarıyla beraber bir heyet-i-idare vücude getirerek oranın sefil ailelerine maddi ve manevi faydalı olmaya çalışmıştır. Topkapı'nın icraatı ortaya büyük bir müessese çıkarmış değildir. Bu cemiyet fakir çocukların hayatını kurtarmış; onlara mektep, doktor, ilaç biraz da oyun ve eğlence vermiş, fakir ailelere ekmek, ilaç, odun-kömür dağıtmış, işsizlere iş bulmuş, müsteid gençleri yüksek mekteplerde okutmuştur. Hatta bugün bu müessesenin yetiştirdiği gençlerden mühendis, muharrir, yüksek mevkilerde zabitler vardır. Topkapı Cemiyeti bir polis, bir doktor ve bir yorgancıdan ibaret bir heyet-i-idareden ibarettir. Üyelerin azlığına ve kullandığı paraya rağmen çok iş gören bu cemiyet memleketin en birinci cemiyetidir. Topkapı Cemiyeti'ni diğerlerinden ayıran en bariz fark siyasetten tamamen uzak, derin bir feragat içinde halkın, halk tarafından halk için idare edilmesindedir.

Siyasi emeller bu cemiyetin kapısından içeri girememiştir. Cemiyetin müessesesi ve arkadaşları faaliyet sahası olarak fikren temerküz ettiği bu yangın harabelerini intihab etmişlerdir. Cemiyet-i- Akvam'ın süslü salonlarının yerine halk için çalışacaklarını ilan eden cemiyetler gibi halktan kaçmamışlar, bilakis halkın ve fakirin ortasında şerefli birer mücahid gibi bir şefkat-i-harbi açmışlardır. Hayvanların bile teessüf edeceği pis ve pejmürde kulübeler içinde, ekmeksiz, hastalık ve ölümle yaşayan, yalnız kalmış ailelerin her günlük derdini, felaketini yakından görmüş, çok temiz ve yüksek bir hisle bunların imdadına yetişmişlerdir. Bugün memlekette muhtelif maksattan ve gayelerle teşekkül etmiş muhtelif cemiyetler var. Bunlar her ne maksatla teşekkül ederlerse etsinler, sayılarının millet için olduğunu, bütün bu faaliyeti beş on kişiye inhisar ettirecek maddi bir gaye takip ettiklerini ilan ederler. Fakat bütün bu cemiyetler tetkik edilirse çok feci bir hakikatle karşı karşıya geleceğiz.

Bu cemiyetlerin bir çoğu, siyasi emeller, ihtiraslar arkasında birer dedikodu ocağı olmuş, hakiki işi bir tarafa bırakarak iki muharip gurup vaziyeti almışlardır. Fakat ferdi olmaktan ziyade ictimai bir maksatla teşkil eden ictimai bir mesuliyeti yüklenen bu cemiyetlerin bu vaziyeti, ne kadar sürerse sürsün, harbten yorgun harap, sefil, rahat ve huzura muhtaç bir milletin bunlardan iş istemek, bunların hatta bir günlerini bile böyle faydasız bir şekilde geçirmelerine müsaade etmemek hakkı vardır. Cemiyetler beş on kişinin ferdi arzusu, parası ile vücut buldukları zaman birer kulüptür ki buna müdahaleye hiç kimsenin hakkı yoktur."

"... Topkapı Cemiyeti bize güzel bir nümunedir. Halkın arasına inmedikçe, onlar arasında çalışmadıkça, onları hem kendilerine hem cemiyete faydalı kılmadıkça cemiyet tesis etmenin manası yoktur. Topkapı Cemiyeti'nin en büyük kıymeti siyasetten tamamen uzak derin bir feragat içinde, halkın, halk için halk tarafından idare edilmesindedir.

**b) Sabiha ZEKERİYA, "Dilenciliği Nasıl Men Edebiliriz?",
Kanun-u-Evvel, 1924, s. 22.**

Sabiha Zekeriya, bu makalede toplumsal örgütlenmedeki bozuk ve eksik taraflar sebebiyle dilencilik yapmak zorunda kalan insanlarımızı ele alır. "Şark memleketleri dilenciliğinin bolluğuyla meşhurdur. Bizde dilencilerin bu fazlalığı fakirliğin diğer memleketden fazla oluşundandır.

Ama hayır! İktisadi vaziyetin bunda çok büyük tesiri olmakla beraber, bu tezat fakirden mütevellid değildir. Bu sırf bir teşkilatsızlık meselesidir. Dünyanın her tarafında hayatta mağlub olmuş fertler vardır. Cihan Harbi'nden sonra fakir dünyanın her tarafında çoğaldı. Fakat fertler sokaklarda dilenerek bizim şefkatimizi istismar etmek, dilenciliği bir ticaret haline koymak için imkan bulamadılar. Çünkü bu cemiyetlerde cemiyet makinesinde kullanılan maye-i-hak bozuk ensarlar için ayrı ayrı müesseseler vardır. Her biri hastalığı tahlil edildikten sonra, mensub olduğu müesseseye gider. Bizde dilenciler dört sınıfa ayrılırlar. Sakat ve aliller, ihtiyarlar, tüccar dilenciler, hakiki muhtaçlar..

1) Sakat ve Aliller: Bunlar eğer aileleri zenginse onlar tarafından, değilse cemiyet tarafından himaye edilirler. Dar-ül-Aceze sırf bunlar için tesis edilmiş bir müessesedir. Hatta vahşiler arasında, aşiretler arasında bile sakatları himaye için hususi veya umumi teşkilatlara rastgelinmiştir.

2) İhtiyarlar: Bunlar hayat mücadelesinde herşeylerini kaybetmişler, kuvvetlerini sarf etmişlerdir. Eğer cemiyette sarf ettiği say-ı-sermayeyi tahvil etmişse hayatını sigorta etmiş demektir. Eğer sayı bir başkası tarafından istismar edilmişse son deminde fertlerin veya cemiyetin sırtında tefili olarak yaşamaya mecburdur. Bugün ihtiyarlar hususi evlerinde bile yük tufeyli edilmek bedbahtlığına düşmüşlerdir. Say'ını sarfettiği yer bir hükümet müessesesi ise tekaüt namıyla kendisine küçük bir sigorta verilir. Eğer bir ticaret müessesesi ise say'ı günden güne ve kısmen odur. İşsiz kaldığı zamanda işsizliğe ihtiyarlık zamanında açlığa karşı onu sigorta etmek mecburiyeti yoktur.

Kadınların cemiyetteki say'ına kıymet takdir edilmemiştir. Zevcelik ve analık say'ına itibar edilmez. Binaen aileye kadının, ne gençliğinde ne ihtiyarlığında hayatını sigorta eden ne bir hükümet müessesesi, ne de bir sigorta müessesesi vardır.

3) Tüccar Dilenciler: İnsandaki şefkati kurutan işte bunlardır. Bunlar öteden beriden topladıkları çocukları şehrin en işlek yerlerinde bir tablo gibi gönül parçalayacak bir şekilde teşhir ederler. Bizler de bu çocuklara para verdiğimizde iyilik yaptığımızı düşünür, vicdanımızı rahatlatırız. Ama aslında onlara yaptığımız en büyük fenalıktır. İnsanların şefkati istismar edilemez. Şefkatin satıldığı hiçbir pazar yoktur. Bizi suistimal ederek çalışan bu ticaret ocakları medeni Türkiye için bir lekedir. Dilenciliği menetmek için sebeplerini izale etmek lazımdır. Sakat ve aliller sıkı bir disiplinle Dar-ül-Aceze'ye kaldırılırsa, dilenen iki sınıf kalacak ki, bunlar da tüccar dilenciler ve hakiki muhtaçlar. Tüccar dilenciler hükümet-i-kuvvet cebriyle men edilebilir. Çünkü bunların arasında öyle zenginler vardır ki öldükten sonra büyük servet bırakırlar. Dilenmek bunlarda bir ahlaksızlık, bir hastalık haline gelmiştir.

4) Hakiki Muhtaçlar: Bunlar aksi bir tali'in yüzünden düşmüş, henüz daha yüzündeki hicap perdesini yırtmayan muhtaçlardır ki en ziyade himayeye muhtaç olan bunlardır. Bunlar ilk adımda hiçbir himayeye mazhar olmadıkları için, ilk olarak kendileri sokakları bulur. Bu serbest ve kontrolsüz muhitte ismet ve ahlaklarını vermeğe meçbur olurlar. Bunların gidecek yerleri yoktur."

Sabiha Zekeriya fertleri dilencilikten menetmek için iş kaynakları yaratılmasını, gerekirse tedavi edilmesini de önerir. Yaşlıların ise aileleri tarafından ortaya atıldıklarını belirtir. Bunun için Şehremaneti'nin bazı yasaklar ve zorlamalar getirerek, ailelere yaşlılarına bakma mecburiyeti getirilmesini önerir.

Yazar şöyle yazısını bitirir: "Dilencilik ictimai bir hastalıktır. İctimai bir teşri ve tedaviye muhtaçtır. Bu satırlar hastalığı teknik bir şekilde tahlil ve münakaşaya müsait değildir. Fakat çok ümit ederim ki Şehremaneti bu dakika dilencilik meselesini esaslı ve fenni bir şekilde teşhis ve tedavi ile hiçbir şehremanetine mazhar olmayan bir muvaffakatle intaç edecektir.

**c) Sabiha ZEKERİYA, "İctimaî-Umran Nasıl Tesis Eder?",
Temmuz 1926, s.1.**

"Bu ay İstanbul gazeteleri Ankara'dan gelmiş küçük bir havadis neşrettiler. Ankara'da Keçiören Heyet-i İhtiyariye Reisi olarak Ağaoğlu Ahmet Bey'in tayin edildiğini, mahallenin umranı için münevver bir heyetin teşekkül ettiğini bildirdiler. Bu havadis hattizatında pek şayan-ı ehemmiyet görünmeyebilir. Fakat teşkilatçı, ictimaiyatçı gözüyle bakılınca bu havadis çok mühimdir.

İctimai bir inkılap geçiren memleketimizde, ilmi müesseselerde, hükümet ve din müesseselerinde tezahür eden yeni nizamın tesisi için herşeyden evvel ictimai bir yol çizmek icab eder. İctimai gurupların mektep-i adetleri, hareketleri fertler arasında ahengdâr münasebetler tesis eder. Henüz bir mefkure halinde olan yeni nizamı halkta şuur haline getirmek müesseseleri kontrol altına almak lazımdır. Bunun en birinci vasıtası da bu halk arasında yapılan cemiyet, cemaat ve mahalle teşkilatlarıdır.

İctimai bir nizam müşterek vicdana istinat eder. Eğer yüksek mefkureler cemiyetin muayyen bir sınıfı arasında kalıp halka inmez ve halk ile bu sınıf arasındaki fikri, hissi ananeler baki kalırsa ictimai nizamın istikrarı iddia edilemez. Adetlerde, hislerde, arzu ve menfaatlerde birlik olmazsa uygun bir ictimai nizam olamaz. Son asırda fertler ictimai bir huzursuzluk ve hoşnutsuzluk içindedirler. Fertler arasındaki hukuğun müsavatsızlığından mustaripdirler. Fikirler ve

mefkureler arasındaki muhalefet müesseselerde istikrar bırakmaz. İctimai nizamın istikrarı için hükümet, din, kanun, terbiye ve ictimai müesseseler arasında ahenkdar münasebetlerin tesisi şarttır.

Kabul ettiğimiz yeni Kanun-u-Medeniye'nin bize bu müesseseler arasındaki ahengi tesis edebilmesi, düzgün bir ictimai nizam vücude getirebilmesi için bütün bu müesseselerde ahenk tesis etmek lazımdır. Kanunlar hükümet, din, terbiye müesseselerini tanzimiyle meşgul olurken, ictimai terakki ve umranı ihmal etmek, makineyi sükut haline getirebilecek en mühim bir uzvu ihmal etmek demektir. Medeni bir cemiyet organize fertlerden müteşekkildir. Bir memlekette nüfus çokluğu hiçbir şey ifade etmez. Eğer yalnız tefekkür amillerini meydana getirmiş olsaydı Çin'in en müterakki memleket olması lâzımdı. Fertleri organize bir hale getirmek için bunları, meslekî, harsî (kültürel), ilmî, fikrî guruplar halinde toplamak lazımdır. Cemiyetlerin en mühim rolü de bu teşkilatçı vazifesini görmesindedir. Bir cemiyetteki hastalıkları görmek ve tedavi etmek şüphesiz bir faydadır. Fakat en büyük ihtiyaç bunları tedavidedir. Halk münferiden pek çok şeylerden şikayet eder. Susuzluktan, yolsuzluktan, belediyesizlikten daha birçok şeylerden müşteki olur. Fakat bunların tedavisi bahsinde daima mütevekkil, gökten kudret helvasının düşmesi gibi bu umranında ağzına düşmesini bekler. Halk arasında müşterek bir şuur tesis edebilmek için istinad edilecek en büyük kuvvet ve ihtiyaçlardaki müşareketidir. Belediye Reisliği bugün artık tedaris edilen bir fen haline gelmiştir."

"... En birinci şartı da halkın psikolojisini, girdiği muhitin tarihini, coğrafi vaziyetini, sıhhi, ilmi, terbiyevi müesseselerini bilen ve bunlara göre cemaate verilecek seyri tayin eden liderlere ihtiyaç vardır. Bütün halkı böyle mahalle ve cemaat teşkilatları ile ictimai bir uzuv haline getirmek, sonra bunları merkeze bağlayarak ictimai bir makine tesis etmek ve işletmenin ictimai terakki ve umran da ittihaz edeceğimiz en büyük hedeftir.

d) Mehmet ZEKERİYA, "Tahrir-i-Nüfus ne demektir?", Teşrin-i-Evvel 1927, s.1.

"Tahrir-i-Nüfus Türkiye'nin medeni alemde attığı en önemli adımlardan biridir. bugünkü hükümetin, cemiyetin, memleketin ilmi ve fenni esaslar dahilinde idare edilmesi lüzumunu anladığına bundan daha iyi bir misal gösterilemez. Bugün ne kadar Türkiye, nüfusu malum olmayan dağınık ve perişan bir cemiyetdi. Ötede beride aşiretler dolaşüyor, bir çok yerlerde halk nüfusa kayıt edilmekten kaçıyor, Türkiye'nin kaç nüfustan ibaret bir memleket olduğu anlaşılmıyor."

"... Bugünkü cemiyet makinesi öyle bir hale gelmiştir ki her cemiyet kendi ictimai mekanizmasını, adetlere, vakıalara, istatistiklere istinad ettirerek, içinden hiçbir şeyi kaçınmaksızın tesbit etmek ve bu adetlere istinat ederek içindeki bozuklukları, hastalıkları teşhis etmek mecburiyetindedir. Bir memleket dahilindeki hastalıkları, kadın ve çocuk vefatını, izdivaçların, intiharların nüfus-u-umumiyeyi ilmi ve hakiki bir şekilde bilmek icab eder. Bir cemiyetin hangi sahalarda ilerlediğini hangi sahalarda sabit durduğunu bilmek için istatistiklerini, vakıalarını tetkik etmek lazımdır."

"... Eski devrin idare-i-maslahat siyaseti neticesinde kurulan, imamın eline sıkıştırılan iki mecdiye ile elde edilen nüfus kağıdı ne memleketimizin hakiki nüfus miktarını, ne de herhangi bir tetkikte memleketin nüfusuna istinad eder. Bugünkü medeni bir insan hükümette mensup olduğu iktisadi teşkilatta, insan sıfatıyla dahil olduğu herhangi bir ictimai teşkilatta kaydı bulunan insandır. Hatta son zamanlarda bir insanın terakkisi mensup olduğu ictimai teşkilatların adedi ile ölçülüyor. Fakat henüz daha medeni insanın en birinci üstadgahı olan hükümette kaydı bulunmazsa o adamı medeni addetmek mümkün değildir.

e) Görüşler

Sabiha Zekeriya, aldığı Sosyal Hizmet eğitiminin de etkisiyle özellikle cemiyet kurmak ve bu cemiyetleri toplumsal hayatın içine yerleştirmek arzusu içindedir. Cemiyetler toplumsal düzende aksayan, yanlış çalışan tüm organların tedavisinde kullanılmalıdır. Kuralları,

kurulları iyi ve düzenli oluşturulursa toplumsal hastalıkların tamamen ortadan kalkacağına inanır.

Türk insanının yaşlısından gencine; özürsünden sağlamına dek herhangi bir teminatı ya da sigortası olmadığına dikkat çeker. İnsanlarımızın hiçbir hayat garantisi olmadığını ve bunun ne denli yıpratıcı olduğunu vurgular. Sabiha Zekeriya, sokakta karşılaştığımız dilencilerin toplanarak hapse tıkmalarının hiçbir çözüm getirmeyeceğini; asıl meselenin onları dilencilığe iten nedenlerin ortadan kaldırılması olduğunu belirtir. Kadınlar istihdam edilmeli, eğitilmeli; yaşlılar ve herhangi bir iş yapamayacak olanlar ise devletin koruyucu kanatları altında sağlıklı bir hayata kavuşturulmalıdırlar.

Öncelikle bir ülkede toplumsal sorunların çözüme kavuşmasında ne tür eksiklikler ve yanlış yapılanmalar olduğunun tesbitiyle başlanabilir. Bu nedenle, nüfus sayımının önemini anlattığı "Tahrir-i-Nüfus ne demektir?" başlıklı makale medeniyetin ölçütlerini okura sunar. Cemiyetlerin toplumsal hayatta önemini şüphesiz olduğu anlaşıldıktan sonra; bireylerin üyesi oldukları derneklerin bir kimlik göstergesi sayıldığı vurgulanmaktadır.

D. RESİMLİ AY'DA YER ALAN DİĞER MAKALELER'İN LİSTESİ

a. Sabiha Zekeriya Tarafından Yazılanların Listesi

- Nüfus Meselesi ve çocuk ölümleri hakkında bir makale, Şubat 1924, s. 5
- Bu çocuktan kim mesuldür?, Şubat 1924, s. 35.
- Üsküdarlı Küçük Melahat, Mart 1924, s. 34.
- Satılık çocuk beşyüz liraya, Mayıs 1924, s. 5
- Zehra, arzuhalini yazdım fakat verecek makam bulamıyorum, Temmuz 1924, s. 2.
- Türkiye'nin en demokratik cemiyeti, Teşrin-i Sani 1924, s. 29.
- Dilenciligi nasıl men edebiliriz? Kanun-u evvel 1924, s. 22.
- Gazi Paşa'nın Konya'da Hüseyin Ağa'yı ziyareti, Şubat 1925, s. 1
- İrtica niçin revaç buluyor? Mart 1, 1925, s. 1.
- Çocukları kurtaralım, Nisan 1925, s. 1.
- Biz asri olmayı nasıl anlıyoruz, Mayıs 1925, s. 1.
- Fikirden evvel mefkûre lazımdır, Haziran 1925, s. 1.
- Savaşlar ve milletler, Temmuz 1925, s. 1
- İnkılabın felsefesi, Teşrin-i evvel 1925, s. 1.
- İnkılabı mukavemet eden ictimai amiller, Teşrin-i Sani 1925, s. 1.
- Garp medeniyeti şark medeniyetini niçin yıktı?, Şubat 1926, s.1.
- Kanun-u Medeni karşısında Türk kadını, Nisan 1926, s.1
- Ailede demokrasi, Mayıs 1926, s.1.
- Türk kadını ve Türk Hanımı, Haziran 1926, s. 1.
- İctimaî Umran nasıl tesis eder?, Temmuz 1926, s.1.
- Niçin halâ Bab-ı Ali lisanı kullanıyoruz?, Ağustos 1926, s.1.
- Anadolu'da kadın, Eylül 1926, s.1.
- Kadınlar esir midir? Değil midir?, Teşrin-i Sani 1926, s.1.
- Fikre hürmet etmeyi bilmelidir, Kanun-u Sani 1926, s. 1
- Çocuk ölümlerinin önünde nasıl durabiliriz? Nisan 1927, s. 12.
- Değişen Gençlik, Mayıs 1927, s. 1.
- Ben insan değil miyim?, Temmuz 1927, s. 1.
- Kadının hakk-ı- sâyi var mıdır?, Eylül 1927.
- Fuhuş ile mücadele ne demektir?, Kanun-u Sani 1927, s. 1.

b. Mehmet Zekeriya Tarafından Yazılanların Listesi

- Gençlik, Cumhuriyet ve Demokrasi, Şubat 1924, s. 3-4.
- Yeni Matbuat Kanunu'nda yeni bir ruh isteriz, Mart 1924, s. 1-2.
- İnkılap yapmak kolay ama muhafaza etmek zordur, Nisan 1924, s. 1-2.
- Yaratıcı bir insan olarak mı yaşıyorsunuz; yoksa bir hayvan gibi mi, Mayıs 1924, s. 1-2.
- Başmuharrirler saltanatına son vermeliyiz, Haziran 1924, s. 1.
- Maziye değil istikbale; arkamıza değil, önümüze bakalım, Temmuz 1924, s. 1.
- Ermeni Meselesi, Ağustos 1924, s. 1-2.
- Meçhul asker kimdir? Eylül 1924, s. 1.
- Mektebsiz demokrasi, Teşrin-i Evvel 1924, s. 1.
- Ziya Gökalp hazin ve inkisar içinde ölmüştür, Teşrin-i Sani 1924, s. 1-2.
- Türk gençliği halâ dindardır, Nisan 1927, s. 1.
- Tahrir-i Nüfus ne demektir? Teşrin-i evvel 1927, s. 1.
- Niçin herşey değişiyor?, Teşrin-i Sani 1927, s. 1.

IV. BÖLÜM
REKLAMLAR, RESİMLER

I. RESİMLİ AY'DA YERALAN REKLAMLARIN DÖKÜMÜ

A. REKLAMLARIN DÖKÜMÜ

a. 1924 Yılı Reklamları

ŞUBAT	Elhamra Sineması. Vatan Matbaası. Ziya Koyuncu ve Kumpanyası. Hanımlar Terzihanesi. Mecmua Deposu. Ekrem Necip Ecza-yı-Tabib Deposu. Resimli Gazete. İzzet Raif Müessesesi. Alüminyum Çelik Şirketi.
MART	Elhamra Sineması. Milli Sinema. "Ziya ve Sevda" (Kitap). İzzet Raif Müessesesi. Potin Reklamı. Vatan Kütüphanesi.
NİSAN	Ahmet Cenap ve Şürekası, Gelin ve Elbise Terzihanesi. Sergüzeşt (Kitap). Milli Sinema. Hediyeli Ucuzluk Sergisi-Karakaş Ticarethanesi. Terzizâde Osman Zeki. Vatan Kütüphanesi.
MAYIS	Fatma'nın Günahı (Kitap). Milli Roman. Cumhuriyet Piyango Bileti. Papağan (Roman). Elhamra Sineması. Milli Sinema. Aşiyân Çorap ve Fanila Fabrikası. Orhaniye Neşriyatı. (Kitaplar).
HAZİRAN	Yalnız Kadın (Roman). Mahmut Ekrem Kitap ve Kırtasiye Ticarethanesi. İsmail Hakkı Köylü Pazarı. Milli Sinema. Elhamra Sineması. Tayyareden Firar (Roman). Orhaniye Neşriyatı. Hediyeli Ucuzluk Sergisi. Karakaş Ticarethanesi. Terzizade Osman Zeki. Vatan Kütüphanesi.

- TEMMUZ HediyeU Ucuzluk Sergisi.
Hüseyin Ferdi Ticari İlanat Acentası.
Cumhuriyet Gazetesi Reklâmı.
Mâlul Gazelere Muavement Pazarı.
Osman Zeki Terzihanesi.
Peti Paris- (Beyoğlu Elhamra Çarşısı'nda nefis çamaşırılar..).
Cariye (Roman).
Mahmut Ekrem Kitap ve Kırtasiye Ticarethanesi.
Orhaniye Neşriyatı.
- AĞUSTOS Kolynos- Diş Macunu.
OPEL.
Kütüphane-yi-Milli.
Silinmiş Çehreler (Roman).
Feyz-i Ati Liseleri İlanı.
Osman Zeki Terzihanesi (İki adet).
Orhaniye Neşriyatı.
- EYLÜL Kolynos.
OPEL.
Kütüphane-i-Milli.
Malul Gazilere Muavenet Pazarı.
Peti Pari.
Ahmet Cenap ve Şürekâsı Ticarethanesi.
Türk Ticaret Sâlnâmesi.
- TEŞRİN-I KOLYNOS.
EVVEL Arif Zeki Terzihanesi.
OPEL.
Vatan Kütüphanesi.
Resimli Hafta-Haftalık Mecmua.
Osman Zeki Terzihanesi.
Yakup Kadri Romanları.
Yalnız Kadın (Roman).
Sergüzeşt (Roman).
Elhamra Sineması.
Aşıyan Çorap ve Fanila Fabrikası.
Samsun Halk Kütüphanesi.
Orhaniye Neşriyatı.
Resimli Hafta.
- TEŞRİN-I KOLYNOS.
SANI Osman Zeki Terzihanesi.
OPEL.
Orhaniye Neşriyatı.
Kibar Ali Sigara Kağıdı.
Resimli Hafta.
Türk Kadınlar Terzihanesi.
Peti Pari.
Arif Zeki Terzihaneleri.
Elhamra Sineması.
Şark Eşya Pazarı Anonim Ticaret Şirketi.
Malul Gazilere Muavenet pazarı.

KANUN-U
EVVEL

Kolynos.

OPEL.

Saray Cinayetleri.

Resimli Yıl reklamı.

Arif Zeki Terzihaneleri.

Elhamra Sineması.

Yeni Gaziler Nakliyat-ı-Umumiye Anbarı.

Orhaniye Neşriyatı.

Şark Eşya Pazarı.

Malul Gazilere Muavenet Pazarı.

KANUN-U
SANİ

Elhamra Sineması.

Sevimli Mecmua.

Yeni Gaziler Nakliyat-ı-Umumiye Anbarı.

Arif Zeki Terzihaneleri.

Osman Zeki Terzihaneleri.

Resimli Hafta.

Kolynos.

b. 1925 Yılı Reklamları

MART	Resimli Yıl Resimli Ay'ın gelecek nüshası Alamet-i- Farika Elhamra Sineması İncili Çavuş Lâtifenâmesi (Kitap)
NISAN	Resimli Ay Alameti-Farika Resimli Yıl
MAYIS	Resimli Yıl Sevimli Mecmua Şişli Sıhhat Yurdu
HAZİRAN	Sevimli Mecmua
TEMMUZ	Resimli Perşembe Resimli Perşembe
EYLÜL	Resimli Ay Resimli Perşembe

Eylül ayından sonra derginin içinde reklam ve ilan bulunmamaktadır. Yalnızca, mecmua sahiplerinin çıkarttığı dergilerin reklamları görülmektedir.

c. 1926 Yılı Reklamları

ŞUBAT	Resimli Perşembe Yeni Ses Gazetesi
MART	Yeni Ses Gazetesi Matbaa-yı- Ebu'l Ziya Dr. Fahrettin Kerim Muayenehanesi Resimli Perşembe (2 Adet)
MAYIS	Resimli Perşembe (2 Adet) Bahar Kolonyası Şifa ve Helal Eczahanesi Halk Kütüphanesi (2 Adet) Dr. Osman Yunus Bey Muayenehanesi Yıldız Ticarethanesi Şişli Terakki Lisesi İzmir Gazeteleri Altın Kelebek (Kitap) Yeni Ses Sevimli Ay
HAZİRAN	Tokat Yeni Helal Ticarethanesi. Yıldız Ticarethanesi Resimli Perşembe Şifa ve Helal Eczahanesi Samsun Halk Kütüphanesi Dr. Feyzi Ahmet Muayenehanesi Şişli Terakki Lisesi
TEMMUZ	Yıldız Ticarethanesi Şifa ve Helal Eczahanesi Tokat Yeni Helal Ticaret. İzmir Gazeteleri Şişli Terakki Lisesi
AĞUSTOS	Resimli Perşembe Şifa ve Helal Eczahanesi Dr. Osman Yunus Bey Muayehanesi
EYLÜL	Resimli Perşembe Yıldız Ticarethanesi Şişli Terakki Lisesi
TEŞRİN-I EVVEL	Şifa ve Hilal Eczahanesi Tokat Hilal Ticarethanesi Yeni Ses Piyangosu
TEŞRİN-I SANİ	Yeni Ses Sevimli Ay
KANUN-U EVVEL	Matbaa-yı-Ebu'l Ziya İzmir Gazeteleri
KANUN-U SANİ	Resimli Perşembe

d . 1927 YILI REKLAMLARI

REKLAMLAR

- MART** Sebah Fotoğrafhanesi.
Bayer İlaçları.
Mim Seyfi Ticarethanesi.
Aspirine -Bayer.
Büyük Teyyare Piyangosu.
Kohenka Biraderler.
- NISAN** Şifa ve Helal Eczahaneleri.
Çocuk Ansiklopedisi.
Amasya'da Yıldız Bakkaliyesi.
Akşehir'de Güzel Aydın Bonmarşesi ve Kütüphanesi.
Handi Bey İzmir'de Umum Gazete Bayii.
Niçin Rüya Gördüm? (Kitap)
Denizli'de Çatalçeşme Pazarı.
Nazilli'de Cumhuriyet Kütüphanesi.
Konya'da Halk Kütüphanesi.
Büyük Teyyare Piyangosu.
- MAYIS** Çocuk Ansiklopedisi.
Resimli Perşembe.
Niçin Rüya Görürüz? (Kitap) .
Bayer İlaç.
Şifa ve Helal Eczahaneleri.
Rusel Kremlerini Kullanınız.
Zamanımızın Yeni Büyücülükleri (Kitap).
Bayer Aspirine.
- HAZİRAN** Resimli Perşembe.
Şifa ve Helal Eczahaneleri.
Telsiz Telefon Ahizesi nasıl tamir edilir? (Kitap).
Muaşeret Usulleri (Kitap).
Resimli Ay.
Aspirin Bayer.
Gürbüz Türk Çocuğu Mecmuası.
Russel Kremleri.
- TEMMUZ** Resimli Perşembe.
Bayer.
Şifa ve Helal Eczahaneleri.
Aspirine.
Kolombiya Pıllak ve Gıramafonları.
Radyo ahizesi nasıl ayar edilir? (Kitap).
Rusel Kiremleri.
Her Genç (Kitap).
Her Kız (Kitap).
Her Evli Erkek, Her Evli Kadın (Kitap).
- AĞUSTOS** Rusel Kiremleri.
Bu Zamanda Koca Olmak Ne Demektir. (Kitap)
Löve Radyoları.

- EYLÜL Musolini Kimdir? (Kitap).
Şifa ve Helal Eczahaneleri.
Bayer.
Çocuk Ansiklopedisi
Elhamra Sineması
Türk Hava Mecmuası
- TEŞRİN-I
EVVEL Din nedir? Kitap (2 Adet).
Sabah ve Jülya Fotoğrafhanesi.
Löve Radyoları ve Ahizeleri.
İnci Gibi Dişler İçin Birutus?
Resimli Ay.
Aspirin.
Şifa ve Helal Eczahanesi.
- TEŞRİN-I
SANİ Sabah ve Jülya Fotoğrafhanesi.
Şifa ve Helal Eczahaneleri.
Löve Radyosu.
Russel Kremleri.
Din nedir? (Kitap).
Bayer Aspirin.
- KANUN-U
EVVEL Aspirine.
Şifa ve Helal Eczahanesi.
Resimli Ay .
Löve Radyosu.
Bayer .
Biox Dentrifice.
Aspirine.
- KANUN-U
SANİ Löve Radyosu.
Bayer Solution Spirosal Romatizma İlacı.
Robinson Gazinosu.
Şifa ve Helal Eczahanesi.
Rusel Kremleri
Biox Dentrifice.
Eversharp Kalemleri.
- ŞUBAT Şifa ve Helal Eczahanesi.
Aspirine.
Biox Tuvalet Sabunu.
Rusell.

e. Resimli Ay'da Yer Alan Reklamların Yıllara ve Sektörlere Göre Dağılımı

Resimli Ay Mecmuası'nda yayınlanan reklamlar aşağıda verilen tabloda türleri ve yayınlandıkları yıllara göre gösterilmiştir. Bu tabloda karşımıza çıkan sonuç toplam reklam sayısının 1924 yılında 100 iken 1925'de büyük bir düşüşle 12'ye gerilediği, 1926 ve 1927 yıllarında ise yeniden artış gösterdiği'dir. 1925 ve 1926 yıllarında görülen bu azalma, Zekeriya Sertel'in 1924'ün ikinci yarısında yargılanıp hüküm giymesi nedeniyle tüm çalışmaların Sabiha Sertel tarafından yürütülmesi zorunluluğu olabilir.

1924 yılında en çok reklam sayısı ticarethaneler tarafından verilenlere aittir. Bu guruba terzihaneler, bonmarşeler ve pazarlar girmektedir. Giyim kuşama gösterilen ilgi, ülkenin savaştan henüz çıkmış olmasına bağlanabilir. İkinci sırayı ise basımevleri, kütüphaneler ile birlikte kitap, mecmua, gazete reklamları almaktadır. Türk insanı kitap okuması ve kütüphaneye gitmesi için teşvik edilmeye çalışır.

Sinemalar, o yılların en yaygın, en önemli eğlencesidir. Televizyon ya da radyo gibi kitle iletişim araçlarının yaygın olmadığı bir dönemde Türk halkı için sinema, hayatın vazgeçilmez bir tutkusudur. 1924 yılında her ay bir sinema reklamı görürüz. Ancak ilerleyen yıllarda bir tek reklama bile rastlayamıyoruz.

1925 yılında karşımıza çıkan en çarpıcı sonuç; idari, hukuki bazı problemler nedeniyle adı değişen ve Sevimli Ay olan mecmuanın, kendi yayınladığı Resimli Yıl, Resimli Perşembe, Sevimli Mecmua dışında hemen hiçbir reklam yayınlamamasıdır. Toplam reklam adedi de oldukça düşmüş ve oniki olmuştur. İkinci yıl çok büyük bir sarsıntı yaşandığı bellidir.

Mecmuanın adı 1926'da yine Resimli Ay olur. Zekeriya Sertel, hapisten çıkmıştır. Reklamlar aynı yıl içinde bir önceki yılın dört katına çıkar. Ticarethanelerin verdiği reklam sayısında düşmeler görülmekle beraber ilk kez eczahane reklamı görülmeye başlanır.

Resimli Ay, toplam reklam sayısı olarak 1927 yılında ilk yılındaki başarısına yaklaşır: 81. En çok dikkat çeken sektör ilaç ve kozmetiktir;

çünkü hemen her sayıda iki yada üç reklam yer almaktadır. Aynı yıl, ithal makine ve otomobiller için de çok parlaktır. 1925 ve 1926'da sönük görünen bu iki sektör 1927'de hareketlenir. Bu sonuç, Türk halkının rahatlamaya başladığının en önemli göstergesidir diyebiliriz. 1924'de basımevleri, kütüphane ve kitap reklamlarında görülen sayı artışı 1927'de de dikkat çekicidir.

REKLAM TÜRLERİ	1924	1925	1926	1927
Basımevleri ve Kütüphaneler	16	--	5	3
Kitap	13	1	--	16
Mecmua	6	10	12	8
Gazete	2	--	5	1
Dayanıklı Tüketim Malları	8	--	1	1
İlaç ve Kozmetik	6	--	1	25
İthal Makine ve Otomobiller	5	--	--	10
Eczahaneler	--	--	5	9
Doktorlar ve Sağlık Merkezleri	--	1	4	--
Piyangolar	1	--	--	4
Okullar	1	--	4	--
Ticarethaneler (Terzihaneler, Bonmarşe, Pazar)	26	--	7	4
Sinemalar	12	--	--	--
Diğer	4	--	--	--
TOPLAM	100	12	44	81

II. RESİMLİ AY'DA YER ALAN RESİMLERİN DÖKÜMÜ

Resimli Ay Mecmuası'nın en önemli özelliklerinden biri de adından da anlaşıldığı gibi resimli olmasıdır. Derginin belirleyici özelliklerinden biri budur. Dönemin diğer dergilerine göre çok sıradışı ve belirleyicidir. Hemen her sayfada bir resim ya da fotoğraf yer almaktadır. Resimlerin yapılmasında özel emeği geçen bir ressamdan sözedilemez. Ancak bu resimlerin hepsinin konular ile doğrudan ilgisi vardır. Resimlerden çok fotoğraflar dikkat çekicidir. Mecmuanın her konuda gerçeği yansıtması ilkesi ile paralel olan fotoğraflar konuların daha okunur olmasını sağlamakla beraber yazıların güvenilirliğini ve gerçekliğini de artırmaktadır.

Mecmuada yer alan resimler çoğunlukla hikayelerde yer almıştır. Her hikâyenin konuyla ilgili hareketli resimleri vardır. Hikâyelerle birlikte piyesler de ve tefrika romanlarda da bu ilke uygulanmıştır.

Resimli Ay'ın yayıncılık ilkeleri ile paralel olan bir başka önemli konu da, makalelerde, biyografilerde, gezi yazılarında fotoğraf kullanılmasıdır. Fotoğraflar konuyu desteklemekte, yazının etkisini artırmaktadır. Bugünkü modern basın ve gazeteciliğin en önemli unsuru fotoğraftır. Fotoğraf olmadan haberin gerçekliği şüphelidir. Günümüzün görsel dünyasında görüntü zaman zaman haberin bile ötesine geçebilmektedir. Ancak tabiidir ki mecmuamız Türk basın dünyasının ilk'idir ve kendisinden sonra geleceklere yepyeni bir mecmuacılık devrinin başladığını müjdelemektedir.

Derginin her sayısının başında güzel ve gülümseyen bir kadın resmi yer almıştır. Bu, derginin adet ve özelliğidir. 1927 yılının sonuna kadar kapakları güzel kadınlar süslemiştir. Ayrıca bazı sayılarda özellikle; şark güzeli, Garp güzeli, Ermeni güzeli gibi fotoğraflar konulmuştur. Bu tür resim ve fotoğraflar okurun ilgisini çekmek ve konuları daha sevimli yapmak için konulmuş olabilir.

Biyografilerde ise fotoğraflar kullanılmış, ayrıca altlarına fotoğrafın sahibi olan kişilerin isimleri de eklenmiştir. Yazarların ise hiçbir fotoğrafına rastlanmamıştır.

Mecmuanın okurlarıyla daha elle tutulur bir ilişki kurmayı amaçladığı son sayfalarda abonelerin fotoğraflarını yayınlamasından da anlaşılmaktadır. Abone fotoğraflarının arasında pek çok hanım okuyucuya da rastlanmaktadır. Kadınlar için bu çok yeni bir davranış biçimidir. Özellikle okumuş ve hatta meslek sahibi olan hanımların fotoğraflarının altında isimleriyle birlikte meslekleri de belirtilmiştir.

Kadın portreleri derginin en temel görsel unsurlarıdır. Oldukça feminen diyebileceğimiz Resimli Ay Mecmuası Türk, Avrupalı demeksizin kadın fotoğraflarına yer vermiştir. Özellikle ilk yıl yayınlanan Sahnede, Musikide, İshayatında Türk Kadını gibi serilerde Türk kadınının yeni çehresi ve yaşantısı fotoğraflar ile tanıtılmıştır.

Son olarak Mehmet Zekeriya'nın köşesinde yazdığı görüşleri de belirtmek gerekiyor: "Avrupa ve Amerika'da iki cereyan hasıl olmuştur. Biri mütün mevzuları biraz daha halka indirerek mümkün olduğu kadar hayat içinde kalmak; ikincisi ise mevzuları azami resimle vermek ve yazıyı azaltmak. Resimli Ay'ı 1928'de bu iki tekâmülün her iki şeklinden de müstefid etmek istedik."²⁴

---

²⁴ Zekeriya SERTEL, Resimli Ay Mecmuası, 1927, sayı 12, s. 38.

تموز

تموز

شرق کوزله‌ری

رئیس کوزله‌ری

نو کوشی نورک قادینری

فوطو قیلیم کال

منیره خام

سینماده قادین

اونی ایلك دفعه «آئندن کوملك»

قیلمنده کوردده . حیاتده هرته . کماله

واصل و لایسمه سی نیچون بر حاضره ضروری

سرحانه لره تا بعدر . بو حسی و فونی قشده بی

ضن بدهر . قدین فونی کتس بر حاضره

و جوسور بر آنلا یشیله . هیج حکمه . سیر حاضره

کومکده ایلك زمانده کوجوب بر یقان

نیزه . سیه کندی حس سیر بر یقان

کون کچکجه بو یوق ضروری بر یقان

یول آچدی . صحنه . سید . بر

باشامغی اولدی حاضره بزه قدین و زینه

ال ویرمه دن . بر متکابه حاضره کوستر

مه دن فیرلادی . حیات بزه قدین . قفسری

قیرارکن . بر آرزو مورسه سب قوغنی

غافلایان جیویوه بکزه بوردی . فقط

دوغوشی تعقیب ایده نضوری و بسوقق

و مقاومت حاضره لایان مکیمه نری صونه

تابه اولادن اونی آیقده و قوتی کوردنه .

بر آرز حاضره کنی یوقلایکن .

(غایبه) . ایزمیر دونوشی قیبه نه جانلی

بر تأثر و ماتم ستونی حاضره داینددی .

صوکرا قوجاغنده کی قوزوزدن فری

اولونماز علوی بر صفونه (کندی) .

نه مونس و نه ضیعی بر (لیل) بدی . . .

بومظهرتی نه به و کیسه بورجوبیز ؟ . . .

بزی سیاسی بر افلاسه سورکله یه ن واقعه لیک

قابلیت لرمزدن حماسیانه تعلق ایده نلری

انتباهه دعوت ایتسی محاکمه سیغاره ؟

فقط اجتهای بر فلاکت بدی ارشاد لره

یول آچدی شیمدی به قدار کورو .

له مشدر . خلاصه سینماده قادین ،

بزه تمیز و فیس باشلادی . استنبالی

حاضره ایکن سیر کومرزی اسیر کهمکه

بر معنا تصور اولونماز . سینما لیک مضر

و تهنگلی بر عنصر کبی قافلرده بر

ایشدیکی زمانلرده ایسه بویه نراهتی

رهبر اتخاذ ایده نلرک وظیفه و خدمت لری

کیتدجه آرتان بر شمول و عنوت کسب

ایدهر . حقیق بر صنعتکاره یا لکن بونتیجه

بیله کافی بر مسامت دکلیمدر ؟

نائیل — (فاكهه به ياقلاشهرق) برلشمت سنك انده فاكهه . ديمكى قبول ايت .

فاكهه — شيمدين تجيد نكاح كور
برشيمي ؟

نائیل — خابر خابر . اتفاق ايدمديك
نقطه لر باق قالدغه بونك امكاني بو قدر .

فاكهه — (اينجي جكهرك) يازيق
بن سز كه قونوشوب كوروشمكدن چو
حظ خوب بوورده . نه ووردی ، شواتقا
ايدمديكمين نقطه لر دم برشمش اولسه اينك .

نائیل — (فاكهه به ياقلاشهرق) برلش
سنك نهنكده فاكهه . ديمكى قبول ايت .

فاكهه — (قضيتاه) ممكن دكل .
نائیل — (وراقلاشهرق) او حا
افتراق قضی .

فاكهه — نهوت . . . قط . . . غر

نائیل — (بزی مانسه سنك او
اوطورازق) عموجه كده نهرده قالدی ؟

فاكهه — اكر عموجه می بكا نصبا

بربرمزی دنكبر اجهك . ايكي دوست كي
كوروشمه مزه مانه نهدر ؟

نائیل — بر كره عالمكده می قودوسی .
واقعا بن بوكا كندی حسانه اهميت و برشم .

اماسزك حسابكزه . . . . . (سوزنی كسر)
فاكهه — نه كي يعني ؟

نائیل — كیسی . . . سز ايشون بيمكه
سوء ظن ايدرلر .

فاكهه — سنكه . . . دبرلری كه . . .
نائیل — نهوت . نهوت دبرلر . نام بو .

دبلك كيكي يوق . غر اينده ايسه ديمكى كي
دويز ، دويز ديمكى سوزلر دد قولاقدن قولاغه

بو وازلا تير . حاصلی مناستسز لر بوش بوغازلر
چوق ، نهتر سوبه مزلر . سوكره ايكنجیسی ،

كوروشمه مز هر ايكمن اينچون ده بلكه نالاكت
اولور . آيريلدقن سوكره قريسه عاشق

اولان بن ايكي بدبخت ضايرم . يا بن دده اوله
اولور ايسم .

نائیل — خابر مقصدم ، از دو اجزدن
اول بربرلر مزله كوروشنك قونوشنق .
بربرمرك مزاجی اكلا دقدن سوكره نهوننك .
ديك ايسه بورم .

فاكهه — مع الاسف بن دده اوله .
بونكه برابر آيريليركن مدنيلكمك اسر
ايتديكي حرمتده قصور ايمه مك ايشون سزی
نهوكزك قابوسنه قدر كوتورمك وظیفه مندر .

فاكهه — بن دده مدنيلكمك دها بونكك
اولان قاديئلغمك اسر ايتديكي تراكت اينجانی
تكليفك سزی قبول ايدرك قابونك او كنده
سزه بر او ره وووار دبره آيريليرز .

نائیل — او ره وووار دكل ، آديوديرسكن .
چونكه تكرار كوروشمه مزه وضعيتن مانعدر .

فاكهه — نه دن مانع اولسون . مادام كه
آيريلق اينچون متفقز . مادام كه دو كوشهرك

آيريله بورز . برسنه لك قاری فوجه نهده

V. BÖLÜM
RESİMLİ AY MECMUASI'NIN İÇİNDEKİLER

RESİMLİ AY: CİLT 1

Sayı: 1, Şubat 1924 / 1340

Sayfa
Sayısı

- 3 Gençlik bize ne vaadediyor?
- 5 Nüfus Meselesi ve çocuk ölümleri hakkında bir Makale.
Muharrir: **Sabiha Zekeriya.**
- 10 Çocukları korkutmayınız ve dövmeyiniz.
- 11 İnsan vücudu yüzlerce makineden mürekkep bir fabrikaya benzer.
- 12 İstanbul gece yarısından sonra - Hikaye
Muharrir: **Hakkı Süha.**
- 16 Şark güzeli fotoğrafı.
- 17 Türk güzeli fotoğrafı.
- 18 Ölülerimizle konuşabilir miyiz? Telepati- Manyetizma.
- 22 Bugünkü Türk kadınları , Sahnede Kadın: Bedia Hanım.
- 23 "Münire Hanım", Ateşten Gömlek filminin yıldızı.
- 24 İş hayatında kadın.
- 25 Dar-ül-fünun talebelerinden "Şehime Hanım".
- 27 Hikaye: Küçük Bey, Muharrir: **Hıfzı Tevfik Bey.**
- 31 Fen Aleminin yeni harikaları.
- 32 Başlık Modaları.
- 33 Yeni Çarşaf modaları.
- 34 Elbise Modaları.
- 35 Bu çocuktan kim mesuldür? Muharrir: **Sabiha Zekeriya.**
- 39 Yeraltında üçbinsenelik bir mezar.
- 41 Hikâye: İlk İnkisar-ı-Hayal. Muharrir: **Sabiha Emel Hanım.**
- 43 İçkisiz çalgı olur mu? Muharrir: **Osman Cemal Bey.**
- 45 En büyük futbolcumuz hayatını anlatıyor: Zeki Bey.
- 45 Komedi: Fırtınadan Sonra. Bir Perde. Muharrir: **İbnürrefik Ahmet Nuri Bey.**

Sayfa
Sayısı

- 1 "Yeni Matbuat Kanunu'nda Yeni bir ruh isteriz" .Muharrir: **Mehmet Zekeriya.**
- 3 "Adsız Kahraman". Muharrir: **Hakkı Ziya.**
- 5 "Küçük Hanım". Hikaye.
- 7 "Türkiye'nin Un Kralı". Biyografi .
- 10 "Beyoğlu'nda Dilenci Çocuklar Mektebi"
Muharrir: **Cevat Hüsni .**
- 13 "İnci Peşinde". İngilizceden tercüme bir eser.
- 17 Hipnotizma ile kör edilen bir öğrenci. (Almanya'da
Postdam'da).
- 18 Şark Güzelleri. Ermeni Güzeli.
- 19 Şark Güzelleri. Rum Güzeli.
- 20 Öncesi ve sonrasıyla Saray Hayatının çeşitli yönleri.
- 26 Firavun Tutankamon'un Hazinesi.
- 27 "Bugünkü Türk Kadınları". "... Her memleketin terakkisi
kadının cemiyette oynadığı iktisadi, ictimai, insani
vazifeleriyle ölçülür.
- 31 Elbise Modelleri.
- 32 Başlık Modelleri.
- 33 Çarşaf Modelleri .
- 34 "Üsküdarlı Küçük Melahat". Küçük ve fakir bir kızın
hikayesi.
- 37 Eski dünya, Yeni dünya.
- 40 Muazzez ailesine kavuşuyor. Muharrir: **Sabiha Zekeriya.**
- 42 Milli Futbol Takımımızın en kuvvetli oyuncusu.
- 45 "Fırtınadan Sonra". Komedi . Bir Perde.
- 49 Resimli Ay Mecmuası'nın İftara Davet Yazısı.

- 1 "İnkılab yapmak kolay, ama muhafaza etmek güçtür."
Makale.
- 3 "Dünyanın tütün kralı bir Türk milyoneri." Biyografi
- 7 Şark okuyuculuğu garp okuyuculuğu.
- 10 "Erenler Sofrasında". Muharrir: Hakkı Süha.
- 12 "İstanbul'un üç yüzünden bir sahne: Hırsızlık Teşkilâtı.
Hırsızlık İstanbul'da bir sanat halini almıştır.
- 15 "Dansa ilk defa nasıl başladım?" Bir Türk Hanımı dansa ilk
defa nasıl başladığını anlatıyor.
- 17 Çarşaf ve Başlık Modelleri.
- 18 Umumi Harbden sonra yıkılan saltanatlar.
- 20 Saraylar bu fakir milletin son hazineleridir.
- 22 Kadınların Yeni Hayatı.
- 24 "Fen insanlara bir istikbal vaadediyor" (Uçak, tren, araba...).
- 26 Çocuklar arasında ramazan. Ramazanda büyüklerden ziyade
çocuklar akşamları semt semt, mahalle mahalle oyunlarla
sokakları dolaşırlar. Eski Ramazan Lezzeti.
- 27 Bir Ramazan Hikayesi.
- 29 Çalgılı kahvelerde halk nasıl eğleniyordu?
- 33 "Mahalle İmamı". Hikaye.
- 36 "İyi Futbolcularımızdan, Beşiktaş Kulübü'nün Refik Bey'i."
Elbise Modelleri.
- 39 Musikide Türk Kadını.
- 41 Ev hayatında Türk Kadını.
- 43 "Kara Haber" Komedi .Bir Perde.

- 1 Yarattıcı bir insan olarak mı yaşıyorsunuz? Yoksa bir hayvan gibi mi? İnsan beyni küçüklüğü nisbetinde büyüktür.
- 3 Antropolojik bir yazı. Muharrir: Mehmet Zekeriya
"Ruhların muhabere-yi- esrarı. İspritizmanın bilimselliği hakkında bir yazı.
- 5 "Satılık çocuk beş yüz liraya" Çocuk ticareti yapan bir dilenci cemiyetin acıma hisleriyle oynuyor.
- 7 "Aşk mı kuvvetlidir; kin mi?" Rusça'dan nakledilen bir hikaye.
- 12 "Tenis" Muharrir: Selim Sırrı.
- 14 "Türkler nerelere gittiler?".
... Savaştan sonra milletimiz, topraklarımız dağıldı. Bugün bütün Türk gençliğinin birbirine sorduğu bu sorunun cevabını başından binbir felaket geçirdikten sonra bulmaya çalışıyoruz. Hayat karşısında elleri bağlı duran Türk gençliği bir defa da bu soruyu kendi kendine sormuş mudur?
- 17 Çocuk elbiseleri ve nakışları.
- 20 Ölüme çare buluyorlar.
- 22 Tayyare ile dünyayı dolaşıyorlar.
- 26 İki Türk Sanatkârı Cevat Şakir Bey ve Ali Bey.
- 27 Saçlarımızı kesmeli miyiz; kesmemeli miyiz?
- 28 İstikbalde harb ordularla değil, tayyareler ile yapılacak.
- 31 Yazlık çarşaf modelleri.
- 32 İstanbul bir günde ne yiyor? Binlerce tren, vapur otomobil, araba, kayık ve kağı İstanbul'a hergün milyonlarca okka erzak taşıyor.
- 37 İstanbul'un Tulumbacıları.
- 39 Aşk Arzuhalcisi. Hikaye.
- 42 Fenerbahçe Kulübü'nden İsmet Bey.
- 44 Karahaber- Komedi .Bir Perde.

Sayı 5, Haziran 1924 / 1340

- 1 Başmuharirler saltanatına nihayet vermeliyiz. Muharrir: **Mehmet Zekeriya.**
- 2 Bizde halk nasıl eğleniyor?
- 4 İstikbalde aşk nasıl olacak?
- 5 Kısa hikâye. Muharrir: **Orhan Mithat.**
- 8 Kadın ailenin en pahalı uzvudur.
- 11 Amerika'da bir Türk milyoneri: **Fuat Bey.**
- 13 Falcılara gençler niçin müracaat ederler?
- 15 İyi tenis oynamak istiyorsanız **Suzan Hanım**'ın tavsiyelerini dinleyiniz.
- 16 Müstakbel Şehirler.
- 20 Asya ortasında Türk vatanı **Türkistan.**
- 23 Küçük Hanım. Hikaye.
- 26 Yirmi senedir herkesi nasıl güldürüyorum? **Meddahın** anıları.
- 30 Binbir sanatı içinde toplayan bir çarşı, **Kapalıçarşı.**
- 32 Paris'ten getirdiğimiz elbise modelleri.
- 33 Güzel İstanbul.
- 36 Otuz milyon liraya malolan muazzam sergi. **Londra'da** ülkeleri ve eserleri tanıtan bir maket sergi açıldı .
- 40 Bir gazete nasıl çıkıyor? Muharrir: **Hasan Bedreddin.**
- 44 Sporun Önemi.
- 46 Türkiye hafif siklet şampiyon namzedi: **Selami Bey.**

- 1 Maziye değil istikbale, arkamıza değil önümüze bakalım.
Muharrir: Mehmet Zekeriya.
- 2 "Zehra! Arzuhalini yazdım, fakat verecek makam
bulamıyorum.
- 5 Kokain ve Esrar Müptelası Kadınlar .
Bir damla sudan, bir vapuru yürütebilecek kuvvet
çıkartıyorlar. Fennin yeni buluşları anlatılıyor.
- 12 Dünyanın en masum ve en namuslu kadını.
- 14 Mısır'dan İstanbul'a gelen tarihi eserler. Binbirdirek,
Dikilitaş, Su kemerleri, Yerebatan...
- 16 Dünyanın en güzel adamı kimdir?
- 17 İstanbul'un meçhul köşelerinde
- 21 Çocuk yapmalı mı, yapmamalı mı? Doğum Kontrolü
hakkında.
- 23 Mukaddes İsyân . Hikâye. Muharrir: Hakkı Ziya.
- 26 Garip değil mi?
- 27 Rumlar memleketimizde nasıl para kazanıyorlar?
- 29 Sarhoşlar arasında.
- 31 Başımızı muntazam tutmanın yolları.
- 32 İç çamaşırı güzelleri.
- 33 Servet, ziyet ve ihtişam karşısında bir vakt-i temaşa.
- 37 Onlar için hayat bir eğlence, bizim için bir işkencedir.
Avrupalı kadınlar.
- 39 Dünkü dinsiz bugün dinci oldu.
- 41 Türkiye'de boks.
- 42 İngiltere ile Mısır'ın arasını açan memleket: Sudan.
- 44 Müstakbel harbde teyyarelere karşı müdafaa vesaiti.

- 1 Ermeni Meselesi.
3 Hayatını hiçe sayan bir sinema aktörü.
7 Hikâye.
12 Sakın aldanıp da Erzurum'a gelin gitmeyiniz.
16 Almanlar diğer yıldızlara gidecekler.
19 Kızıl Efe'nin hikâyesi.
23 Kıyamet nasıl kopacak?
28 Bizde erkekler nasıl eğleniyorlar?
33 Bizim çocuklarımız ve onların çocukları.
34 Birkaç fena ihtimal.
36 Nüfusumuzun üçte ikisini tufeyliler teşkil ediyorlar.
40 "Boşkafa ve boş kalp" Hikâye.
43 Spor müsabakalarında Türkler.

- 1 Meçhul Asker kimdir? Muharrir: Mehmet Zekeriya
 2 "Vatan aşkın doğduğu yerdir." Gerçek hayat hikâyesi.
 6 Dilenciler tekkesi ve Dilenciler Bayramı.
 8 Bizde bir kız nasıl evleniyor?
 11 Karlar içinde bir ayın . Şiilerin Muharrem Ayı Kutlamaları.
 14 Çakırcalı Efe. Anadolu'nun meşhur Kahraman efesinin
 hikâyesi.
 16 Yavrularımızın terbiye-i-bedeniyesi. Muharrir: Selim Sırrı.
 18 Telsiz telefondan Dar-ül-fünun dersleri veriyorlar.
 ...Yakında İstanbul'da da büyük bir merkez teşkil edilecek,
 ufak ve ucuz bir ahize makinesi ile büyük dünya telsiz
 telefon merkezlerinden verilen konserleri, İstanbul'dan
 verilecek dersleri dinlemek mümkün olacaktır. Telsiz
 telefon Amerika'da şimdi bir tedrisat vasıtası olmuştur
 20 Hasan Cahid Bey'in otobiyografisi. Edebiyatçı ve siyasetçi.
 24 Şal Modelleri.
 26 İstanbul'un meşhur delileri ve abdalları.
 Muharrir: Osman Cemal
 29 Bizde kızlar nasıl düşerler?
 32 Dumlupınar Seferi'nin manası nedir?
 37 Anadolu'nun sıcak suları ile meşhur bir köşesi: Eskişehir.
 39 Merihte insan ve hayat olduğunu iddia ediyorlar.
 41 Tekinsiz ev. Küçük hikâye. Muharrir: Hakkı Süha.
 44 Spor hayatımızda emsalsiz bir hadise
 46 Başmuharirin Köşesi. Kariyerimiz neler istiyorlar?
 48 Sonsöz.
 49 Vücudumuzu ihmal etmeyelim.

- 1 Mektebsiz Demokrasi. Muharrir: **Mim Zekeriya.**
2 Bir sünnet düğününde.
5 Dünyanın en büyük ve en korkunç cemiyeti: Ku Klux Klan.
8 Konya'da oturak alemi.
12 Şapka Tüyü. Hikâye. Muharrir: **Hakkı Süha.**
16 İnsanları fenalığa sevk eden en laf anlamaz kuvvet.
21 Anadolu köylerinde nasıl evleniyorlar?
25 Şişmanlıktan müştekimisiniz? Muharrir: **Selim Sırrı.**
27 Kadınların dünyası.Kadın-erkek ilişkileri hakkında.
29 Kaza ve kader. Muharrir: **Ahmet Kadri.**
32 Esir bir kızın hayatı nasıldır?
35 Açık yazı ve resimler gençleri nasıl bozuyor?
38 Hayatınızın son döneminde arzunuz nedir?
40 Anadolu'yu tehdit eden yeni bir hastalık: Sıtma.
43 Türkiye'nin en kıymetli tenisçisi.
45 Başmuharririn köşesi: Erzurum'da kadın hayatı.
47 Abonelerimizin fotoğrafları

- 1 Ziya Gökalp hazin ve inkisar içinde ölmüştür.
Muharrir: Mehmet Zekeriya.
- 3 "Ölümden ve Aşktan daha zorlu" Muharrir: Yakup Kadri.
6 "Neredesin Hüseyin Bey, başını mezardan kaldır da gör"
Muharrir: Ahmet Rasim.
- 10 Markoni telsiz telgrafı nasıl buldu?
12 İstanbul'un ham sofileri.
14 İhtiyar inzivaya niçin çekildi?
16 Anadolu'yu kasıp kavuran müthiş hastalık: Sıtma
19 Kadınlar muvafakatlerini nereye medyundurlar?
22 Anadolu nasıl eğleniyor?
25 Nasıl boyanmalı?
27 Anadolu'dan bir kumar sahnesi.
29 Türkiye'nin en demokratik cemiyeti:
"Topkapı Fakr-ü-Perver Cemiyeti"
32 Avrupa'da mebuslar ve vekiller nasıl eğleniyor?
35 Hayatınızın son deminde arzunuz nedir?
39 Türk'ün bir asırda bir defa yetiştirdiği bir deha: "Ziya
Gökalp".
- 43 Milli Takım Kalecilerinden: Hamit Bey.
45 Başmuharririn Köşesi.
47 Abonelerimizin fotoğrafları

- 1 Politikacılar ülkeleri felakete sürükler.
2 Hindistan'ın yeni peygamberi: Gandhi.
6 Dünyanın en garip ve en esrarengiz mezhep ve cemiyetleri.
9 Çocuğunuz mu var, derdiniz var demektir.
11 Türkiye'deki uyku hastalığı.
12 Asri hayatın, aile hayatımızda ve çocuklarımız üzerinde
yaptığı
14 Türkiye'de Hukuk.
15 Türkiye'de Aile.
18 Ruhu parmaklar vasıtasıyla söyleten hocalar
20 Gülabi Çavuş Anadolu'yu nasıl görüyor?
Anadolu'yu gezen bir askerin son izlenimleri.
22 Dilenciliği nasıl men edebiliriz?
28 Hoca Efendi'nin nefesi.
32 Son Bahar Modelleri.
33 Abonelerin İstekleri.
40 Mezkûr Ölüler. Muharrir: Hakkı Süha.
45 Abonelerin fotoğrafları.
47 Başmuharririn köşesi. İstekler ve Cevaplar

Sayı 12, Kanun-u-Sani 1924 / 1340

- 1 Mecmuamız bir yaşında.
2 Kış aylarında İstanbul.
4 Körler dünyayı nasıl görürler?
6 Bu sene havalarda neden gayritabii haller meydana geldi?
Türkiye'de ve tüm dünyada meydana gelen iklim
değişiklikleri hakkında.
12 Kocamı niçin öldürdüm? Dünyanın en mühim ve en
şayan-ı- dikkat itirafı. Muharrir: **Münire Handan**
18 Kabiliyetinizi anlamak ister misiniz?
23 Nüfus Kanunu'nun manası ve neticesi.
Bir perdelik Aile komedisi.
.28 Anadolu'da nasıl kız kaçırıyorlar?
32 İstanbul'da mağara hayatı yaşayanlar.
36 Avrupa Raksı mı? Milli Raks mı?
40 Aslanların Aşkı.
46 Sefalet içinde kadınlı, rakılı bir alem.
49 Şalvardan kombinezona.
54 Cennet Kız'ın Cenneti. Bir Anadolu hikayesi.
Muharrir: **Halide Edip.**
56 Türk sahnesinin ilk kadın sanatkârı.
59 Fenerbahçe sol açığı: Bedri Bey.
62 Hayatınızın son deminde arzunuz nedir?
67 Abonelerin fotoğrafları.

RESİMLİ AY CİLT 2

Sayı 1, Şubat 1925/1341

- 1 Gazi Paşa'nın Konya'da Hüseyin Ağa'yı ziyareti.
Halkın tepesinden inmeyen zalim padişahlardan sonra bir devlet büyüğünün fakir bir adamın büyüklerini ziyaret etmesi.
- 2 Meşru izdivaç mı? Serbest Aşk mı?
Muharriri: **Münire Handan.**
- 7 Hapishaneye niçin ve nasıl girdim? Muharrir: **Hakimizâde Mahmut Rıfat . Orhangazi Merkez Hapishanesi'nden.**
- 11 Kesik Saç Modasından Sonra Saç modası..
- 12 Olağan Şey: Bir perdelik küçük bir komedi.
Muharrir: **İbnürrefik Refik Ahmet.**
- 18 Bir büyücü nasıl büyü yaptığını anlatıyor:
Muharrir: **Osman Cemal**
- 20 Tufan neden olmuştu ve neden olacaktır? Bilimsel Yazı.
- 23 Dünyanın en güzel kadınları.
- 27 Bizim güzellerimiz. Muharrir: **Ahmet Rasim.**
- 30 Halkın Dert ortağı "Merkez Efendi" nasıl evliya oldu?
Muharrir: **Mehmet Sait.**
- 33 Esrarlı Sigara. Hikâye. Muharrir: **Hakkı Süha.**
- 40 Avrupa'ya ilk ve son giden Türk Pehlivanlar.
Muharrir: **Selim Sırrı.**
- 45 Bu çehrede ne okuyorsunuz? Yüz size ne söyler?
Atatürk'ün ve Kurtuluş Savaşı komutanlarının resimleri:
İsmet İnönü, Rıfat Paşa....
- 47 Başmuharirin yazısı
- 48 Orhaniye Neşriyatı'nın yeni kitaplarının reklamları. Sözde kızlar, Canan, Bataklık Çiçeği...

- 1 İrtica niçin revaç buluyor. Muharrir: **Mehmet Zekeriya.**
- 2 Nasıl basıldım? Muharrir: **Ahmet Rasim.Hikaye.**
- 10 İstanbul'un en maruf adamı: "Pazar Olacak Bey".
- 13 Kafamızdaki düşüncemizi nasıl buluyorlar? Telepati gücüyle anlayanlar.
- 15 Mamuttan sonra da dünyada yaşayan ilk insan.
Antropolojik yazı.
- 17 Çapkın Ali. Acıklı fakat gülünç bir küçük hikâye.
Muharrir: **Selim Sırrı.**
- 21 Lohusalara musallat olan kadınlar.
- 24 Dilek budalası. Muharrir: **Hakkı Süha.**
- 30 Başkalarının hakkında ne düşündüğünü bilmek ister misiniz?
Amirler için- memurlar için.
- 32 Türkiye'de dansı getiren ilk Türk kadını.
- 35 İstanbul'da oturak Alemi. Muharrir: **Münire Handan.**
Anadolu ile İstanbul arasındaki fark birinin hususi, diğerinin umumi olmasıdır.
- 40 Futbolun yeni bir yıldızı : Kadri Bey. Muharrir: **Çelebizade Said.**
- 42 Kıyamet ne vakit kopacak. Muharrir: **Mehmet Sait.**
- 45 Hayatınızın son deminde arzunuz nedir?
- 46 Başmuharririn köşesi.
- 47 Abonelerimizin fotoğrafları.
- 48 "Kurtlar mucizesi" Senenin en büyük filmi .Reklam .
- 49 Kolynos Dentrifrice . Dişmacunu Reklamı

- 1 Çocukları kurtaralım.
- 2 Bütün dünyayı istila eden yeni bir hastalık: Bilmece.
- 5 İlk Türk teyyaresini nasıl yaptım ve nasıl taltif edildim?
Muharrir: Vecihi
- 7 İstikbalde harb nasıl olacak? Bilimsel yazı.
- 9 Dünyanın en küçük artisti.
- 12 Elli sene sonra dünya nasıl olacak?
- 17 Türk sahnesinin bir yıldızı: Neyyire Neyir.
Muharrir: Müşahid Bey.
- 19 Kocamı niçin aldattım? Muharrir: Münire Handan
- 25 Kıskançlık .Küçük hikâye.
Muharrir: Hakkı Süha.
- 30 Sarayda duvarlara nasıl konferans verdim?
Muharrir: Selim Sırrı.
- 33 Amerika'dan nasıl döndüm ve nasıl karşılandım?
Muharrir: Yusuf Münir.
- 36 Anadolu'nun içyüzü. Muharrir: Sabiha Zekeriya
- 41 İzmirli'lerden Hamdi Bey .Sporcu.
Muharrir: Çelebizâde Sait.
- 44 Define. Muharrir: Mehmet Raif.
- 47 Müsabakamızı kimler kazandı? Hayatınızın son deminde
arzunuz nedir?
- 48 Başmuharririn köşesi.
- 49 Kolynos Reklamı.
- 50 Engüzel çocuk mecmuası "Sevimli Mecmua" Reklamı

Sayı 4, Mayıs 1925 /1341

- 1 Biz Asri olmayı nasıl anlıyoruz?
 2 Ne biliyorsunuz? Muharrir: **Mehmet Arif**
 Bilgileri sınavan bir yazı.
- 4 "Bayramlık" Bir perdelik küçük bir aile komedisi.
 Muharrir: **İbnürrefik Ahmet Nuri.**
- 6 Sağırlığın faidesi var mıdır?
 8 Hayatta niçin muvaffak olamadım? Muharrir: **Münire Handan Hikâye.**
- 12 Son çare. Muharrir: **Hakkı Süha**
 17 İstikbali en parlak meslek hangisidir?
 18 Ellerinizi gösteriniz; kim olduğunuzu söyleyelim.
 19 Nasıl intihar ediyoruz?
 21 Eskiden hanımlar nasıl eğleniyorlardı? Şimdi tenis oynuyorlar.
 Muharrir: **Birhan Cahid.**
- 23 İzdivaç dünyanın en zor işidir.
 26 Pasta yapmak bir sanat olmuştur.
 27 Çarşaf modelleri.
 28 Tahsilli bir kadın evlenmeli mi?
 32 Kocamla niçin barıştım? Muharrir: **Nigâr Salih.**
- 36 Mahya nasıl yazılır?
 39 İstikbal bize ne vaatediyor?
 41 Şişmanlıktan nasıl kurtulabilirsiniz?)
 43 Bu kadınların en güzeli hangisidir? Fotoğraflarla güzellik yarışması.
 44 Define.
 46 Türk Pazarı Reklamı.
 47 Başmuharririn Köşesi.
 48 Abonelerimizin fotoğrafları.
 49 Kolyos Reklamı.
 50 "Resimli Yıl" Almanacağı Reklamı.

- 1 Fikirden evvel mefkûre lâzımdır. Mefkure kavramı ondan geliyor. Muharrir: **Sabiha Zekeriya** .
- 2 Çocuğunuzun bir dahi olmasını istiyorsanız şubat ayında doğmasını temin ediniz. Çocuğunuzun doğduğu ay bütün istikbalini tayin eder.
- 4 Niçin bedbaht olalım? Muharrir: **Münire Handan**.
- 10 Bütün dünya kadınları niçin bana esirdirler? Dünyanın en büyük terzisinin görüşleri.
- 13 Sahnemizin soylu aktristi: Mina Hanım. Muharrir: **Zeki Cemal**.
- 16 Hayatta ve teşebbüslerimizde muvaffak olmak için ne yapmalıyız?
- 19 İçin için nasıl zehirleniyoruz? Morfin ve kokain müptelaları. Muharrir: **Doktor Kenan**
- 23 Daima genç kalmak isterseniz sesinizi iyi terbiye ve muhafaza ediniz.
- 25 Parmak izi namuslu adamlar için daha ziyade lâzımdır.
- 28 "Bir kedi yüzünden" Hikâye. Muharrir: **Hakki Süha**.
- 33 Ferhunde. Muharrir: **İbnürrefik Ahmet Nurettin**.
- 35 Büyükada'da nasıl eğlenirler? Muharrir: **Mim He**.
- 37 Frengi kurbanları. Muharrir: **Dr. Mazhar Sadık**.
- 39 Gençliğinizi nasıl muhafaza edebilirsiniz?
- 40 Ford şimdi de dünyayı tayyare ile dolaşacak.
- 42 Fenerbahçe birinci takımından: Ragıb Bey.
Muharrir: **Çelebizâde Sait Tefvik**
- 44 Define.
- 47 Bu kadınların en güzeli hangisidir? Yarışma.
- 48 Başmuharririn köşesi.
- 49 "Resimli Yıl" Almanığı Reklamı.
- (50)

Sayı 6, Temmuz 1925 /1341.

- 1 Savaşlar ve Milletler.
 2 Ahiretle temas-ı-tesis mümkün olacak mıdır?
 5 Elli yaşında olduğum halde neden halâ gencim? Romanya
 kraliçesi.
 7 Yaşınız büyüdükçe akıl ve dimağınızda beraber büyür mü?
 9 Kutb-u-şimalîyi keşif için bütün milletler yarışa çıktılar.
 11 Şahsiyetinizi inkişaf ettirmek için ne yapmalısınız?
 14 Niçin evlendim? Hayatım buna acı bir cevaptır.
 Muharrir: Nigâr Salih.
 17 Dünyanın kadın tenis şampiyonları Wimbledon'da
 toplanıyorlar.
 19 Banknotların da bir ömrü vardır. Onlar da yaşarlar ve
 ölürler.
 21 Helvacı Güzeli. Muharrir: Hakkı Süha.
 26 Almanya'da Çıplaklar Cemiyeti. Muharrir: Aziz Fikri
 (Hanım).
 28 İçki Meclisi. Muharrir: Selim Sırrı.
 30 Anadolu'nun hakiki düşmanları Frengi ve Tifo.
 Muharrir: Tevfik Nuri.
 32 Define.
 34 Güzel yüzen bir genç güzel vücut sahibi olur.
 38 Hayattaki mevkisi ne olursa olsun, kadın; kadın olmalıdır.
 Muharrir: İbnürrefik Ahmet Nurettin
 40 İzdivaç hakkında, evlenmeden evvel çocuklarımıza
 nasihatlerim.
 Muharrir: Tevfik Nuri
 43 Yarınki harbleri karada değil; havada yapacağız.
 45 Milyoner Boksörler.
 46 Resimli Ay'ın güzellik müsabakası.
 46 Resimli Ay'ın yarışması: Türk Ailesi artık asrileşiyor. Sizce
 ailenin reisi erkek mi olmalı? Kadın mı?
 25 satırlık bir yazı gönderin, seçelim!
 47 Başmuharririn köşesi.
 48 İlanlarınızı "Teyyare Mecmuası'na" veriniz.
 49 Resimli Yıl Reklamı.

- 1 Talih ve kadere niçin inanıyoruz?
- 2 Kadınları yaşlı gösteren sebep nedir? **Ağız Göz kırışıklığı.**
- 4 Bir adamın okumuş olduğunu nasıl anlarsınız? **On**
Alamet.
- 6 **Karı-koca Rabıtası. Muharrir: İbnürrefik Ahmet Nurettin.**
- 8 **Çekoslavakya. Muharrir: Selim Sırrı.**
- 10 Edalı dansetmek istermisiniz?
- 13 Kocaları nasıl idare etmeli?
- 16 Tutankamon hazineleri.
- 19 "Ben evli bir kadının" Muharrir: **Münire Handan.**
- 24 Garip mizaçlı adamlar niçin doktora giderler?
- 27 Çin kımıldadığı gün dünya yerinden oynayacaktır.
- 31 İnsanlar maymundan mı gelmiştir? Allah tarafından mı
yaratılmıştır? **Darwin Nazariyesi.**
- 33 Karısını şişleyerek öldüren Ahmet Vefik niçin delirdi?
Muharrir: Dr. Fahreddin Kerim.
- 36 **Define .**
- 39 **Bire-beş. Muharrir: Hakkı Süha**
- 43 **Abonelerin dikkatine.**
- 44 **Ressamlarımızın Resim Sergisi.**
- 47 **Başmuharririn köşesi.**
- 48 **Kütüphane-yi-Sudi Reklamı.**
- 49 **Resimli Yıl Reklâmı.**

Sayı 8, Eylül 1925 / 1341

- 1 Yeni nesile demokrasi zihniyetini vermek istiyor
musunuz?
- 3 Romanya Kraliçesi, kadınların süse düşkün olmalarını
kendilerini erkeklere göstermek ve sevdirmek isteğinden
ileri geldiğini iddia ediyor.
- 5 Herzaman istediğiniz birşeyi o anda niçin yapamazsınız?
8 Resimli; Amundsen'in Kutb-u-Şimalî Seyahati.
- 10 Genç Kızlar Fransa'da kampta. Bir Terbiye-yi-bedeniye
kampı. Muharrir: **Selim Sırrı.**
- 12 Bin yüzbin sene evvel insanların yaşadığını iddia ediyorlar.
16 Cinayet yapan deliler kendi kendilerine mi ölürler?
Muharrir: **Dr. Fahreddin Kerim.**
- 21 Niçin metres olarak yaşıyorum? İlelebed evlenmemeye
niçin karar verdim? Muharrir: **Münire Handan.**
- 26 Kocamın yapmasını istediğim şeyler. Muharrir: **Nermin.**
- 28 Dar-ül-fünun'dan yetişen kadınlar eve mi? Hayata mı
giriyorlar?
- 32 Ben sizin hepinizi tanıyorum. Muharrir: **Dr. Kenan.**
- 35 Meçhul şehidin huzurunda. Muharrir: **Seyyah.**
- 36 Yırtılmış Mektuplar. Muharrir: **Hakkı Süha.**
- 41 Define .
- 44 Çok yaşamak ister misiniz?
- 46 Ailede kadın mı, erkek mi müsabakası.
- 49 Kütüphane-i-Sudî Reklamı. Yayınladığı kitapların listesi.
- 50 Resimli Ay Reklamı.
- 51 Kalış pul fabrikası Reklamı.

- 1 İnkılabın Felsefesi.
- 2 İsteddiğimiz herşeye mâlik olmak elimizdedir.
- 4 İstanbul'da telefonda neler konuşurlar? Muharrir: **Mehmed Cemal**
- 6 Fennin bize anlattığı en harika hikaye. Bir Nobel Alimi.
- 9 Mahçup, mütevazı, muhteris ve korkak adamlar niçin öyledirler?
Muharrir: **Mehmed Arif.**
- 12 Tiyatro Sanatkârlarımız birleştiler.
- 14 İstedğiniz kadar yaşamak sizin elinizdedir.
- 18 Vali iskemlesinden halk nasıl görünür? Muharrir: **Sabık.**
- 20 Kıtapta öyle yazılı! Muharrir: **İbnürrefik Ahmet Nurettin .**
- 24 Asırlardan beri kadın yüzü görmeyen bir yeri Aynaros'da papazlar nasıl yaşarlar?
- 26 İkiz çehreler. Antropolojik.
- 28 Kocama niçin yalan söylüyorum? Muharrir: **Münire Handan.**
- 33 "Recm" (Taşlama) Muharrir: **Hakkı Süha.**
- 37 Define .
- 39 Delileri cinayete sevk eden hezeyanlar nelerdir?
Muharrir: **Dr. Fahreddin Kerim.**
- 40 Kocalara neleri söylemeli? Muharrir: **Nermin.**
- 42 '39 sayfanın devamı'.
- 43 Yirmi senelik ebelik hayatımda neler gördüm:
Muharrir: **Kabile Rasiha.**
- 46 Resimli Ay Mecmuası Piyangosu "On lira verin talihiniz dönsün".
- 47 Kadın mı, erkek mi yarışması.
- 48 Başmuharririn köşesi.
- 48 Niçin ilan yapmaya mecbursunuz?
- 49 Kütüphane-i Sudi Reklamı.
- 50 Kalış Fabrikası ve Matbaası Reklamı.

Sayı 10, Teşin-i Sani, 1341

- 1 İnkılaba mukavemet eden ictimai amiller.
2 Romanya Kraliçesi ihtiyarlıktan korkmaya başladı.
4 Dolu tanelerini alelâde buz parçaları zannediyoruz.
6 Hayatta muvaffak olmak ister misiniz?
Muharrir: **Nadir Sabri.**
- 8 Bir manikürcü kız elimizin tırnakları için ne diyor?
Muharrir: **Nail Muhtar.**
- 10 Üç kocam. Muharrir: **Münire Handan.**
14 Dimağlarımız bir af merkezidir.
17 Niçin muallim oldum?
18 Z. Gökalp'in inkılab hakkındaki fikirleri.
20 Ziya Bey, din ve siyasetin birbirine karışması hakkında ne düşünüyor?
22 Niçin dayak atıyoruz? Görüşler.
24 Yeni bir işe başlarken maaşınızı sorun!
25 Kadınların diş tedavisi neden uzun sürer. Muharrir: **Ali Sami.**
- 27 Büyük Mefkûre .Hikâye. Muharrir: **Hakkı Süha.**
32 Anamıza babamıza ne medyunuz?
33 Çocuklarımız.
35 Padişahlar kardeşlerini nasıl öldürürlerdi?
38 Erkekler kıyafette kadınları taklit ediyorlar.
40 Hayattaki Çalikuşları. Muharrir: **Dar-ül-Muallimattan mezun Nesime Hanım.**
- 42 Anamıza babamıza ne medyunuz? (Devamı).
43 Define.
46 Kadın mı , erkek mi müsabakası.
48 Başmuharrir'in köşesi.
49 Kütüphane-yi-Sudî Reklamı.
50 Alaaddin Ömer- Le plus grand Atelier de reproductions du levant.

Sayı 11, Kanun-u-Evvel 1925/1341

- 1 Türkiye Cumhuriyeti kadın ve çocuk esaretini
lağvetmelidir.
- 2 Baston kullanımının insanın tabiatını ve mahiyetini ifşa ettiği
doğru mudur?
- 4 Lord Curzon'un kızı.
- 6 Birinci hanım biraz davacı oldu mu, ayırmalı.
Muharrir: Sabık hakimlerden **Ahmet Fehmi.**
- 8 Bazı adamlar niçin sinirlerimizi tahrib ederler?
- 11 Muvafakatimi çocuklarıma medyunum. Muharrir: **Seniha
Nahid.**
- 14 İçimizdeki düşmanlar. Şüphe üzerine.
Muharrir: **Dr. İbrahim Osman.**
- 16 Otuz sene gazetecilikte neler gördüm.
Muharrir: **Hüseyin Bedrettin.**
- 17 Küçük Hikâye.
- 20 Niçin kıskanırız? Muharrir: **Vefik Şakir.**
- 25 Dinleri değiştiren deliler. Muharrir: **Fahrettin Kerim.**
- 27 Dudak boyasının sırrı.
- 30 Kadınlar tabi hırsızlardır.
- 32 En çok kıllar traş olur, ve niçin olurlar?
- 35 Nasıl yürümeli, nasıl durmalı, oturmalı ve nefes almalı?
- 37 Dinmiş Balon. Muharrir: **Hakkı Süha.**
- 41 Şifreli yazıları nasıl hallederler?
- 44 Define.
- 46 Kadın mı, Erkek mi? Yarışması.
- 48 Türkiye'nin en büyük oniki adamı kimdir? Yeni yarışma.
- 49 Kütüphane-yi Sudi Reklamı.
- 50 Kalış pul makineleri Reklamı.

SEVİMLİ AY, CİLT 3

Sayı 1, Şubat 1926/1342

- 1 Garp Medeniyeti, Şark Medeniyetlerini niçin yıktı?
2 Bir taharri memuruna göre, insanın yedi zaaf noktası
Muharrir: **Mehmet Cemal.**
- 4 Dünya vesait ve nakliye hükümdarı: FORD.
6 Memleketimizdeki intihar salgınına karşı ne yapmalıdır?
Muharrir: **Fahrettin Kerim.**
- 8 Güzellik sahibine saadet mi getirir, felaket mi?
11 Çocuklarımıza izdivaç hakkında neler öğretmek isterim?
Muharrir: **Ahmet Şükrü.**
- 13 Çin'de kadınlar nasıl yaşarlar.
15 Cinayetler memleketin elli milyon lirasına maloluyor.
17 Dudak ve kaşlarınıza, çehrenize yakışan tuvaleti nasıl yaparsınız.
18 Nasıl eğleniyoruz? Muharrir: **Birhan Cahit.**
20 Hanedana mensup bir prensim, fakat senede iki defa görünürüm: Bulgar Prensi.
24 Yirmi senedir halkı nasıl güldürüyor?: Ali Efendi.
Muharrir: **Mehmet Sait.**
- 25 Mekteplerde gizli kalan dehaları nasıl meydana çıkarıyorlar? Muharrir: **Mehmet Arif.**
- 27 Bizim çocuklarımız. Muharrir: **Nigar Salih.**
- 30 Mediha Hanımefendi. Muharrir: **Münire Handan.**
- 34 Talih Kuyusu. Muharrir: **Selim Sırrı.**
- 37 Son uyanış. Muharrir: **Hakkı Süha.**
- 43 Define.
- 45 Karilerimizle bir hasbıhal.
- 47 Kadın mı hakim olmalı, erkek mi?
- 48 Hasret kavuşturan sayfası.
- 49 Resimli Perşembe Reklamı.

Sayı 2, Mart 1926/1342

- 1 Canınız bir şeyi yapmak istiyorsa onu yapınız.
- 2 Dünyaya mesihin geldiğini ilan ediyorlar. Yeni mesih:
Krişnamuti.
- 4 Niçin intihar ederler?
- 5 Bizde kadınlar nasıl çalışıyorlar? Muharrir: **Niyazi Enver.**
- 8 Romanya'nın kraliçesine göre manâsı nedir?
- 11 Ruhumuz fennen ve maddeten ölçülüyor, mevcudiyeti
isbat ediliyor.
- 13 1926 senesi dansları.
- 17 Yirmi sene sonra karıma niçin döndüm?
- 20 Nasıl zengin olunur?
- 21 Sinema artistleri vücutlarının güzelliğini nasıl muhafaza
ediyorlar?
- 24 Dilsizlerde herkes gibi konuşabilirler.
Muharrir: **Dr. Fahrettin Kerim.**
- 26 Neferler Arasında.
- 29 Minnettarlık. Hikâye.
- 34 Şehrazat'ın dulluğu.
- 39 Kadın mefkûreleri. Muharrir: **Münire Handan.**
- 43 Kadın. Hikâye. Muharrir: **Hakkı Süha.**
- 47 Define. Muharrir: **Mehmet Rauf.**
- 48 Kadınlar da, kocalarını intihab hakkına sahip olmalı mıdır?
Yeni müsabakamız.
- .49 "Yeni Ses Gazetesi"Reklamı.

- 1 Kanun-u Medeni karşısında Türk kadını.
2 Hayatta muvaffak olmak istiyorsanız beni dinleyin.
Muharrir: **Mehmet Arif.**
- 4 Şık nedir ve kime şık derler?
6 Amerika'da çok moda olan ve kadınları cezbeden yeni bir
din. Muharrir: **Seyfettin.**
- 8 Herkesle iyi geçinmenin sır ve sanatı.
11 Öpüşmenin hastalıkları.
13 Maşalı kesik saçlar güzelliğinizi azaltıyor mu; çoğaltıyor
mu?
15 Hayatımızı idare eden batıl akideler.
17 Bir aile doktoru neler görür? Neler öğrenir?
20 Bir insanı yüzünden nasıl anlarsınız?
23 Ticaret bonmarşesi.
26 Kadınlar kıskanmak mı, kıskanılmak mı isterler?
Muharrir: **Münire Handan.**
- 32 Minnettarlık (Devam) Muharrir: **İbnürrefik Ahmet Nuri**
33 Misafir odasından salona.
35 Radyo ile neler yapıyorlar? Neler yapacaklar?
36 1900'den 1920'ye kadar asrın yetiştirdiği alimler .
(2 sayfa fotoğraf ve isim)
- 40 İki mektup. Muharrir: **Hakkı Süha**
43 Define .
46 İzdivaçta ne ararsınız? Servet mi, güzellik mi, ahlâk mı?
46 Bu nüshamızda en çok hangi yazıyı beğeniyorsunuz?
Niçin?
- 47 Kadınlar ev kadını mı olmalı? Meslek Kadını mı?
48 Hasret kavuşturan sayfası.
49 Türkiye'nin en çok sevilen ve satılan mecmuası: "Resimli
Perşembe Mecmuası" Reklamı.
50 Matbaa-yı-Ebulziya Reklamı.

Sayı 4, Mayıs 1926/1342

- 1 Ailede demokrasi.
- 2 Adem ile Havva nasıl yaşarlardı?
- 6 İkiz çocukların anası olmak ne demektir? Muharrir: **Naciye Fikri.**
- 8 Kadınlarına en ziyade ehemmiyet veren memleket hangisidir? Muharrir: **Troçki.**
- 10 Bir merkez memuru neler görür, işitir, öğrenir? Muharrir: **Kemal Nuri.**
- 12 Balolar- Suareler.
- 15 Resimli Perşembe İlanı- Samsun Halk Kütüphanesi İlanı.
- 16 Elleriniz bu ellerden hangisine benziyor? (El Tahlili).
- 17 Tüccar gözüyle müşteri nasıl görünür? Muharrir: **Kemal Kamil.**
- 19 İsteri geçiren çocuklar. Muharrir: **Fahrettin Kerim.**
- 21 Saadetin altı esas noktası. Muharrir: **Feyzi.**
- 23 Yeni hayata hazırlanan çocukların altı büyük ihtiyacı.
- 26 Kadınlar her istediklerini yapmalılar mı? Muharrir: **Münire Handan.**
- 31 Bir erkek karısına neler bırakır? Muharrir: **Feridun Nejdet.**
- 33 Zehirli Yoldaş. Muharrir: **Hakkı Süha.**
- 38 İstanbul Hanımları. Muharrir: **Münire Handan.**
- 44 Define .
- 47 Yeni Ses Piyangosu Reklamı.
- 49 Kadınlar ev kadını mı, meslek kadını mı olmalı? Yarışma.
- 50 Şişli Terakki Lisesi Reklamı.
- 51 Sevimli Ay'ın telefon numarası reklamı = 36 57

- 1 Türk kadını ve Türk hanımı.
- 2 Altın para nerede toplanıyor? Ekonomi Yazısı.
- 4 Muhtelif mesleklerdeki insanlara göre çok yaşamamanın sırrı nedir?
- 7 Doğduğunuz gün talihinizi ve mukadderatınızı tayin eden gündür.
- 8 Yeni bir Türk musiki aleti icateden Türk kimdir?
Zeynelabidin Bey. Muharrir: **Manastırlı Cavid.**
- 10 Erkekler hangi tip kadınları severler ve niçin?
- 15 Bir kadın kocasından neler bekler? Muharrir: **Nigâr Salih.**
- 17 Kibar aleminde bir kadının ilan-ı günahı. Muharrir: **Ayten.**
- 19 Kanaat kötü. Muharrir: **Dr. Feyzi.**
- 21 Sari hastalık gibi bütün dünyaya yapılan ve her tarafta oynanan yeni dans: **Çarliston.**
- 23 Bir adamı ellerinden nasıl anlayabilirsiniz?
- 25 Gülün Rengi. Gül-Bülbül Efsanesi. Muharrir: **Seyyah.**
- 27 Tüysüzoğlu nasıl zengin oldu? Muharrir: **Selim Sırrı.**
- 29 Kadını hayatı mı? Kanun mu esir eder? Muharrir: **Münire Handan**
- 32 Muharrirlerimiz, ediblerimiz nasıl yazı yazarlar?
- 34 Kafkas kadınları nasıl evleniyorlar?
- 37 Ticarete insanları iflasa sevk eden beş sebep.
- 40 Evinizin nasıl tefris edildiğini gösteriniz, size kim olduğunuzu söyleyelim.
- 42 Metres. Muharrir: **İbnürrefik Ahmet Nuri.**
- 45 Define .
- 47 Hasret kavuşturan sayfası.
- 48 Yüz lirayı kim kazandı?
- 49 Yeni Ses Mecmuası Reklamı.
- 50 Şişli Terakki Lisesi Reklamı.

- 1 İcçtimaî Umran nasıl tesis eder?
2 Küçük kızın hikayesi.
5 Ahiret var mı, yok mu?
7 Ne olacağınızı ilim size nasıl söyler?
9 Rüya, gizli arzu ve korkularınızın ifadesidir.
12 Dünyanın en güzel, en meraklı ve en ziyade ziyaret-i şâyan yerleri nerelerdir?
16 Gül. Muharrir: Seyyah.
20 İzdivaçta onda bir mesut olmak ihtimali var.
23 Fakirlerin ve sihirbazların hayatı.
25 Muharrirlerimiz, ediplerimiz nasıl yazarlar.
27 Kadınlar tuvalet (giyim-kuşam) için nelere tahammül ederler?
30 Kendimizi tanıyalım sayfası.
32 İğrenç ve şayan-ı heyret bir aile macerası. Muharrir: Ayten.
34 Nâşad halkı nasıl güldürüyor? Muharrir: Said: Naşit Bey (Tuluatçı)
36 Ortakla (kuma) yaşamaya niçin razı oldum?
Muharrir: Münire Handan.
40 Kendi kendinize nasıl yüzersiniz? Muharrir: Selim Sırrı.
43 Define .
46 En mükemmel koca kimdir?
47 Reklam sayfası (8 Reklamı)
48 Diğer sayfalardaki yazıların devamları.
49 Ş.T.L. reklamı.
50 Resimli Perşembe Reklamı.

Sayı 7, Ağustos 1926 /1342

- 1 Niçin halâ Bab-ı Ali Lisanı kullanıyoruz?
- 2 Uykusuzluğun yedi sebebi nedir? Muharrir: **Dr. Feyzi.**
- 4 Erkeklerden kadınlar hakkında neler işitirim ve öğrenirim?
Muharrir: **Nigâr Salih.**
- 7 Kadınlar mı daha çok aldatır, erkekler mi?
- 9 Arzularınız mı sizi idare eder, siz mi arzularınızı?
- 10 Hanımlar bacaklarını nasıl tutmalı, oturmalı?
- 12 Manş Denizi'ni yüzerek geçenler. Muharrir: **Selim Sırrı .**
- 14 Muharrirlerimiz, ediplerimiz nasıl yazıyorlar?
Gazi'ye Suikast.
- 17 Bir çocuğun izzet-i-nefsi. Muharrir: **Münire Handan.**
- 19 Boğaziçi'nde bir aşk macerası. Muharrir: **Birhan Cahit.**
- 24 Reklamı niçin ve nasıl yapmalı?
- 26 Bir aşk vakası. Muharrir: **Münire Handan**
- 30 Amerika'da kocalar
- 32 Güzel giyinmenin muvaffakiyetimize ne gibi tesirleri vardır?
- 35 Kendimizi tanıyor muyuz?
- 37 Bu kadın kimdir? Muharrir: **Nejat Kadri**
- 40 En büyük fakr-ü-perver Galip Hakkı Bey niçin fakirlere düşmandır? Muharrir: **Mehmet Sait**
- 42 Her milletin güzel kadınları kimdir? (2 sayfa fotoğraflar)
- 44 Define.
- 47 Hislerinizi ve fikirlerinizi ölçmek istiyorsanız, bu sualleri cevaplayınız.
- 48 Hasret kavuşturan sayfası
- 49 Şişli Terakki Lisesi Reklamı
- 50 Seyr-ü-Sefain Vapurları Reklamı (Avrupa vapurlarından farksızdır)

Sayı 8, 1926 Eylül

- 1 Anadolu'da kadın
2 Kadınlardan erkekler hakkında neler işittim ve öğrendim?
4 Karınızın nasıl bir kadın olmasını istersiniz?
7 Her ailenin hususi teyyaresi
10 Kadınlar niçin kısa elbise giyer?
12 Elleriniz size hal ve istikbalinizi nasıl söyler?
14 Ay'da neler görüyorlar? İlmî yazı
17 Her kızın erkeğe, her erkeğin kıza soracağı on sual
19 Neyzen Tefik neden delirdi? Muharrir: Mehmet Sait
22 Bu kadın kimdir? Muharrir: Nejat Kadri
25 Muharrirlerimizin, ediplerimizin nasıl yazı yazıyorlar?
26 Hangi işe elverişli olduğunuzu nasıl anlayabilirsiniz?
28 Kadınlar hislerini ne dereceye kadar saklayabilirler?
Muharrir: Münire Handan.
33 Selma Selim Sırrı Hanım'ın bedii Raksları.
Muharrir: Selma Selim Sırrı.
36 Bir kadının kaşları ne mana ifade eder?
38 Tütünde kadınlarımız nasıl çalışıyorlar?
40 Kan Damlası (Define'nin zeyli) Muharrir: Mehmet Rauf
43 Milli Takımın yeni muavini: İzmirli Vahi Bey.
Muharrir: Çelebizade Sait Tefik.
45 Türkiye'nin en güzel yeri neresidir?
46 Kendimizi tanıyalım (Testler.).
49 Şişli Terakki Lisesi Reklamı.
50 Paris'in kadın ve erkek fantezi kıyafet modelleri.
Mehmet Zeki Modaevi.

Sayı 9, Teşrin i Evvel 1926 /1342

- 1 Lise mezunları neler bilmelidirler?
2 Tutankamon zamanındaki gibi.
5 Günde altıbin otomobil nasıl imal ediliyor?
7 Niçin ve ne vakit bedbaht oluruz?
8 Öpüşmek Sanatı. Aşıklar sevgililerini nasıl öpmelidirler?
10 Herşeyi evvelâ soldan gördüğünüzü biliyor musunuz?
12 Namusunuzu onbin liraya satar mısınız?
14 Bulutların lisanından anlar mısınız?
17 Kocanızın nasıl bir adam olmasını istersiniz?
19 Bu kadın kimdir? Muharrir: Nejat Kadri.
23 İnsanların zayıf tarafları nereleridir? Muharrir: Kemal Kamil.
25 Japonlarla karşı karşıya (Adetleri). Muharrir: Selim Sırrı.
28 Kadın başları nasıl bağlanıyor.
30 Keşke dağa çıkan bir kurt olsaydım. Muharrir: Münire Handan.
36 Talihiniz fena gidiyorsa isminizi değiştirin.
38 Yeni Cemiyet hayatından garip ve çirkin sahneler.
Muharrir: İbnürrefik Ahmet Nuri.
40 İzmirli Nevzat Bey Kimdir? Futbolcu.
Muharrir: Çelebizade Sait Tefvik.
42 Kimsiniz ve nesiniz?
44 Türkiye'nin en güzel yeri neresidir?
45 Sermuharririn köşesi.
46 Kadın paraya esir midir?
47 Kan damlası.
49 Yeni Ses Reklamı.
50 Yeni Ses Reklamı.

- 1 Kadınlar esir midir, değil midir? Muharrir: **Münire Handan.**
- 2 Hayatta nasıl ve niçin muvaffak oldum? Muharrir: **İhsan Ragıb.**
- 4 Bacaklarınıza itina ediyor musunuz?
- 6 Yeni Dünya'nın yeni manası.
- 8 Kadın hattatlarımız. Muharrir: **Mehmet Sait.**
- 10 Aşıklara on samimi ihtar. Muharrir: **Nerime Nejdet.**
- 12 Kadınlara niçin ve nasıl tesir ederim: Danonçiyeye.
- 14 İmam Abdülazil Efendi nasıl basılmıştı. Muharrir: **Birhan Cahit.**
- 17 Boyunbağı ve eski şıklar. Muharrir: **Ercüment Ekrem.**
- 19 Çocuğumu niçin boğdum? Muharrir: **Münire Handan.**
- 23 Kadın nedir? Muharrir: **Vedat Arifi.**
- 25 Halk ne istediğini biliyor mu? (Dünyanın en sevilen sinema komiği) Muharrir: **Şarli Şaplin.**
- 27 Muharrirler nasıl çalışırlar?
- 28 Çocuğunuzun zekâ derecesini anlamak ister misiniz?
- 31 Harb-i Umumi'de hayatımı nasıl kazanırdım?
Muharrir: **Selim Sırrı .**
- 34 1926 Senesinde baba olmak ne demektir? Muharrir: **Refik**
- 36 Kendinizi tanıyor musunuz testleri.
- 38 Milli takım oyuncusu İzmir Altaylı Vahap Bey.
- 40 Namusunuzu onbin liraya satar mısınız?
- 43 Kan Damlası. Muharrir: **Mehmet Rauf.**
- 47 Sermuharririn köşesi.
- 49 "Akbaba" okuyanları böyle güldürüyor .Reklam.
- 50 Resimli Perşembe Reklamı.

Sayı 11, Kanun-u-Evvel 1926 /1342

- 1 Biz neye inanıyoruz?
- 2 Kadınları mı, erkekleri; erkekleri mi kadınları daha çok
aldatıyor?
- 4 Cemiyetimizin vakıalara üzülmemesinin en esaslı nedeni
nedir? Muharrir: **Nerime Nejdet.**
- 7 Tufan çıkarsa ne olacak?
- 11 Okusford (Oxford) Dar-ül-fünununda bir Türk genci.
Muharrir: Oksford Dar-ül-fünunun talebelerinden **Nevzat.**
- 14 Bir Bektaşî'nin hatırası ve itirafları.
Bektaşîliğe nasıl girdim? Neler gördüm, neler öğrendim?
Muharrir: **Enver Behnan.**
- 19 Bir adamın ne olduğunu anlamak isterseniz, neler
unuttuğuna dikkat ediniz.
- 21 Dünyayı idare edenler nasıl ve nereden yetişmişlerdir?
- 23 Taşrada bir memur karısı. Muharrir: **Münire Handan.**
- 27 Çocuğunuzun zekasını ölçünüz. Çeşitli testler verilmiş.
Yaramazlıklarım. Muharrir: **Selim Sırrı.**
- 32 Cinni konulara kimler ve niçin müracaat ederler.
- 37 Merih ile muhabere tecrübeleri yapıyorlar.
- 39 Türkiye'nin en güzel yeri neresidir?
- 40 Kendimizi tanıyalım.
- 42 Latin Harfleri. Muharrir: **Hüseyin Cahit.**
- 44 Cahit'in ölümü. (Futbolcu) Muharrir: **Çelebizade Sait
Tevfik.**
- 47 Namusun manası nedir?
- 49 Çocuk Ansiklopedisi Reklamı.
- 50 Resimli Perşembe Reklamı.

Sayı 12, Kanun u Sani 1926 /1342

- 1 Fikre hürmet etmeyi bilmelidir.
- 2 İki din ve iki ahlâk bugünkü insanları tatmin ediyor. O halde yeni bir peygambere mi muhtacız. Bütün milletleri kaplayan bugünkü ruhi buhran insanları nereye sürükleyecektir?
- 6 Telkin ile hangi hastalıkları tedavi edilebilir?
- 10 Latife değil ciddi söylüyoruz: Aşk için de aşî yapacaklarmış.
- 14 Amerika'da moda olmaya başlayan hafta sonu izdivaçları.
- 15 Mukadderatımızı ellerimizle tevdi ettiğimiz padişahlar nasıl eğleniyorlardı?
- 17 Anadolu kızları İstanbul'a niçin gelmek isterler.
Muharrir: **Münire Handan.**
- 20 Dünyada hücumdan en az korkan adam: Fransa Başvekili Klemenso.
- 24 Kadınlık Satılamaz. Muharrir: **Sabiha Zekeriya.**
- 26 İstanbul'un büyük bir derdi: Sarkıntılık. Muharrir: **Selim Sırrı**
- 28 Bir Bektaşî'nin hatırat ve itirafları.
- 32 Yaramazlıklarım. Muharrir: **Ahmet Rasim.**
- 34 Kendinizi tanıyor musunuz sayfası.
- 26 La Bohem. Her nüshada bir sinema.
- 41 Tehlike karşısında. Küçük Hikâye. Muharrir: **Reşat Nuri.**
- 44 Reklam sayfası.
- 45 1927 senesinin yeni dansı.
- 47 Kan Damlası.
- 48 Ötesi sayfalardaki yazıların devamları.
- 49 "Çocuk Ansiklopedisi" Reklamı.
- 50 "Resimli Perşembe" Reklamı.

Sayı 1, Mart 1927 /1343

- 1 Keşke her ay ramazan olsaydı!
- 2 Çin niçin uyuyordu nasıl uyandı.
- 5 Ramazan gecelerinde eğlenmek için bir iki fal usulü.
- 8 Öpüşmenin eşgali.
- 10 Nikah Yüzüğü. Muharrir: **Reşat Nuri.**
- 14 Son zamanların moda dansının figürleri.
- 16 Dansın adabı.
- 17 Abdülhamit'in sarayında iftar.
- 19 Bu kızlara ne söylemek isterim? Muharrir: **Cici Anne .**
- Nişanlı kızlara öğütler.
- 21 Efruz Bey. Ömer Seyfettin.
- 26 İpek çorap nasıl giyilir?
- 28 Türk Gençliği ne istediğini, ne okuduğunu, neye taptığını bilmiyor.
- 31 Geçmiş ramazan rezaletleri. Muharrir: **Ahmet Rasim.**
- 33 Bektaşi Tarikatinde.
- 38 Karilerimiz Reşat Nuri Bey'i nasıl tahayyül ediyorlar?
- 40 Rüyalarımızın gizli manası var mıdır?
- 43 Ahirete inanır mısınız?
- 44 Ömer Seyfettin'in yaramazlıkları.
- 45 Aile içinde herkes Resimli Ay'ı okuyorlar.
- 46 Kan Damlası. Muharrir: **Mehmet Rauf.**

- 1 Türk Gençliği hala dindardır.
- 2 Bütün dünyayı sarsan ve şarkta yeni bir inkılab hazırlayan
bir kuvvet: Çin.
- 4 Türk gençliği ne istiyor ve ne düşünüyor?
- 7 Fen kadınları nasıl daha güzel yapıyor? Maşa, Bigudi, Ruj,
Solaryum. (O zamanki adı "elektrik sobası")
- 8 Rakı nasıl içilmelidir? Muharrir: **Ahmet Rasim.**
- 10 İctimai hayattan yeni manzaralar (Resim).
- 12 Çocuk ölümlerinin önünde nasıl durabiliriz?
Muharrir: **Sabiha Zekeriya.**
- 15 Bir Muamma. Muharrir: **Sırrı Ethem.**
- 18 Musiki, dans ve zevki Avrupa'yı istilaya başlayan yeni bir
medeniyet: Zenci Kültürü.
- 23 Tiyatro kulisleri arasında. Muharrir: **Hikmet Şevki.**
- 25 İspanya'da boğa güreşlerinin canlı ve heybetli tarafları.
Muharrir: **Selim Sırrı.**
- 26 Bir futbolcu nasıl yetişir? Muharrir: **Çelebizade Sait Tevfik.**
- 30 Doktorlarımız ne diyorlar? Çocuk doğumu ve düşüğü
hakkında.
- 34 Ahirete inanır mısınız?
- 36 Gençlik dindar ve mümin midir?
- 37 Gençler niçin intihar ediyorlar?
- 39 Edison seksen yaşında; kendi değiştirdiği dünyayı nasıl
görüyor?
- 41 Masum bir hayal. Muharrir: **Reşad Nuri .Küçük hikâye.**
- 44 Başmuharririn köşesi.
- 45 Kan Damlası. Muharrir: **Mehmet Rauf.**

- 1 Değişen Gençlik.
- 2 Garson kadınlar. Muharrir: **Münire Handan.**
- 4 Niçin spiritüalist oldum. Muharrir: **Konan Doyle (Conan Doyle).**
- 6 Nasıl Jön Türk oldum? Muharrir: **Selim Sırrı.**
- 8 Rakı Nasıl İçilmelidir? Muharrir: **Ahmet Rasim.**
- 11 Dünyaca Meşhur Resimler.
- 15 Gülmek nedir? Delalet ettiği mana nedir? Muharrir: **Kemal Kamil.**
- 18 Kısa etek giyenler bacaklarını nereye kadar göstermelidir?
- 19 Eğer hayatımı yeni baştan yaşasaydım. Edison.
- 24 Kıyamet ve ahiret fikirleri nereden doğmuştur?
- 26 Bir sinema yıldızının samimi itirafları. Muharir: **Vedat Arifi.**
- 30 Aşağı yukarı hepimiz biraz deliyiz.
- 32 Genç kadınlarla on dakikalık bir sohbet. Muharrir: **Mim Nun.**
- 34 Kim haklıdır? (Köprülüzade Fuat Bey ve Müderris Yusuf Sefa Bey arasındaki söz dalaşı).
- 37 Garden Bar'da bir facia. 12 yaşından 30 yaşına kadar, bir barda program yapan aile).
- 39 Türkiye'nin en iyi kalecilerinden Fehmi Bey.
Muharrir: **Çelebizade Sait Tefik Bey.**
- 41 Bir İntihar Şakası. Muharrir: **Reşat Nuri.**
- 43 Reşat Nuri'nin hususi ve aile hayatından birkaç yaprak.
- 45 Başmuharririn köşesi.
- 46 Kan Damlası.

Sayı 4, Haziran 1927/ 1343

- 1 İki güzelin fotoğrafı: İnsan ve At.
2 Nasıl Jön Türk oldum? Muharrir: **Selim Sırrı.**
4 Karlı Dağlar gibi- Bir köy hikâyesi. Muharrir: **Ercüment Ekrem.**
6 Rakı ne zaman ve ne ile içilmelidir? Muharrir: **Ahmet Rasim.**
8 Bir busede 40.000 mikrop var: Dikkat ediniz.
9 Dünyaca ünlü resimler.
12 Faka Basmaz. Komedi. 1 Perde. Muharrir: **İbnürrefik Ahmet Nuri.**
15 Her memleketin dansları ve dansözleri.
22 Dinin naklettiği bütün efsaneleri fennen izaha çalışıyorlar.
27 Rusya'nın yeni izdivaç kanunları.
30 Dünyanın en eski medeniyeti ve en yeni milleti: Çin
31 Sebat-ı mütemadi mucizeler yapmaya muktedirler.
39 Soğuk Ocak. Küçük hikâye. Muharrir: **Reşat Nuri.**
42 Kan Damlası.
46 Başmuharirrin köşesi.

Sayı 5, Temmuz 1927/1343

- 1 Ben insan değil miyim? Muharrir: **Sabiha Zekeriya.**
- 2 Kendi zekâ ve kabiliyetinize göre hangi mesleğe
girmelisiniz?
- 11 Dünyanın en küçük ve en garip müzesi.
- 14 Yaz kızına bir iki söz. Muharrir: **Cici Anne.**
- 17 Kadınları sigorta eden idarehane.
Muharrir: **İbnürrefik Ahmet Nuri.**
- 21 Doktorlar insanları gençlertirmenin mümkün olduğunu
izah ediyorlar.
- 24 Bütün dünyada gençler niçin intihar ediyorlar?
- 26 Dilber Hanım. Milli küçük hikaye. Muharrir: **Ercüment
Ekrem.**
- 27 Nasıl Jön Türk oldum? Muharrir: **Selim Sırrı.**
- 29 Güzelleşmek için kadınların yapmış oldukları idmanlardan
birkaç numune.
- 30 İstikbal insanlara neler vaadediyor? Teknolojik gelişmeler.
- 32 Çocuk Kavgası. Küçük hikâye. Muharrir: **Reşat Nuri.**
- 35 Ressam Hüseyin Avni Lifij'in hayatından birkaç parça.
Muharrir: **Baha Sait.**
- 38 Kan Damlası. Muharrir: **Mehmet Rauf.**
- 41 Bedia Hanım anlatıyor. Muharrir: **Bedia Hanım (Bedia
Muvahhit).**
- 43 Sahnelerimizin kaybı: Muhid Bey.
Muharrir: **İbnürrefik Ahmet Nurettin.**
- 44 İnci. Şimal Türkiye'nin hayatından ve adetlerinden alınmış
bir hikâye. Muharrir: **Ayaz İshaki.**
- 46 Sermuharririn köşesi.

Sayı 6, Ağustos 1927/1343

- 1 Kurban kesmeyip parasını Teyyare Cemiyeti'ne versek olmaz mı?
Muharrir: **Gazi Mustafa Kemal Paşa.**
- 2 Yarından sonra iki dünyada neler olacak? Amerika-Avrupa.
- 7 Kadınlar mebus olursa! Muharrir: **İbnürrefik Ahmet Nuri.**
- 9 Fransa'nın meşhur alimleri. Hind Fakirlerinin hünerleri ve Rufai Şeyhlerinin hakkında ne diyorlar?
- 14 Amerika yıldızlar aleminde nasıl baş mümessil oldum? Vedat Arifi. Muharrir: **Vedat Arifi.**
- 23 Nasıl Jön Türk Oldum? Muharrir: **Selim Sırrı.**
- 25 Kocasını ve çocuklarını bırakarak aşkına kaçan kadın günahkâr mıdır? Muharrir: **Münire Handan.**
Tufeyli sınıfında yaşayan bir kadının itirafları.
- 29 Avrupa medeniyeti bizi hayretlere düşüren hareketler yaratmış, zaman ve mekan mefhumunu ortadan kaldıran mucizeler halketmiş, fakat bir daha dünyaya getirememiştir. Muharrir: **Sina.**
- 33 Muharrem ayında niçin matem tutulur? İranlılar niçin dövünürler? Muharrir: **Kemalettin Şükrü.**
- 36 Kan Damlası.
- 38 Küçük bir fotoğraf hilesinden yarım milyar servet çıkaran adam.
- 40 Kimler kimlerle ve niçin evleniyorlar?
- 42 Yalı Çapkını. Küçük hikâye. Muharrir: **Hikmet Şevki**
- 44 Başmuharririn köşesi.
- 46 Resimli Ay Reklamı.
- 47 Deniz güzeli fotoğrafı.

Sayı 7, Eylül 1927/1343

- 1 Kadının hakk-ı- sayı var mıdır? Muharrir: **Sabiha Zekeriya.**
- 2 Sovyet Rusya'nın alkolle mücadelesi.
- 4 Bu zamanda koca olmak ne demektir?
- 6 İlk Türk kadın heykeltraşı. Muharrir: **Sabiha Ziya.**
- 8 Dante cehennemi nasıl anlatıyor? Muharrir: **Sina.**
- 12 Dans etmek taş taşımaktır.
- 15 Ana ile kızı arasında. Muharrir: **İbnürrefik Ahmet Nuri.**
- 17 Acıklı bir hatıra. Muharrir: **Selim Sırrı.**
- 19 Hangi kadınlara güzel denir?
- 21 Bir kız babası bana nasıl dert yandı? Muharrir: **Ercüment Ekrem.**
- 24 Gamsız'ın ölümü. (Küçük Hikaye).
Muharrir: **Reşat Nuri.**
- 26 Ana ve babanın çocuklarına yaptıkları günahlar.
Muharrir: **Muallim (Elif Nun).**
- 30 Kan Damlası.
- 34 Kadınlarda süs merakı.
- 36 Çocuk Ansiklopedisi Reklamı.
- 37 Sermuharririn köşesi.

Sayı 8, Teşrin-i-Evvel 1927/ 1343

- 1 Tahrir-i-Nüfus ne demektir?
- 2 Erkek ve kadın arasında maddi ve manevi ne farklar vardır?
- 7 Misafir. Muharrir: **Ali Nejat.**
- 10 Herkes az çok kumarbazdır.
- 12 İspirizmanın fennen kabulü izah edilebilir mi?
- 17 Kadınların bacakları. Muharrir: **Hüseyin Hasan.**
- 20 Tahrir-i-Nüfus niçin ve nasıl yapılacaktır?
- 24 Milyonlar nasıl sayılır?
- 27 Bu zamanda erkek evlat sahibi olmak ne demektir?
(Homoseksüellik hakkında) Muharrir: **Ercüment Ekrem.**
- 29 Dante'nin Cenneti. Muharrir: **Sina.**
- 32 Bir başkası. Küçük hikaye. Muharrir: **Reşat Nuri.**
- 35 Aşk okulunda Hazret-i Havva'nın itirafları.
Muharrir: **Münire Handan.**
- 39 Başmuharririn köşesi.

Sayı 9, Teşrin-i-Sani 1927 / 1343

- 1 Niçin herşey değişiyor?
2 Sokakta bir cani görseniz tanır mısınız?
4 Arayan mevlasını da bulur, belasını da.
Muharrir: İbnürrefik Ahmet Nuri.
10 Büyük adamlar niçin az uyku uyurlar?
13 Çocukların yaptıkları resimlerin manası nedir?
15 Cihan boks şampiyonu nasıl şampiyon olduğunu anlatıyor
17 Sahranın kızı. (Küçük Hikaye).
22 Kadınlarda süs merakı.
24 Hayatta muvaffak olan Türk kadınları.
28 Şehrazat'ın itirafları. Muharrir: Münire Handan.
32 Sokakta, vapurda, trende neler konuşuruz.
36 Kan Damlası.
39 Başmuharririn köşesi.

Sayı 10, Kanun-u-Evvel 1927 / 1343

- 1 Yeni nesil için ne düşünöyorsunuz?
- 2 Makineden adam- (Robot).
- 6 Bir sanatkarın tek duası. Muharrir: **Reşat Nuri. Fazıl Ahmet Bey.**
- 10 İspiritizma ile zoraki aşk olur mu?
- 12 Aşk kulübünde. Muharrir: **Münire Handan.**
- 15 Kadınlarla erkekler arasında kafa farkı var mıdır?
- 17 Beyoğlu'nun en büyük atölyelerinden birinin sahibi bir Türk Hanımı: **Makbule Hanım**
- 19 Saçlarınızın boyunuza ve çehrenize göre ne şekil olması lâzımdır?
Muharrir: **Münire Handan.**
- 22 Boş kağıtlar. Muharrir: **Sadri Ethem.**
Bir şey hatırlamak konusunda müşkülatlar çekiyor musunuz?
- 29 Eski saraylarda üçüncü sınıf mahlukatlar
Muharrir: **Sait İzzet. (Eser-i-Atika Müzesinden)**
- 33 Kadınlar niçin yalan söylerler?
- 35 Dünyanın en büyük fatihi: **Çingiz Han.**
- 40 Yazıların devamları.

Sayı 11, Kanun-u-Sani 1927/ 1343

- 1 Fuhuş ile mücadele ne demektir? Muharrir: **Sabiha Zekeriya.**
- 3 İlk Tecrübe-i-İzdivaç.
- 6 Kadın işte cinsiyetini kullanmaya mecburdur. Muharrir: **Şakir.**
- 9 Türkiye'de oynanan bazı oyunlar.
- 12 İlk Türk kadın doktorumuz: Safiye Ali Hanım.
- 14 Madamın itirafları. Muharrir: **Münire Handan.**
- 17 Çin Kadınları Birliği nasıl çalışıyor.
- 21 Fırtına çıkacak. Muharrir: **Sadri Ethem.**
- 25 Milyarların çatıştığı iktisadi harp.
- 27 Türk denince aklımıza nasıl bir tip geliyor?
- 29 Bu sayfalardaki tipleri inceleyin, hangisi tam manasıyla Türk tipidir?
- 30 Yüz güzelliğinizi nasıl korursunuz.
- 32 Raşit Rıza niçin lokantacılık yapıyor?
- 33 Ayşe. Muharrir: **İbnürrefik Ahmet Nuri.**
- 39 Başmuharririn köşesi.

Sayı 12, Şubat 1928

- 1 Resimli Ay dört yaşında.
2 Yerküre üzerindeki insanları taşımayacak mı?
5 Kaç türlü aşk ve izdivaç vardır?
9 Makine makine makine.
12 Senede milyonlarca para kazanan sinema artistleri.
14 Şantöz için intihar edenler. Muharrir: **Mehmet Sait**.
15 Asırlardan beri insanlar kendilerini neden öldürüyorlar?
20 Sarayın en esrarengiz yeri: Harem Dairesi.
22 En yeni danslar.
24 Kadınlar orta yaştan niçin korkarlar?
29 Mütefekkirlerimiz muayyen bir Türk tipi olamayacağını
söylüyorlar.
35 Hayatı iki sistemin mücadelesiyle geçen Nakiye Hanım
(Fevziye Mektebi Müdiresi).
38 Başmuharririn köşesi.

A. RESİMLİ AY'DA YER ALAN KONULARIN YILLARA GÖRE DAĞILIMI

Resimil Ay Mecmuası'nda işlenen konular, konu başlıklarına ve yıllarına göre aşağıdaki tabloda gösterilmiştir. Bu tablodan da anlaşıldığı üzere mecmuada toplam 700 konu incelenmiş; ağırlığı edebiyat türlerinde verilen eserler oluşturmuştur. Resimli Ay, bir edebiyat dergisi değildir; ancak gerek verilen eserlerin güncelliği gerekse eğlendirici yönü derginin okunabilir ve sevecen yanını ortaya çıkartmıştır. İkinci ağırlık noktası ise araştırmalardır. Bu kavram içerisine insanı ilgilendiren, eğlendiren, merak ettiği hemen her konu hakkında yapılan araştırmaları dahil ettik. Araştırmaların sosyal içerikli olanları bu gurubun tamamını oluştururken, bilimsel ve teknolojik konularda yapılanların sayısını da ayrı bir başlık altında gösterdik.

Derginin, Sevimli Ay dönemini oluşturan 1925 yılında konu sayısının en aza indiği görülmektedir. Ancak, her ay düzenlenen bir yarışma ile okurun ilgisinin çekilmesi yönünde bir çalışma amaçlandığı, derginin okurunu katkılarıyla daha yakın ve daha özel bir anlam kazanacağı düşünülmüştür.

1926, Resimli Ay'ın konu olsun, sayfa adedi olsun en zengin yılıdır. Tam 213 konu okurun beğenisine sunulmuştur. Moda ve estetik gibi öncelikle kadını ilgilendiren konular derginin üçüncü önemli noktasını oluşturmaktadır. Türk kadınına adab-ı-muaşeret öğretmeyi amaçlayan Resimli Ay'ın kadın, erkek, çocuk, gençlik, aile, moda ve estetik ana başlıklarıyla tam tamına 153 konusu kadın'ı anlatır.

Türk halkının kültürel ve toplumsal yaşayışının; örf, adet ve geleneklerin anlatıldığı yazılar ise derginin bir başka yönüdür. Ramazan eğlencelerinden, oturak alemlerine; Bektaşî geleneklerinden, Şiilerin Muharrem ayını neden kutladıklarına varıncaya değin, farklı kültürlerin insanlarını bağdaştıran Türkkiye'yi göstermeyi Resimli Ay görev kabul eder.

Cumhuriyetin ilk kurulduğu yılda yayın hayatına başlayan Resimli Ay'da; kamu yönetimi, hukuk, siyaset, din, ekonomi ve cinsellik gibi konularda çok az sayıda yazıya rastlarız. Yeni kurulan bir ülkede henüz dengelerin tam oturtulmadığı düşünülürse yazarların bu

alanlarda çok da görüş bildirmek istemedikleri düşünülebilir. Ancak, derginin eleştirel kimliği sosyal hizmetlerin yetersizliğini savunan, devleti ve hükümetleri bu konuda uyaran yazılarında ortaya çıkmıştır. Yazıların sert üslubu çok tepki toplamıştır. Derginin görünen kimliğin ötesinde, sosyal hizmetler alanında yapmak istediği pek çok çalışma olduğu anlaşılmaktadır.

KONULAR	1924	1925	1926	1927	TOPLAM
Kadın	11	4	15	11	41
Erkek	2	—	5	2	9
Çocuk	10	2	2	2	16
Gençlik	2	—	1	6	9
Aile	2	6	4	4	16
Moda-İstetik	16	16	17	11	60
Sağlık	8	19	7	4	38
Spor	14	5	6	4	29
Cinsellik	1	—	1	2	4
Kamu Yönetimi	6	1	2	3	12
Hukuk	1	—	1	—	2
Din	—	2	2	1	5
Siyaset	5	4	2	—	11
Ekonomi	1	—	1	1	3
Tarih	4	2	1	6	13
Coğrafya	3	3	5	4	15
Edebiyat (Hikaye, Oyun, Tefrika Roman)	32	45	43	44	164
Sanat	3	3	5	10	21
Kültürel ve Toplumsal Yaşam	15	9	12	7	43
Araştırma	19	19	39	19	96
Bilim ve Teknoloji	10	12	9	9	40
Biyografi	8	8	11	8	35
Aktüel Haber	10	5	8	8	31
Doğatüstü Bilimler	6	3	7	8	24
Yarışmalar	5	11	7	—	23
TOPLAM	194	119	213	174	700

SONUÇ

Çalışmamızda, ilk dönemi 1924-1928 yılları arasını kapsayan Resimli Ay adlı aktüalite dergisinin sosyal hizmet söylemini yansıtan makalelerinin bir dökümünü verdik. Fakat böyle bir çalışmayı yapabilmek için derginin her sayfasını tek tek okumak, incelemek gerekmektedir. Bu inceleme derginin çok değişik ve çok farklı yönlerini ortaya çıkardı. Herşeyin ötesinde, cumhuriyetin ilk yıllarına ışık tutan Resimli Ay, toplumsal yapımızı, çalkantıları, bugünün gözlüğüyle bakıldığında nereden nereye geldiğimizi gösteren bir delil niteliğindedir. Bu çalışmayı dergi ile ilgili edinilen izlenimleri aktararak bitireceğiz.

Resimli Ay, cumhuriyetin ilanından hemen sonra yayın hayatına başlamış bir dergidir. Tek sayılık dergilerin revaçta olduğu, hergün yüzlerce gazete ve derginin yayın hayatına atılıp ortadan kaybolduğu bir dönemde, tereddütsüz yayın hayatına giren Resimli Ay Mecmuası amacına ulaşabilmiş midir? Burada bu soruyu cevaplamaya çalışacağız.

Resimli Ay'ın çıkış amacı ve izleyeceği yol derginin imtiyaz sahibi Mehmet Zekeriya (Sertel)'ya göre şöyle özetleniyordu: Resimli Ay okurların ihtiyaçlarına cevap vermek ve bir boşluğu doldurmak için ortaya çıkmıştır. Bizde iki çeşit dergi vardır: Biri naşirlerinin zevklerini tatmin için çıkarılmış edebiyat dergileri; diğeri ise para kazanmak amacıyla kitapçılar ve amatörlerce yayımlanan, ciddiyyetten uzak eserlerdir. Oysa Resimli Ay yalnızca okurları için vardır ve hep öyle kalacaktır. Dergi bu amaç doğrultusunda çok başarılı olmuş ve beğenilmiştir. Okunan, okuyucu kitlesi gün geçtikçe artan bir grafik izlemiştir. Yazılarda büyük imzalar yerine kendini bulan, sorunlarının kısmen de olsa dile getirildiğini gören halk dergiyi yüceltmıştır.

Resimli Ay, halkın nabzını tutmuş, yazarları görüşleriyle yol gösterici olmuştur. Özellikle Sabiha Zekeriya, sosyal konular hakkındaki yazılarıyla yığınları etkilemiş bir kadındır. Kadın hakları, Medeni Kanun'un uygulanması, bakımevlerinin açılması gibi çok farklı konularda yazdığı düzeyli ve güncel yazılar bunları bir fıkra olmanın ötesinde makale düzeyine taşımıştır. Sabiha Zekeriya, kadının toplumdaki yerinin yüceltilmesi konusunda pek çok yazı yazmıştır. Bu makalelerin dökümünü çalışmamızda ortaya koyduk. Ancak, Sabiha Zekeriya'nın evlilik, çocuk yetiştirme gibi doğrudan kadını ilgilendiren

konular hakkındaki yazıları ayrı bir inceleme konusudur. Kadına verilen hakların o dönemde, yasaları uygulayanlar tarafından bile iyi bilinmediğini ortaya koyan ateşli ve cesur makaleleri ise onun defalarca mahkemeye çıkmasına neden olmuştu.

Günün modasını yansıtan sayfalar, derginin ağırlık noktalarından birini oluşturmaktadır. Kadına nasıl giyinmesi, süslenmesi, saçını kestirmesi konusunda fikir veren bu yazıların günümüzün modern kadın dergilerinde yayınlananlardan en ufak bir farkı bile yoktur. Hatta, o günden günümüze Türk kadınının dış görünüm olarak ne kadar çok yol aldığıın en önemli işareti sayılacak fotoğraflar çok ilgi çekicidir. Dergi bize adeta "kadın çağdaşlaşmadan toplumsal ilerleme asla olamaz", düşüncesini her sayfasında benimsetmeye uğraşır. Fakat dergiye tam anlamıyla bir kadın dergisi gözlüğüyle de yaklaşamayız. Dergi, dini, topluma modern dünyanın görgü kurallarını anlatmakla görevli sayar gibidir. Yeni bir millet doğmuştur. Bu milletin toplumsal hayatı, geçmişten ilham alan ama geleceğe modern dünyanın gözlüğüyle bakabilen bir hayat olmalıdır. Resimli Ay'ın her yazısında yeni bir dünyanın, hayat görüşünün ayak sesleri duyulur.

Resimli Ay, sosyolojik bir yaklaşımla toplumsal olayları irdeler. İstatistikler, grafikler birçok yazının vazgeçilmez unsurlarıdır. O döneme kadar yapılmamış her tür yenilik derginin şiarı olmuştur.

Resimli Ay'da, çeşitli türde yazılar yayınlanmıştır. Bu yazıları makaleler, hikâyeler, piyesler, tefrika romanlar, gezi yazıları, biyografiler olarak ayırabiliriz. Hikâyelerin bazıları tercüme eserdir. Tercümanın adı verilmemiş, sadece çevirinin hangi yabancı dilden yapıldığı belirtilmiştir. Hikâyelerin kahramanları çoğunlukla kendilerini sorgulayarak doğruya ulaşmaya çalışan kişilerdir. Kadın kahramanlar toplumsal kurallara ters düşmüş, yargılanmışlardır. Ama en sonunda yine doğru ve dürüst bir yaşama geri dönerler.

Dergide, okurun ilgisini çekmek için yazıldığını düşündüren yazılar da bulunmaktadır. Bu yazılarda da yine toplumsal düzeni bozan davranışlar işlenmektedir. Örneğin: "Kokain ve esrar müptelası kadınlar" ya da "Kocamı niçin aldattım" gibi yazılar. Fakat, en başta da söylediğimiz gibi bu tür konular o güne dek hiç işlenmemiş, günyüzü

görmemiştir. O günün koşulları içinde işlenmesi yüreklilik isteyen konulardır.

Gezi yazıları ve biyografilerde ise betimleyici bir anlatım biçimi görülür. Bu tür yazılarda olması gereken objektif bakış açısına rastlanmaz. Amaç yerlerin ya da kişilerin yazar gözüyle tanıtımından öteye gitmemiştir. Ancak spor adamlarını ve özellikle futbolcularımızı anlatan biyografiler geniş yer tutar. Bu, derginin sporu, sporun modern dünyadaki önemini bildiğinin göstergesidir. Derginin okuru olan genç insanlar için sporun önemi anlaşılmalıdır.

Resimli Ay'ın belki de en önemli yanlarından biri bilim, teknoloji ve yeni buluşları hemen okuruna iletme çabasıdır. Amerika, İngiltere, Fransa, İtalya buluşların anavatanıdır. Bu ülkeler modern dünyanın en önemli temsilcisi durumundadır. Teknik gelişmelerden dergi okurlarının en kısa zamanda haberi olmaktadır. Çünkü yayıncıları yabana atılmayacak düzeyde iyi İngilizce, Almanca ve Fransızca bilgisine sahiptir. Sabiha ve Zekeriya Sertel en iyi tanıdıkları dünyayı; Yeni dünya Amerika'yı okurlarına tanıtır. Bu yazılarda öncelikle Amerika'nın teknolojik gelişmelere verdiği önem vurgulanır. Üstelik bu yeniliklerin halkın yaşamına ne düzeyde girmiş olduğu da vurgulanır.

Derginin bilime ve bilimsel yöntemlere verdiği değerin en önemli göstergelerinden biri de istatistiklerden, grafiklerden yararlanmasıdır. Bu, yazıları daha güvenilir yapmak için günümüzde de yaygın olarak kullanılan bir yöntemdir.

Bilimin ötesinde, yerel kültürümüzün izlerini gördüğümüz bazı araştırma yazılarında da büyü, fal, falcılık gibi konular da ele alınır. Birinci Dünya Savaşı'nın getirdiği yıkılışın etkisinden kurtulamayan batı dünyası da ölüleriyle konuşmak için ispiritizma gibi ilkel yöntemlere başvurmaktadır. Ancak, batı dünyasında bunların çağdışılığını kabul etmektedir. Artık büyü ya da falın yerini modern tıp ve psikoloji almıştır. Genç Türk okuru bunu bilmeli ya da öğrenmeye çalışmalıdır.

Resimli Ay Mecmuası, o günün koşullarından yola çıkılarak bakıldığında döneminin çok ötesindeki hedeflerin peşindedir. O öncüdür. Ama belki de çok şey yapmak ister. Bu istekler bazı çevrelerin hep olumsuz bakışlarına neden olsa da dergiyi çıkaran iki önemli

insanın inanılmaz mücadeleci tavırları hepsini yener. En önemli sonuç bizce bu insanların örnek alınacak ilerici düşünceleridir. Hayatını yeniliklere adanmış insanlar varolduğu sürece Resimli Ay gibi dergiler olacaktır. Bu günün aktüalite dergisinin atası sayılabilecek Resimli Ay, genç ve mit dolu bir neslin ilk ışığıdır.

KAYNAKÇA

Abadan, Nermin. **Türk Basınının Gelişmesi ve Sorunları**, Ulus Gazetesi, 24 Temmuz 1964.

Akçuraoğlu, Yusuf. **Türkçülük**, İstanbul, 1928.

Akün, Ömer Faruk. "Şinasi", **İslam Ansiklopedisi**, IV. cilt, 1968.

Berkes, Niyazi. **Türkiye'de Çağdaşlaşma**, İstanbul: Doğu Batı Yayınevi, 1978.

Bisno, Herbert. **The Philosophy of Social Work**, Washington: Prentice Hall Inc., 1952.

Çoşar, Ömer Sami. **Milli Mücadele Basını**, İstanbul: Karacan Yayınları, 1967.

Fink, Arthur. **Sosyal Hizmet Alanı**, Ankara: S.S.Y.B. Genel Müdürlüğü Yayınları, 1963.

Friedlander, Walter. **Sosyal Hizmetin Kavram ve Metodları**, 1985.

Maas, S. Henry, Martin Wollings. **Concept and Methods in Social Work Research**, New York: Association Press, 1954.

Necatigil, Behçet. **Edebiyatımızda İsimler Sözlüğü**, İstanbul: Varlık Yayınları, 1986.

Oral, Fuat Süreyya. **Türk Basın Tarihi**, İstanbul: Doğu Matbaacılık, 1970.

Pektaş, Enver. **Sosyal Hizmetler ve Genel Prensipleri**, İstanbul, 1963.

Resimli Ay Mecmuası, İstanbul, 1924.

Sertel, Sabiha. **Roman Gibi**, İstanbul: Gözlem Yayınları, 1968.

Sertel, Yıldız. **Annem**, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 1995.

Sertel, Zekeriya, Sabiha, Yıldız. **Sertel'lerin Anılarında Nazım Hikmet ve Babîâlî**, İstanbul: Adam Yayınları, 1993.

Sertel, Zekeriya. **Hatırladıklarım**, İstanbul: Gözlem Yayınevi, 1977.

Şapolyo, Enver Behnan. **Türk Gazetecilik Tarihi ve Her Yönüyle Basın**, Ankara: Say Yayınları, 1969.

Topuz, Hıfzı. **Yüz Soruda Basın Tarihi**, İstanbul: Gerçek Yayınevi, 1973.

Tökin, Fürüzan Hüsrev. **Basın Ansiklopedisi**, İstanbul: Kulen Yayınevi, 1963.

Turizm ve Tanıtma Bakanlığı, **Türkiye'de Gazeteler, Dergiler ve Basımevleri**, Ankara, 1963.

Üçüncü Sosyal Hizmetler Konferansı, Ankara, 1968.

ÖZGEÇMİŞ

1969'da İstanbul'da doğdum. 1981'de Şair Nedim İlkokulu'ndan, 1987'de Beşiktaş Atatürk Anadolu Lisesi'nden mezun oldum. 1987 tarihinde girdiğim Boğaziçi Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nden 1992 döneminde mezun oldum. Aynı yıl İstanbul Üniversitesi Konservatuvarı Koro Şarkıcılığı Bölümü'nü de tamamladım. 1992 yılında Yıldız Teknik Üniversitesi Pedagojik Formasyon Kursları'nı bitirdim. Koç Özel Lisesi ve Şişli Terakki Lisesi'nde Türkçe ve Edebiyat Öğretmenliği yaptım. Halen Boğaziçi Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde Öğretim Görevlisi olarak çalışmaktayım. İyi derecede İngilizce, orta derecede Almanca biliyorum.